

V. SS.

384

I

V. II

384

Eayerische
Stadtbibliothek
München

Ribadeneyra, Petrus
Bidermann, Jakob:
Res a B. Ignatio
Loiola

Monachli, 1615

MAGDALENÆ
SERENISSIMÆ
PRINCIPI, COM.
PALAT. RHENI.

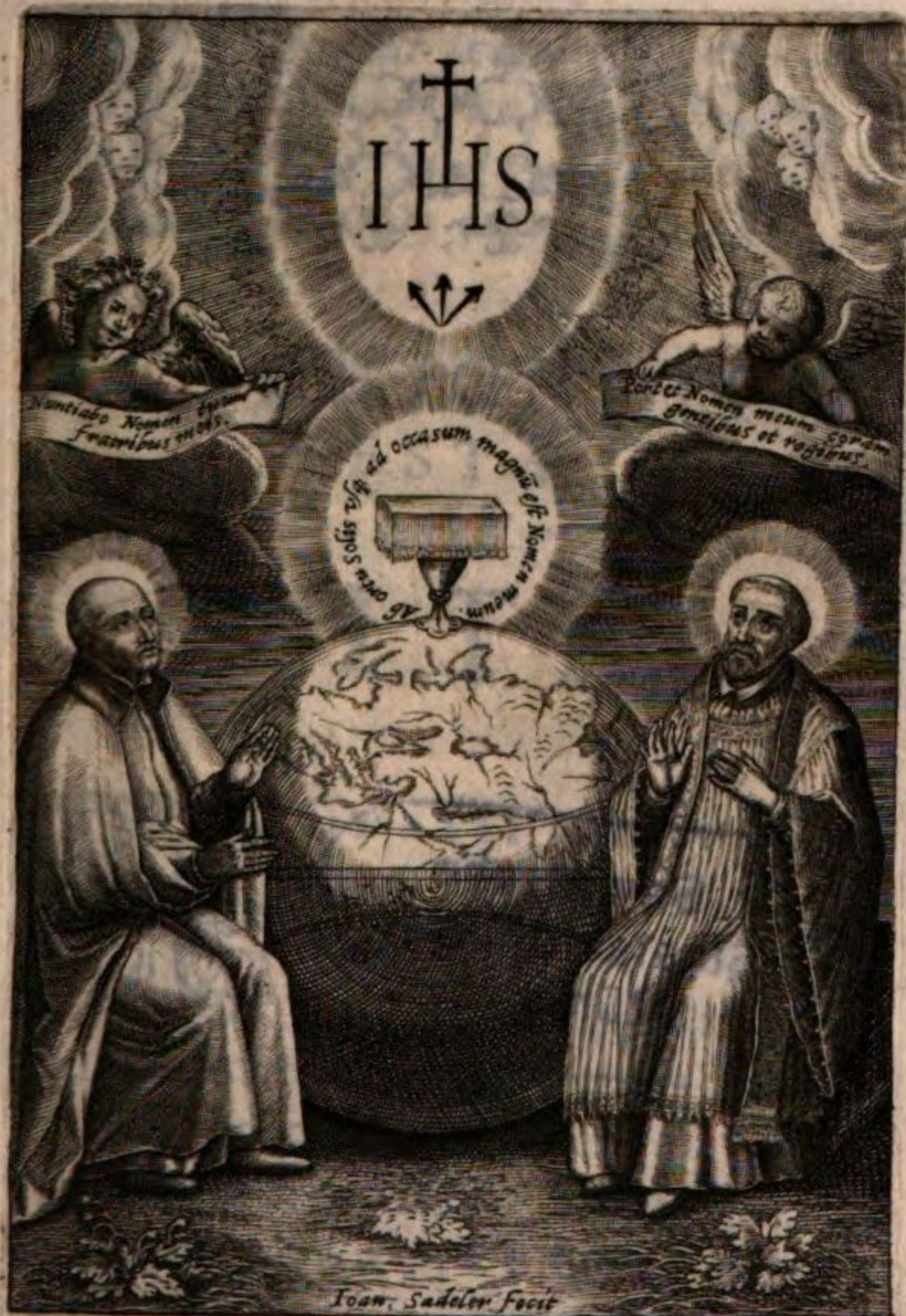
BOIORVM DVCA,

Colleg. Societatis Jesu monaj.
JACOBVS BIDERMANVS
Societatis IESV.

Nondum partem hic mihi li-
bellus erat, SERENISSI-
MA PRINC., cum coepit iam
ad te spectare; à cuius eruditâ ma-
nu TOLLERETVR. Argumentum
illi B. IGNATIVS est; cuius te quis-
dem mirificè studiosam sepe vidi-
mus: Et calamus Romanus est;
quo te apprimè accepimus delecta-
ri. Accedit, quod pridem ea in te
omnium Virtutum ornamenta mi-
ramur, quæ vel singula possent
PRINCIPES ANIMOS implere.
Præter Gentis Serenissimæ lucem;

DEDICATIO.

præterque indolem æternitatis capa-
 tem; mirificum tibi sidus est, PIE-
 TAS, qua te Unâ Virtute, nisi tot
 aliæ certarent, illustrares. Hanc
 quia cum honestissimo litterarum
 studio coniunxisti, gloriabuntur,
 in Unâ se Virgine, suam & Musæ
 PALLADEM, & Boicæ HYPATI-
 AM recepisse; utraq; illâ meliorem.
 Vivat hoc ævum nostri decus, & in se-
 renissimæ Virginis clientelâ, hic par-
 tus. Monachij. prid. Non. Aug. CIO.
 IO. C. XII.

Europam tenuit LOIOLA, XAVERIVS Indum,
 Et duo sub Patribus Regna duobus erant.
 Cur extra Terram nunc ergo locantur utramque?
 Orbis uterque patri parvus utriusque fuit.

†
IHS

Bayerische
Staatsbibliothek
München

Einzelne Exemplare dieser Werke, welche
zu den Bibliotheken gehören, sind
den Lesern zur Verfügung gestellt.
Christliche Bücher sind besonders
zu empfehlen.

RES à B.IGNATIO
GESTÆ.

VITA.

IGNATIUS, quem primum familiae parentem habuimus, natale solum Hispania est; quàm montibus ferme Pyrenæis clauditur: indigenæ Guipuzcoam; præsci Cantabros dixere. Id loci nascitur IGNATIVUS sub annum Christianum, c. d. xci: quo tempore Innocentius Romani no-

minis Pontifex octauus, & Fridericus Imperator tertius, rerū potiebantur. Parentes habuit, de principe vtrumq; familiā: Patrem Bertramum, virum illustrem, Ognis & Loiolæ Toparcham. Mater fuit Marina Sone; domo Baldensis; claro genere nominēque fœmina; nec vllis virtutū insignibus marito impar. Emicabat in puero eximia quædam iam tum indoles; animique & ingenii vis magna: si inter bonas artes adolefceret. Sed vix morati parentes, dum infantiam exiret; eum præproperâ spe ad Ferdinandi Catholici regiam dimittunt: inter æquales liberaliter educandum. Hic omnibus aulae disciplinis institutus, breui docuit, nihil se mediæ fortunæ passurum: cæpitque, vt primū vires erant, ardua velle; gloriam è claris facinoribus petere; inter primas

curas

curas Militiam habere: eoque assidue equitum velitationibus assuescere. Quam exercitatione, vel idcirco præstare se alijs cupiebat, ut vulgò nosci, & quondam inter heroas memorari posset. Verum iuveni ad ingentia nitenti, materies laudis, quæ adhuc defuerat, haud multò post, vbertim suppeditavit.

Nam Anno Christi c. 10. 7
xxi. vbi percrebuit, Gallos in armis esse, arcemque Pompelone iam obsidionibus premere; quam operibus olim machinisque verberaturi putabantur. IGNATIVS eius tuendæ negotiū accepit. Vbi ceteris rei difficultate perterritis, & quod auxilia nusquam sperabant, de præsidio deducendo paciscen- 8
tibus; solus nimirum intercessit: mutatoque omnes consilio, ad mortem oppetendam prius, quam flagiti-

A s um

um consciscerent, induxit. Ità decus retentæ tunc munitionis, penes **IGNATIVUM** fuit. Sed per illos fortè dies pertinaciùs Galli agere, & ferro telorum imbre in arcem effuso, maiorique ballistâ institerunt præsidium quaterere: quo tandem impetu, muri labantis fragmen conuellitur. Ea moles **IGNATIO** proptèr assistenti, & egregiè dimicanti, in læuum crus incubuit: quæ vt tibiam modicè læsit; ità globus ipse in dexteram illatus, eam verò miserrimè habitam ultimè affecit. Collabitur proinde **IGNATIVUS**. Hunc vt affliktum vidère ceteri; animo quisque confestim deficiuntur ac, prostrato vno, omnes nullâ morâ sese arcemque **IO** hosti dedunt. Loco in potestatem adducto, **IGNATIVUM** Galli, præquàm ab hoste speres, clementer acceptum, in sua primum contubernia

bernia deferunt: tum interim cognito viri genere, impensè laborant vt ægritudine leuetur: demum succollantibus humeris in patriam reportant; obsequio vel in fratribus memorando.

Ibi cùm perdiit in morbo cubaret, re ad summum vitæ discrimen adductâ, insperatò propitium habuit Numen. Ipso enim Apostolorum principum pervigilio, beatus ad illum Petrus aspectabili ore inuisit: ac veluti medicâ manu ægritudinem deterfisset, fugientem iam è corpore animam retinere, morbique crescentis pertinaciam flectere incepit. Coluerat quippe hunc IGNATIVS principe studio; tutelâmq; adoptârat. Nec diutius factum, & ab eo dein aspectu conualescit. Ceterùm quâ erat elegantia iuuenis, vbi aduertit clauum infra genu, malè

male coaliti nullis vestigium, emi-
 nere; eamq; rem impediendo ocre-
 arum decori esse: nihil cunctatus
 iussit, quidquid eius emineret, ad
 vivum resecari. Inter quos ille
 cruciatus ita duravit, ut, nobi-
 litate Spartanâ, ne gemitum qui-
 dem ederet, aut oris hilaritatem
 13 colore mutaret. Sed necesse ta-
 men habuit, donec rediuvium
 vulnus in alteram cicatricem co-
 iret, lectulo hæere. Ibi, fallen-
 di temporis, libellos institit pe-
 tere, quorum lectitatione pri-
 dem infuisset: eos arbitratus, qui
 Equestria, & hoc genus profana
 ludicra commentis fucarent. Ve-
 rum opportunè factū, uti, quum
 id temporis ea fabularum menda-
 cia domi nusquam essent, horū vi-
 cem duo melioris argumēti codi-
 ces ægrò ferretur. Altero vita relata
 à Christo domino gesta; altero ab
 14
 cali-

cælitibus reliquis facta facinora
 perscribebantur. Hos ille versa-¹⁴
 re primùm otiosus aggreditur:
 pòst ea lectio in voluptatem vertit;
 cæpítque animus affici paullatim
 ac delectari: demum consilium ca-¹⁵
 pit, olim, quæ legisset, imitari. E-
 nimuero híc se ipse aduersarium
 habere: multa, quibus cæptum de-
 fisteret, occurrere: iam inolita per
 vitæ licentiam consuetudo; iam
 eius, quod porro moliebatur, dif-
 ficultas; & mille talia sollicitabant.
 Sed nimirum cælestia præpotuêre:
 & breui aduersus illam cogitatio-
 num intemperiem debellatum est.¹⁶
 Accidit fortè vt noctu, quòd ità iã
 eius consuetudo ferebat, cubitu
 surgeret: & in genua deiectus, pre-
 ces Deiparæ VIRGINI litaret, cuius
 tum icona coràm spectabat. Híc
 ingētis desiderij plenus, Virginem
 Virginisq; filiũ adoritur; id vnum
 B adni-

adnixus, vt apud eum ducem sacramento dicere liceret. Quippe mortalia prorsus abdicare, vnique illi auctoratus æternum mancipari iam cupiebat. Habuere momentum eæ preces. Continuo ædes claris fragoribus exsonare; & cubiculum adeo cæpit impatienter tremere, vt vitrea quædam fenestra se ruperit. At loci tremor is fuit, non IGNATII: quæ erectiorem cetera, hic etiamnum metus angebat; quî pudicitiam de reliquo ab insidiis tueretur? Tali-
17 bus curis anxium non destituere oculi cælestes: & magna Virginum Regina pro IGNATIO in hanc formidinem pugnatu prodiit; cùm vigilantî illi se suumque in complexu filium conspicuos dedit. Quo repente spectaculo mutatus, in promptu habuit, omnem dein' voluptatem constanter repu-

repudiare: atque ab eo die, donec vixit, integritatem absque nœuo traducere.

Iam illac-tenus exarserat, vt 18
non contentus paruo, rationes
iniret, vbi tandem locorum, at-
que inter quos degere, consultissi-
mum foret? certus assiduus corpus
suppliciis conficere; & numini præ-
ter ceteros egregiè seruitutem ser-
uire. Diu deliberatum est: cùm il-
le, quò iret, nondum inuento; re-
perit, vnde abiret. Ante omnia,
placuit patriâ excedere, ætatem-
que reliquam ab necessariis procul
habere. Quare constituit pro- 19
fectioni diem. Potuit ea res sub-
oluisse aliquibus: certè fratrem
natu maiorem aduertit; qui tur-
bare consilium aliquamdiu cona-
tus minus nihilo profecit. Nec
porro, vt decretum IGNATIO vidit,
intercedere ausus; duobus famulis
B. 2. comi-

comitatum, ab se dimittit. Hic
ille Ducem Naiaræum, quem vi-
feret, caussatus; ad montem SER-
RATVM intendit; celebri famâ lo-
20 cum, & religione insignem. Haud
longè prouectus, seruitiis duobus
se abdicat; cùm prius rerum, quas
de veteri fortunâ sibi reliquas fe-
21 cerat, partem iis erogasset. Inde
solus esse; atque toto itinere nul-
lam adeò noctem agere, quâ in
se ipse flagris non animaduerte-
ret. Idque iam tum salubriter in-
stituit, quod post modò suis æter-
num esset; Omnia, quæque face-
re, quæque ferre contingeret, ea
in vnius Numinis MAIOREM GLO-
22 RIAM reducere. Interim dum per-
git secum assiduè reputare, quibus
eximiis studiis Numen sibi deme-
reatur; subit, vota suscipere; &
suam corporis animiq; castitatem
CHRISTO ac virgini MATRI conse-
crare.

crare. Quod decretum felici post-
modum æternâque constantiâ si-
gnauit. Igitur vt proximè eũ mon- 23
tem, de quo demonstrauius, ab-
fuit; vestimentum alicunde sibi
coëmit, nouè ruditérque sartum;
quò pristinum corporis ornatum
emutaret. Id erat omne, talaris
pro tunica faccus; spartei pedum
calcei; tum in baltheum funis, &
haustum de veteri cucurbitâ: pau-
pertina supellex, ac profectioni,
quam in Palæstinam moliebatur,
destinata.

Vix etiamdum illo in monte 24
constiterat; cùm inter primas
adeò curas quærendo cæpit de me-
dico circumspicere; cui omnes
animi sui plagas nudaret: quémq;
super seriis rebus consulere tutò
posset. Et vsu fortè venit, vt in Io-
annem Clanonem incideret, pa-
triâ Gallum, virum religione ac-

cetera virtute singularem. Apud quem tridui spatio omnem priorem vitam, inter gemitus, veri doloris testes, pensiculatè recognovit. Eúmque ille, ad id locorum, primum atq; vnicum habuit, cui
25 consilia sua detecta vellet. Effectis deinde iis, quæ oportuit, ac prope diem discessurus, donum cœnobio Equum relinquit: in templo telum ac pugionem, emeritæ militiæ symbola, ante VIRGINIS aram suspendit dedicâtque; aliis de hinc armis vsurus. Pòst appetente noctis crepusculo, remotis arbitris abit, & vilem per compita mendiculum quærit; reperto, quid fieri
36 velit, ostendit. Ac mox suis se vestimentis exuit; omniâque ad ipsam interulam homuncioni attonito relinquit. Illorum vicem, pingui lacernâ, quam hanc in rem nuper cœmerat, ante diem VII. Kalen-

Kalendas Apriles, induitur. Eâ me- 89
tamorphosi mirè quàm lætus, il-
licò ad templū festinat recurrere,
atque totam illam noctem pro arâ
VIRGINIS excubare; in morem ve-
terem, peruigilio initiandus. Ibi
iam pedibus insistere; iam genibus
niti; & magnis assidue lacrimarū
imbribus sese VIRGINI commen-
dare. Nequà verò agnoscat, 28
summâ luce maturat proficisci.
Oppidum est in Illergetibus Man-
resa, aliquot passuum millia à
monte locus; cuius iis qui Barcino-
nem petāt: illuc ire instituit IGNA-
TIVS; inundatus lætitiis & eo ha-
bitu, de quo suprâ docuimus: mē-
dicantis fortunæ tunicâ & fune
cinctus & baculo armatus: caput,
alterūque pedem nudus. Nam
alterum, quòd à recenti vulnere
vexatus interim intumesceret, pla-
cuit indulgēter aliquādiu habere.

Ita profectum, haud multo post,
citato gradu cursor assequitur: atq;
ab eo sollicitè, suasne vestes ipse
homini cuidam sordido donarit,
scitatur: eum, quod abiectis cen-
tonibus repentè nitere cæperit, ne-
que plebeius animus in purpurâ se
agnoscat, Magistratui suspicionē
auxisse; ac furti iam reum, in vin-
30 culis attineri. Illacrimavit co-
piosè I G N A T I V S; sese multis in-
cusans: & hominem utique infeli-
cem ratus, cuius etiam beneficia
forent alijs damnosâ. ad extremū,
quò. innocentiam absoluat, do-
num confitetur. Quis verò & cuius-
tis esset, aut vnde locorum pro-
ficisceretur, rogatus; nullo se vn-
quam indicio prodidit. Satis nimi-
rum habuit, si, defenso altero, glo-
riam falleret; suique contentu
mortalia triumpharet.

31 Manresam ut peruentum est,
pri-

primum I G N A T I O fuit, ad ædes
hospitales diuertere; eas, quibus
tutela præest S. Lucia. Ponenda
hîc rerum meliorum incunabula
fuêre; & nempe animus inter
plebeiam egestatem experien-
dus. At incredibile memoratueſt, 32
quàm ſeſe afflictare id loci, &
quantis corpus rigoribus frange-
re laborârit! earum maximè vo-
luptatum reliquias perſecutus, ad
quas auiditiſ olim adhæſiſſet. Ve-
tus illi conſuetudo fuerat, capil-
lamentum curioſius ſtruere; co-
mâmque velut in ſtatione diſpo-
nere; reliquo item corporis cul-
tu vſque in vitium gaudere. Il. 33
Iam tunc vt elegantiam vindica-
ret, detecto, quòd diximus, capi-
te, crinibus turbidis atq; impexis
horrere; ob barbitium atq; vngues
prolixè deformes, deſpicatui eſſe
ceteris concupiebat. Tum deinde

lectulum somnūmq; humi capere;
noctem plerāmq; vigiliis lacri-
34 misque vincere. Adhæc plagis
ter quotidie corpus incēssere; se-
ptēmque ipsas horas flexus inter
preces ducere: Perinde quasi
iugem corpori iniuriam facere,
id demum foret, animi imperio
vti. Per dies præterea singulos,
siue diuina fierent, siue vesperti-
nis vltimisque precibus opera da-
retur, adesse cum egregiā qua-
dam voluptate perseuerabat. Sci-
licet animus iam illi ad cæle-
stia capienda facilis cereūsq; erat,
& quem sacra odaria miris illece-
35 bris percellerent. Victus lautiti-
as quæritabat, modici panis cru-
stulum, pro stipe repertum; quod
interdiu haud sæpius semel cum
fontanā capiebat. Idque eiusmodi
ieiunium censuit die solū Do-
minico temperandum; quo confi-
ter

teri de noxiis, & epulo frui Eucha-
ristico insuerat. Per hæc tam per-
tinacis cæpti studia, breui ita se ma-
ceravit, vt iuueni nuper robustissi-
mo, formam crederes omnem gra-
tiámque defluxisse; neq; vires, nisi
animę retinendę necessarias super-
esse. Ceterúm, vt corporis illum af- 36
peritas attenuârit; curæ animum
grauiores insedêre: quas ingentes
atq; intempestiuas, de nihilo me-
tus sufficiebat. Tametsi enim pridē
nihil ille pensius habuit, quàm vi-
timam vsq; pueritiam confessione
lustrare; immodicis tamen etiam-
num angoribus carpebatur: ne-
que vlla aut pœcāti quies se osten-
dere; aut per ieiunia ceterúmque
rigorem, turbulencia mentis po-
tuit componi. Eo cogitationum
æstu, velut longi doloris impo-
tentiâ collisus, in terram incum-

37 bebat ; nihil vſquam reliqui videns , quā porro euaderet. Tandem cibum omnem potúmque decrevit obstinatè reiicere , quā citra periculum posset ; donec sua menti malacia redderetur. Septem adeò dies ea tenuit inedia ; vt nihil interim , neque cæptæ consuetudinis in corpore vexando remitteret ; neque viribus tamen plus solito deficeretur. Insolentiam facti rescivit denique Sacerdos , cui vni arcana credere sua solebat. Is , ne in consilio perseueraret , mandauit. IGNATIVS non insuper habendum illius imperium ratus , paruit

38 monenti. At obsequelam tanta continuo tranquillitas excepit , quæ eximendis olim plurimorum turbelis mirificè valeret. Neque temerè postea fuit hoc morbo tam impeditus aliquis tamque obsessus , quin illo absolueretur , vt primùm

IGNATIVUM consuluisse. Et suc-
cessere mox compluria quædam 39
potioris rei dona, atq; ostenta cæ-
lestia. quorum aliqua post memo-
rabuntur: Vt planè subierit, illud
Vatis dicere: *Secundum multitu-
dinem dolorum meorum in corde
meo, consolationes tue letificave-
runt animam meam.* Memora- 40
bile in primis habetur; quòd, qui
rebus fluxis ad id locorum impen-
sè deditus, ac militiæ quàm litte-
raturæ scientior fuisset, (nam hu-
ius, præter rudimenta, nihil atti-
gerat) tanta rerum cælestium sci-
entiâ pollere cæperit, quantam,
nisi de cælo haustam, nemo cre-
deret. Per eos dies aggressus est li- 41
bellum asceticum (quem EXERCITI-
ORVM dicimus) lucubrare; arca-
næ sapientiæ feracem; & cui omnis
ordinis mortales multi suum pro-
fectum in acceptis tulê: e: neque

adeò, si suis momentis æstimeretur, eum à tirone scribi potuisse credas. Librum Paullus postea III. graui examine recognitum, pro auctoritate sua probum censuit, ratumque esse iussit: ac rescripto in annum CIO. IO. XL. IIX. diplomate, omnes ad eundem sedulò vten- dum inuitauit.

- 42 Ceterum IGNATIVS, qui in hunc ferè modum vires opesque corporis attriuerat; tot nouissimè pugnis confectus, non potuit, quin vltimi morbi pericula arcesseret. In quibus morbi iniuriis compertum est, quantum virtuti etiam externæ vbiuis defer-
- 43 retur. Quoad enim decubuit, publico sunt sumtu omnia prolixè suppeditata: simul & priuata eorum studia exarserunt, qui, viri moribus permoti, suis pro se quisque in illum obsequiis certarent.

Vifun-

Visuntur eius rei hodiēque præclara inibi vestigia ; & supra sexagesimum abhinc annum , recentia incolis putantur : qui ad ædem S. Luciae, vbi suum & pauperes hospitium, & **IGNATIVS** sanctioris vitæ rudimentum habuēre , prouisunt , venerabundi & hospitis olim sui patrocinio læti. Ac ne 44
quà locus obsolescat , pila ibi lapidea spectatur , rei veteris elogio inscripta. Quod mihi visum , latinis hîc litteris exscribere ; Eius sententia ex Italico hæc efficitur.

IGNATIO LOIOLAE,
Bertrami F. Cantabro : Societatis
IESV conditori;

Q*Vem annos XXX. natum, et*
pro patriâ fortiter facientem,
Bellum grauius modo plagis af-
fixis

fluxit ; modo propitia Salus erexit :
 Qui deinde Castitatis tuenda ac Pa-
 lestinae visenda cupidus ; & armis
 dedicatis, saccum talarem, Vestemq;
 cilicinam indutus : cepit hic, rerum
 omnium inops, precibus, ieiuniis,
 lacrimis militiam, Vitaq; prio-
 ris licentiam damnare:

Hoc marmor, ob egregia eius in or-
 bem merita ; obq; Sanctita-
 tem Viri singularem.

P. C.

Ioannes Baptista Cardona Valen-
 tinus, Vichi Episcopus, &
 Tortosæ Electus.

Ab eâ, quam diximus, ægritudi-
 ne nondum planè se IGNATIVS col-
 legerat ; cùm institit reputare a-
 pud animum suum, quî in consue-
 tudinem rediret ; pergerétque in
 corpore exercendo rursus pericu-
 45 la vilia habere. Sed ingentibus
 ani-

animis nimirum vires obnunciabant. Nam continuo eâdem inualetudine secundum tertiumq; perfundatus, atq; à stomachi præsertim iniuriis miserè impeditus; cedere demum insultanti fortunæ cogitur. Et quòd dudum monuere amici, vt mitius in corpus suum ipse consuleret; exoratus, se in eorum auctoritate futurum ostendit. Ità corpori tegendo, ac defendendis frigoribus, duplices, rudi opere, & colore Veneto, tunicas admisit: Indidem & cucullum, capiti vile tegmen, recepit. Dubitasset, vestimento se ille, an ludibrio induisset.

Proximè annum in eo iam oppido IGNATIVS substiterat; cum interea loci opportunum credidit, si desiderium Palæstinæ, quo se ardere sentiebat, persequeretur. Re deliberatâ, excedit Manresâ 46
&

& Barcinonem solus proficiscitur:
comites, qui se multi obrulerant,
sibi diuina cogitabundo, neque
in humanâ ope nitenti, haud ma-
gnopere necessarios ratus. Simul
eò peruenerat, vrbis templum in-
greditur: ibi dum verba ad popu-
lum fiunt, inter puerorum statio-
47 nem, sub aræ gradibus adsidet. A-
derat cōmodum & primi nominis
fæmina, Isabella Rosella; ea homi-
nem peregrinum non vtique eum
esse, quem se ferret, suspicata, inso-
litò mouebatur. Nam, quod mul-
tò pòst ipsa mihi cōmemorauit, IG-
NATII sensit ora tunc radiare; seq;
intimè percelli, ac velut vocem hu-
manâ occultiore accipere, quâ
48 eum accire iuberetur. Obsecuta
maiori mulier imperio, curat sub
dimissam concionem inuitari, suo-
que hominem prandio adhiberi;
quòd eam rem sibi volenti esse ma-
ritus

ritus ostenderat. Ibi contendit opportunè tantâ vi de rebus diuinioribus, dequæ cælestium amore differere IGNATIVS, vt intermodestiam eius ardoremque ad omnia dicentis verba vehementer obstupescerent. Hæc eadē Isabella, quòd cum Nauarcho conuenisse iam compererat, vt profecturus hospes lembulum ingrederetur, magnopere dissuasit; tanquam futuri certa. Quippe 49 is phaselus breui pòst in portu, inque ciuium ore, fluctibus haustus, interiit; tracturus in cladem utique & IGNATIVM, nisi conuentæ morti fœmina intercessisset. At ille grandiori nauigio vectus, secūda tempestate quincto pòst die, quàm Barcinone soluerat, Caietam appellitur. Inde Romam magnis itinerum difficultatibus contendit. Vsus enim venerat, vt sub 50 illum fortè annum, qui ad sef-
qui-

quimillesimum tertius & vigesimus numerabatur, Italiam pestilentia passim laceraret, finésq; omnes arctis custodiis seruarentur. Quibus proinde rebus fiebat, ne quâ oppidis receptus, curare corpus aliquando, aut stipem rogare posset: sed ibi demum famelicus, ac fatigatus cubile caperet, vbi deficientem nox oppressisset.

¶ Tenuit ægrè tandem propositum; Romamque perlatus, piè ad summa vrbis templa supplicare, & sacra deuenerari religiosè studuit. Post etiam impertitis ab Adriano VI. precibus, cum dies non plus quindecim in vrbe remansisset, maturauit proficisci. Etsi verò fuere multi, quibus consultum non videbatur, vt id temporis homo omnium rerum iuxta ac virium egens, cum fortunâ tam malignâ maritimam expeditionem

nem moliretur : abstinere tamen
haud potuit , quin perseveraret.
Ità abire obstinato , circiter octo
numos aureos amici in naulum
obtulêre. Quibus ille , ceu te- 52
merè acceptis , mox sollicitari ani-
mum persentit : & arbitratus haud
decere , vt quæsitâ paupertas pe-
culium haberet ; eosdem occur-
rentibus in via mēdiculis dispertit.
Exinde cupidus vltima rursus ex-
periri , Venetias petit. In quo itinere
nullis plerumque tectis acceptus ,
sub dio decubare ; adhæc obuii
hominem ignotum , pallorēq; ex-
anguem ac macie deformatum
pro spectro fugere : & mortis si-
mulacrum auersati , nusquam in
comitatum admittere. Verùm ab
humanâ consuetudine exclusum ,
non etiam cælestia deseruêre.
Iam à Fossâ Clodiâ Patauium 53
ibat , cū in aperto quodam pla-
nōq;

nōque æquore, socium se illi Christi
addidit; suūq; spectaculo sua-
uissimè delibutum, ad plura post-
hac toleranda crexit. Ille lætitiis
omnibus perfusus, Patauium ve-
nit; aditu, quod in ea locorum cu-
stodiā vix credas, nusquam impe-
54 dito. Venetias inde mouit; vbi
Caroli Cæsaris legatum reperit;
ciuem quidem suum, & à se vtique
non alienum: cum tamen sibi ap-
pellandum non putauit, ne quem
ab homine fauorem nundinari vi-
deretur; diuino contentus. In vr-
be, nouæ de integro difficultates
ipsius profectionem eludere cona-
tæ. Nam inter multa & nuper
capta à Turcis Rhodus memora-
batur, auspiciis Solimanni, no-
strâ tum clade felicitis: & ipsemet
IGNATIVS febrile non obscu-
rè incipiebat. Tamen nihil omni-
um fuit, quod animum ab incepto
dimo-

dimoueret. Quin eâ se esse spe se-
rebat, vt Hierosolymam nauiga-
turus crederetur, si naui vel vnica
de portu Veneto soluisset.

Interea verò, quoad Venetiis
hære visum est, hanc sibi viuendi
legem I G N A T I V S sciuit; interdum
modicum victum precario quære-
re: noctu autem, gratuitum sub
cælo hospitium optare, quietem-
que in publico capere. Hinc res eo
tempore accidit memoranda; vt
Senatorii ordinis vir de primâ no-
bilitate, domi suæ cubans, se ta-
libus per noctem vocibus incre-
pari sentiret. Nempe tu inter hæc
vestium stragulorumque serica, &
familiaris opulentia aulæa no-
ctem degis; neque meum interim
seruulum pensi habes, qui in fo-
ri porticu nudus abnoctat? Tu
mollibus plumis, ac diuite in le-
ctulo recumbis; illi pro culcitra
humus

humus est; & tegetis vicem cælo
operitur. Non sustinuit expro-
brantis vim Senator: Sed damnato
confestim lectulo properat surge-
re; metúq; plenus domo egredi-
tur; & contabundus ad S. Marci
forum denique defertur. IGNATIO
ibi humi reperto, & hunc utique
esse, quem cælestia portenta pro-
didissent, videns; secum in ædes
perducere, lautéque & humanè
complexum, vehementer suspice-
re cæpit. Sed ille honoris fugiens,
mox à nobiliori hospite, ad homi-
nem Hispanum familiariter inui-
tantem deuertit. Sub hæc co-
gnoscat, necessum esse, vt, nauigij
impetrandi, Andream Grittum
adeat; virum eius tunc Reipub.
principem. Quicum facilè conué-
nit, vt, dato negotio, in prætoriam
nauim gratis imponeretur. Eâ
erat designatus Insulæ Prætor, in
Cyprum

Cyprum transmissurus. Illo diei momento, febris incommodum æstuabat, & à pharmaco fortè hausto vix etiamdum abierat, cum nuntiatur nauigationem prope-
rari. Medici proinde negare, rectè facturum, si conscenderet; & rem periculi compertam dicere. At ille morem potiori medico gerens; proficiscitur; & secus quàm omnes metuerant, integrè conualescit. Inter nauigandum malafacina-
cinora fiebant multa; quæ IGNATIVS, pro suo in Deum studio, liberius vindicabat, quàm vt vectorum aures paterentur. Eò constituerunt nautæ illum aliqui in insula vspiciam desertâ exponere, & clanculò incautum relinquere. Nec longè iam à scelere aberant, cum subita se procella in nauim intulit, magnòq; illam impetu in altum reiecit. Ità ventis pro IONA-
C TIO

59 TIO dimicantibus, portum nefarii
consilij tenere nequierunt. Per
eos dies sæpè Christus illi conspi-
cuus fuit, & mirificâ voluptate ca-
ptum, denique ad pridie Calendas
Septembres in portum, & quinto
post die in urbem sacram induxit:
cùm Venetiis pridie Idus Iulias dis-
cessisset.

60 Hic suprâ quàm credi fa-
cile potest, magnis lætitiis in-
undari IGNATIVS, cùm eminus
primæ religionis rudera aspice-
ret; urbem veteribus monumentis
inclytam, ac tot prodigiorum fe-
racem. Ibi quoad morari licuit,
assiduis gaudiis affluebat: & no-
ua semper voluptas erat, loca alia
ex alijs obire; eaque præsertim ve-
stigia religiosè venerari, quibus o-
lim impressis, humum hanc Chri-
61 stus nobilitârat. Nec verò cōsiliū
illi fuit, inde aliquando excedere;
sed

sed omnem ibi de cetero vitam
& hisce studiis, & traducendis ad
Christum barbaris addicere:
quanquam, ne quas gloriolas mer-
cetur, istud velle dissimulabat.
Re tamen alterâ cum præfide loci 62
(is erat Franciscanis Patribus Præ-
fectus) maturè deliberatâ, & mul-
tis vndique difficultatibus com-
pertis, necesse habuit in Hispanias
redire; tum rebus aliorum eua-
dentibus, eum vitæ modum sequi;
quem Deo videretur. Igitur postea
quàm diligenter omnia pièque
perlustrârat, datur signum pro-
fectionis: cùm ille nouis cupidi-
tatibus denuò exarsit, ad olearum
montem reuifere, & sacrorum pe-
dum vestigia, quæ in lapide Chri-
stus inibi destituerat, rursus con-
spicere. Quare solus repentè, ne- 63
mine conscio, &, quod periculi
formidinisque plenum erat, cum

nullis Turcarum præfidiis, eodem
postliminiò euadit; impensè ser-
uaturus, in quam terræ plagam
dexteri, in quam læui pedis indi-
cia spectarent: custodiis, quòd alia
nimirum omnia defiebant, cultel-
lo forficulâque in mercedem re-
64 lictâ. Interim aduertitur, deside-
rari I G N A T I V M: tum verò Patres
Franciscani metuere, & idcirco re-
ducem increpare: sed & alter quis-
piam Christianus, eius familiæ,
quæ à cingulo indigetatur, im-
pendio acerbior, acriter hominem
65 turbidèque accipere. Nihilo ta-
men ille perturbatione, in Christum
identidem intuebatur; quem an-
teambulonem ad vsque cænobiij
fores secutus, non modicas vo-
luptates hauriebat. Iam hiemare
cælum inceperat, & nivibus gla-
cièque omnia circum infesta esse,
cùm tanto maris interuallo Italia
repe-

repeteretur. Neque vlla tamen illum præsidia in hiemem muniere; nisi, quod crassioris telæ femoralia, ac de simili centone thorax amiciebant: & hic quidem secundum humeros lacer; cui, decurtatæ tuniculæ lacernam tenuem, ac senio victam, superiniiceret. Calceatus item, cetera crura relinquebat prorsus detecta. Ità ⁶⁶ præparatus in Cyprium deuehitur. In Cyprio portu, tres naues reperit, propediem soluturas: Turcarum vnam; alteram Venetam armamentis omnibus apprimè instructam: in quarum ille neutram admitti potuit. Et Venetæ nauarchus ⁶⁷ rogatus IGNATIVUM transportaret; compertâ eius medicitate, parum habuit negare, insuper cauillo petiit; &, eum utique quem vulgò tam sanctum prædicarent, nauigijs non egere: iuberet vndas sibi ancilla-

cillari, & pedibus obnoxium mare
perambulare. Pœnituit statim di-
xiſſe ; & linguæ intemperantiam
68 repentina clades expiauit. Reiectus
IGNATIVS, tertiam conſcendit, exi-
guam illam, & vetuſtate carièque
proximè fatiſcentem. Ex ſimul
omnes in altum euectæ, ac ſecun-
dis ventis in Veſperum vſæ. Inde
cælum omne turbari, & naues a-
trocibus procellis concuſſæ, longè
diuerſiſſima euenta ſortiri. Tur-
cica fluctibus decumanis expu-
gnata, & immani aquarum vortice
cum omnibus vectoribus hauſta,
momento ſubſidit. Mitiùs in Ve-
netam ſæuitum eſt : Ea iuxta Cy-
prum euerſa quidem labefactaque
peſſum iit ; ſed incolumem tamen
69 turbam expoſuit. Solus, quo I G-
NATIVS vehabatur, lembus, in-
ter infanæ tempeſtatis turbines e-
uaſit, ac medio circiter Ianuario
anni

anni cix. ix. xxiv. saluis omnibus
portum tenuit. Verùm vix paucu-
los dies Venetiis moratus, repete-
re terram Hispaniam constituit.
Cui rei numis aliquammultis in 70
stipe ac panni telâ, quæ stomacho
fouendo esset, acceptis (nam à fri-
gore, longâque nuditate vexatus,
pridem laborabat) Ferrariam vr-
bem Italiæ proficiscitur: vbi super
alios alijs pauperes incidere, & sti-
pem de more flagitantes, breuè
omni eâ, quam dixi, pecuniâ exuere.
Ipse dein' templo egressus, osti-
atim per urbem cibarium panem
emendicauit. Pòst ire Genuam vo- 71
lēs, non potuit quin à militum His-
panorū præsidiis conspectus, & pro
exploratore primum, comprehen-
sus indignissimè mulctaretur: tum
stulti vicem traductus, pugnis cal-
cibusque non perfunctoriè con-
cideretur. Quæ verò ille conuitia

72 hilaris ferre perseveravit. Sed Gal-
li, quibus ea tempestate bellū cum
Hispanis acre erat, eundem nacti,
longè liberalius dimiserunt: gens
iterato in IGNATIVM beneficio
memoranda. Genuam in hunc
modum perductus; indidem Bar-
cinonem, ingruentibus mari quā
hostium, quā piratarum periculis,
incolumis denique traiecit.

Pòst quā a difficili peregri-
natione in Hispanias IGNATIVS
revertit, non fuit consilium, reli-
quam ætatem sine litterarum cul-
tu degere: nempe si quam orbi la-
boranti opem ferre, Deoque obse-
quium probare impensius vellet,
intelligebat, esse cū studio virtu-
tum, scientiarum quoque subsidia
73 coniungenda. Proinde annos
iam natus XXXIII. aggreditur,
prima linguæ Romanæ elemen-
ta condiscere: eamque ob rem in
dis

disciplinam se Hieronymi Arde-
bali tradidit ; viri probi in paucis
& humani, grandis prætextatus:
cùm interim ab Isabellâ, foemina
nobili, de quâ suprâ monuimus,
alimenta promitterentur. Haud
illum fefellêre inferi veteratoris
artes: qui futuri sagax, magnis co-
natibus hoc sibi agere sumserat, vt
IGNATII cæpta, temerè discute-
ret. Ideo in varia se ora versatilis
Proteus abdere, aliâsque fraudes
ex aliis ducere, nunquam omitte-
bat; in IGNATIVM ingeniosus. Sed
ille tanto maximè in inceptis per-
gere; nec pati, vt stygiis aliquan-
do laruis eam omissionem gratifi-
catus diceretur. Et subinde re- 74
mittere stomachi dolores sentiens,
quibus nuper tenebatur; occu-
pat redire ad veterem doman-
di corporis rigorem: cui bello,
quòd instauratum nuper secus ces-
sisset,

fisset, inducias aliquamdiu dede-
 rat. Cæpit igitur calceorum sole-
 as perforare, sensimque ita eas de-
 terere, vt hiemi appetenti nudis
 vestigiis occurreret: relictâ ta-
 men tegminis alutâ, ne ostentui-
 se apud alios faceret; pro eo, ac-
 luem intempestiua gloriolæ sem-
 per fugitabat. Per id temporis,
 duæ res illi maximè memorabiles
 contigerunt, quæ cùm de patien-
 tiæ vñu, tùm de charitate eius mi-
 rabili, palàm fecêre. Earum est al-
 tera in hunc ferè modum gesta.

75 Erat in suburbano cænobium à sa-
 cris Virginibus habitatum, ANGE-
 LORVM tutelâ, & instituto S. DOMI-
 NICI insigne. Huc rûere aliqui sub-
 inde adolescentes, locúmque va-
 nis studiis complere nunciaban-
 tur. IGNATIVS abolendæ consuetu-
 dinis rationes inire, idque vehe-
 menter contendere apud Virgines

sus.

sulcepit: Ne licentiæ iuuenili porro aditum patefacere, seseque ipsæ talium discriminum iniuriis obicere pergerent: sed secessum, quàm noxiam familiaritatem mallent. Rémque eò constanter adduxit, ut exclusi in posterum iuuenes, cum postliminium non haberent, auctori infensi minitarètur. Post, ubi metu consternari hominem non posse intellexere, aliquoties illum adorti, fustibus atrociter insultârunt; easque illi plagas imposuère, quæ aliquando malagmate erant curandæ. Insanierunt ij quidem talia; Ceterùm IGNATIVS sua nihilo magis desinebat: lætus ea fecisse, quibus pænas improbi, præmia superi decernerent. Alterū erat huiusmodi. Redibat fortè in urbem ab eodem illo cænobio IGNATIVS; cum ex obuiis cognoscit, in propinquo propter planti-

76

em *LVELLAM*, tragicæ rei facinus
patratum; hominem quendam
ærumnosum, vt sibi lethum con-
scisceret, infami nodo sese à cubi-
culi trabe suspendisse. Inhorruit
ad barbaram necem noster; in æ-
des irrumpit; & spectatâ æumnæ
scenâ, laqueum properat incidere.
Deruit ab infelici arbore cadauer:
(nam reliqui mortuum conclamâ-
rant) at ipse in preces descendit;
tum deinde iacentem compellat;
& ecce tibi, reuiuiscere suspendia-
rius, ac sensibus iterum valere,
tantisper, dum repetitis animi do-
lentis indiciis, vitam, sed opportu-
nius exhalaret. Quod *IGNATII* fa-
ctum, rebus planè pensitatis, vide-
ri potuit ope maiori quàm homi-
nis, esse perpetratum: ideo confe-
ssim totâ vrbe diuulgari cæptum,
sui habuit ad omnes admiratio-
nem. Mansit autem *Bascinone* bi-
enni-

ennium; vir tanto natu, rudibus puerorum studiis, sed olim magnæ rei futuris, intentus. Denique sub annum c10 10. xxvi. auctori- bus viris doctis, maiorum litera- rum causâ Complutum discessit.

Compluti recens extructum 77
erat diuersorium, Ludouici Antezanæ; gratuitæ pauperum ædes. Ibi domicilio impetrato, IG- NATIVS de rationibus studiorum suorum cæpit cogitare: & amico- rum non optimo consilio vsus, si- mul Logicen omnémque Philoso- phiam, cum Theologiâ, apud di- uersos interpretes tentare. Arbi- trabantur illi, in rem fore, si cōpen- diariâ ad disciplinarum metam de- curreret. Ipse præterea suópte du- ctu in plures adhuc diuersissimi ingenij res ferebatur; vt qui parum crederet, laboriosissimam in pro- curandis litteris prouinciam, sti-

78 pe assiduâ difficiliorē reddere; sed
contendendum insuper, ut pueros
rudimenta virtutum, ac religio-
nis capita doceret; maturiores a-
fcticis lucubrationibus assueface-
ret; ad extremum aliud ipse pecu-
77 lium corrogaret, quo egentiores
alij vterentur. Quâ hominis virtu-
te perspectâ, fieri non potuit, quin
certa inter omnes admiratio inua-
lesceret: quæ hoc etiam vehemen-
tius auxerat, cum eum veste vide-
rent simplici ac plebeiâ conten-
tum, nudis pedibus incedere; ad
hæc, in simili fere ornatu tres eius
commilitones spectari. Hi erant,
qui cum adolescente Gallo, ut sub
ipso mererent, diuinitus animum
induxerant; qui inde omnes, Hi-
spanis iocantibus, velut à viliori
lacernâ nomen fortiebantur. Sed
in variis hominum ingeniis, affe-
ctus aliis aliud de IGNATIO senti-
endi

endi loquendiq; argumentum ministrabat. Ex his fuere qui necessarium dicerent, quaestiones super scitis ac morib. ipsius haberi. Quaestitorem placuit esse Ioannem Figueronum, qui Pontificis tum Toletani vicem summâ cum potestate curabat: post Castellanis Praefectum vidimus. Is nauiter Prouinciam adit; omnesque IGNATII rationes curiosâ diligentia scrutatus, nouissimè reperit, neque rem esse neque vocem, quam notare censurâ posset. Eius tamen experiundi 80 causâ, aliquid purgandis suspicionibus concessum est; vt in carcerem postea datus, ipsos duos & quadraginta dies detineretur. Quod magna ille quidem alacritate tolerabat, vt qui innoxium se ipse sciret; dudumque appetiisset, Christo suum olim in vincendis iniuriis amorem approbare. At multi
tamen

tamen erant, haud infimo loco viri, qui suam illi operam gratificaturos ostendebant; prompti si quā cuperet, vinculis eū liberare. Quibus id ille permissurum se audacter negabat; neque si suam procurare causam, aut pro se aduocare vellent, concessurū: nullo patrono indigere eum existimans, quem iudex animus absolvisset: tum etiam, quod à magistratu doceri cupiebat, an quā fortē inscius deerasset: facilis sequi, si ad meliora duceretur. Causā diu ampliata, Vicarius denique innocentem **IGNATIVUM** renunciat, ac publica sententiā aduersus calumniam lata, simul illum sociosque ē custodiā educit. Humano iudice defensam innocentiam, mox tribunal etiam caeleste vindicauit. Postea enim quā de carcere exiit, mandatum **IGNATIO** est; vt
abie-

abiecitâ vestis insolentiâ, habitu
cum ceteris communi vteretur.
Atque in eam rem datum negoti-
um cuidam Ioanni Lucenæ, vi-
ro ad hoc genus officia consuefa-
cto, qui vestiendo IGNATIO, de
quæsitâ stipe pecuniam confice-
ret. Verum vsus ita venerat, ut am-
bobus ad ædes quasdam primari-
as delatis, magna vis hominum se
ostenderet, qui ad pilæ spectacu-
lum intendebant. Ibi homo no- 82
bilis (nomen adscribere parcimus)
cognito, cui rei adessent, vehemen-
ter sanè conturbatur; & ad Ioan-
nem conuersus, Eccur tu, inquit,
eo loco vir, hanc talem cogere sti-
pem perseueras? malè ego dispere-
am, & vel flammis ardeam, nisi
istic (IGNATIVM aiebat) flammis est
vstulandus. Attonuit præsentis a-
cerbior vox, quibus IGNATIUS ho-
nestas in comperto erat. Atqui
haud

haud diu cessatum est, & eodem ipso die nuntius de Philippo secundo affertur, Regem esse renuntiatum. Excitavit ea novitas civium animos, ut festo apparatu sua pro
83 se quisque gaudia testarentur. Inter quos etiam ille, de quo memora-
mus, applaudere cupidus, prope-
rat editam domus turrem conscen-
dere. Excutit imprudens flammæ
scintillam; quæ ad vicinam nitrati
28 pulveris custodiam perlata, inin-
esperatum incendium evasit; homi-
nemque eluctantibus flammis com-
prehensum miserrime peremit.
Censuerunt id non fortuito fa-
ctum; sed offensum luculento con-
nitio Numen, despecti IGNATII
pænas sumsisse. Cæpitque exinde
contemptæ virtutis fama valescere.
Repostmodum, ut acciderat, nar-
ratâ; graviter indoluit IGNATIVS,
& oportis lacrimis; hoc manè in-
quit

quit, ipse has sibi infelix Vates exequias prædixit.

Ceterum hinc discessurus, instituit Vallisoletum ex negotio petere, quod cum Alphonso Fonseca Antistite Toletano, conficeret. Hic eum benignè complexus; & re, cuius agenda venerat, effectâ; Salmanticam cum viatico, inter opportunas pollicitationes dimittit. Eò profectus, continuo cæpit 84
more suo mortales ad virtutum studia pellicere; illâq; eadem agere, quæ alibi visa erant in familiaritatem iam vertisse. Quapropter paucis iterum diebus, increbescere rumor, atque IGNATIVM ad omnis ordinis homines differre; qui novitate & mali metu exciti accurrere; dicentis libertate, & in mouendis animis facultate solliciti cogitare, ne quod virus eâ boni 85
specie tegeretur. Re omni nouissi
mè

mè ad Magistratum delatâ, hoc facile proficiunt, vt iniectis catenis ipse ac socius arctissimè colligati, nusquam possent ab altero alter diuertere. Dies duos & viginti tenuit is carcer; cùm nihilo interea minor ad illum concursus fieri; & ipse in vitia liberè pro virtutibus dicere, verbisq; omnes ad honesta accedere perrexit: tantis occupatus gaudijs, vt patiendi cupidior, iis succensuerit, quibus ideò se esse miserabilem videret; confessus, eos ignorare, quas carcer, quâque alia damna delicias innoxiiis parturerent. Per eosdem dies annonam, & si quid aliud captiuis opus erat, aliqui ciuium vbertim suppeditabant. Sed neq; à quæstionibus habendis cessatum fuit; quæ quo diutius acriùsq; exercitæ, eò sublimius innocentiam euexêre. Ad extremum Magistratus, quem Bacca-

lau-

laureum Friam dicebant, cognitæ
virtuti testis, è iudice factus, IG-
NATIVM sociúmque probos esse
doctóque homines affirmat : &
fraudis scelerisque obiecti putos,
ex animi sui sententiâ pronuntiat.
Atque ita vinculis eximuntur. Ap-
parebat pridem huc spectare DE-
VM, VI IGNATIVS per hos fortunæ
turbines duratus, decumanas olim
tempestates superare ; & vel pu-
gnantibus ventis nauem ad por-
tum, quem ipsi edixisset, appel-
lere condisceret. Nam & ingenti-
bus illum animis implevit, & cres-
cente desiderio accensum, ad soci-
os scribendos impulit ; qui cum ip-
so vniuersi in subsidiis essent, dum
ad communem laborantis mundi
opem ducerentur. Inde par in-
creuit cupiditas Lutetiam ire, vr-
bem Parisiorum à litteris apprimè
celebrem, & Musarum vetustissi-
mam

nam sedem: idque consilium quā
constantia cepit, ita retinuit, ut
obnitentibus multis, & immania
damna prædicantibus, eripi ta-
men hanc sibi mentem nunquam
pateretur. Hi temporis cælique in-
clementiam proponere; hi loci hie-
mes, & anni frigora memorare:
tum deinde funestum Gallos inter
Hispanosq; bellum, & iam mutuis
cladibus geri cæptum: Rursus pe-
ricula, quibus itinera forent septa,
ostendere; adductis compluribus
barbaræ crudelitatis exemplis,
quæ in viatores nuper edita fere-
bantur. Ad quæ omnia IGNATIVS
quàm interritus esset, vultu præse-
tulit; doctus, si quò diuinitus mit-
teretur, pacem inter arma, in pe-
riculis securitatem, ipsisque sub
laboribus otium sperare. Secun-
dum hæc cum bono Deo in Galli-
am transiit, itinere pedestri atque
anno

anno CIO. IC. XXVIII. Parisios incol-
lumis peruenit.

Iam alibi senserat, properatas 88
studiorum spes secus euenisse, nec,
nisi nouo incepto, corrigi posse.
Igitur Parisiis prius institit ad
humaniores litteras per bien-
nium incumbere, quàm grauiori-
bus initiaretur; Tum deinde Phi-
losophiæ operam diligentem tri-
ennio nauare: Vbi quidem pro-
gressus fecit, quantos vel præses
ipse iudicauit, ad honorem Magi-
stri petendum idoneos. Quem lo- 89
cum ille, quò luculentius doctrinæ
testimonium ad ceteros iuuandos
perferret, non repudiauit. Post-
modo se, diuinis etiam litte-
ris dedit formandum: nec sine
Numine. Nam etsi ad musicos la-
bores, credi vix potest, quæ homi-
nem incommoda exceperint, ta-
men haud fregere. Primum illi
domi-

domicilium, locus fuit hospitalis à
S. Iacobo dictus; sed extrà, & osti-
atim victum rogabat. Coactus
primo triennio identidem in Bel-
gas excurrere, inq; Angliam tra-
jicere: Vnde annuo commeatu de
Hispanis institutoribus collecto, e-
gestatis iniurias toleraret. Acce-
debant assiduæ corporis & asper-
rimæ vexationes, quibus vel solis
labefactari vires potuere. Quod
quidem non diu post euenit; quan-
do, ne vita prorsus amitteretur,
necesse aliquamdiu fuit, scholas o-
mittere. Rursus lacerabant illum
aliæ item curæ; quibus anxius, ali-
enæ saluti consultum volebat. De-
nique acribus multorum odiis ap-
petitus, vehementer iactabatur:
cuius tempestatis initia hæc fuere.
96 Spectabantur per idem tempus
adolescentes aliqui nobiles, &
ingenuis opibus clari; quos exem-
plum

plum IGNATIUM ad res mortales
abdicandas exciuerat. Hi ausi si-
mul fortunas suas in egenos spar-
gere; simul egere ipsi, ac necessa-
ria cum mendicis petere: præterea
lautitiis publica Xenodochia, vbi
degerent, præferre. Quod illorum
factum, vt in spectaculum traxit
pleramque ciuitatem; ita parenti-
bus amicisque haud magnoperè
probabatur. Nec nesciebant, 91
IGNATIVUM mouisse. Ea propter
illum aggrediuntur, ac velut in
mali auctorem, concepta quilibet
odia euomunt, falsisq; illum com-
mentis criminantur. Nominatim
verò adolescens Hispani nominis, 92
qui hoc item consilio usus, valere
humana iusserat, animos quorun-
dam vehementius perturbabat.
Præter quem, & alij paulatim ad
optimos mores, & crebrā quā SA-
CRAMENTORVM, quā precum con-
D suctu-

suetudinem ab IGNATIO erudiebantur. Harum rerum impatientes ij, quos dixi, conspirant. Parisiis S. Barbaræ Collegium est: ibi faba cudebatur. Supplicium quippe est acre, & vel extremis Scholasticorum facinoribus inuētum: quo, obferatis Collegij foribus, ad æris Campani motum, discipuli glomeratim omnes accurrunt; stant Magistri, & singulis virgarum fascibus infensi minantur; inque vnam gymnasii turbelam seuerissimè omnes animaduertunt. Facies loci formidolosa, & ad sanciendo mores puniendosque peropportuna. Conuenerat igitur hanc supplicij infamiam IGNATIVUM notare. Enimvero IGNATIVVS funestæ rei haud ignarus, locum init; aduersus metum constans, &, si res posceret, appetētior iniuriæ ferendæ, quàm aduersarij erant, faciendæ.

Sed

Sed occurrebat impauido, non id
nimirum agi, vt per lignominiam
ipse peteretur: esse teneras quo-
rundam indoles, quæ iactâ virtu-
tum semente, nondum ad matu-
ritatem peruenerint; eas vtique in
flore perituras, si hâc odiorum
procellâ conuellerentur. Ob has
res placuit loci Rectorem adire.
Ibi cum, quid sui iudicij sit docet.
Non se iniuriâ suâ, sed aliorum iac-
turâ moueri, quibus hâc famæ
suæ lacuna mox officeret: sed
eam tamen ipsam si ille porrò neg-
ligendam duceret, in se, quoad
videretur, sæuiret. Dixit hâc at-
que alia I G N A T I V S, quæ tempus
monebat. At Rector insolitâ vi
perculsus, principiò stupere; mox
animo in obsequium flexo, virtu-
tem hominis amare. Simul amicè
comprehensum, in publicum per-
ducit. Ibi copiosè prædicat mo-
destiam

delictam innocentiamque: & quem
atrocissimæ laniæ deuoerat,
ab eo supplex vefaniæ suæ veniam
rogat. Quæ res mirè valuit, ad in-
esperatum **IGNATII** honorem.
Nam haberi inde ac coli pro San-
cto cæpit. Adeo quæ infamiæ sce-
na struebatur, ea in gloriæ virtu-
tisque theatrum momento euasit.

- 94 Iacobus hic Goueanus (id Recto-
ri nomen erat) gente Lusitanus,
vir egregiè doctus, ac cetera pius;
pluribus deinde beneficiis vnam
hanc noxiam pensauit: certè
IGNATII eum sociorūque sin-
gularis postmodo amor tenuit;
panēque principem sibi auctorem
Ioannes Rex habuit, Societatis in
Orientem Indiam deducendæ. Ut
proinde amplissimæ coloniae læ-
tissimus prouentus, tantulæ rei
principiis propè omnis debeatur.
Sed non potuere ceterorum odia

vnâ iniuriâ fatiari. Pergunt cæ 95
ptas aduersus infontem calumnias
pertexere; demum eò rem addu-
xêre vt impietatis deferretur. Sa-
cras eo tempore quæstiones ex-
ercebat, Magister Oræus, grauis è
S. Dominici familia Theologus.
Apud quem cùm I G N A T I I caus-
sa perorata esset, vsque adeò falsa
esse crimina ac nulla constitit, vt
eius innocentiam doctrinâque
continuo iudex publicis tabulis
sumserit defendere. Qui & eum
deinde libellum, quem Manresæ
factum docuimus, petiit; atque, si
cum bonâ veniâ posset, exscriptu-
rum se ostendit. Ita plerumque,
quos agere aduersarij in I G N A T I I
perniciem properabant, D E V S in
improuisos ipsi patronos vertit.
Nam idem hic Oræus, cùm diu 96
post, nouis Romæ fluctibus socij
voluerentur, opportunus adfuit;
D 3 & quod

12 & quod infrà monstrabimus, pro
IGNATIO grauilimum testimo-
nium dixit.

Angebatur iam pridem I G N A-
RIVS, &, si quæ auxilia contra-
heret, laborabat, quibus ad cete-
rorum salutem impensius nite-
retur. Igitur cepit ad socios sibi
adiungendos animum intendere;
iuvenes aliquot spectato ingenio,
97 nec à sanis consiliis alienos. V-
fus solerti censurâ, nanciscitur
primum omnium Petrum Fa-
brum, in Allobrogibus natum; vi-
rum suis postea virtutibus ima-
gnum. Mox Franciscum Xaueri-
um, gente Nauarrum; inde Iaco-
bum Lainem Seguntinum: dignos
Magistro discipulos, & hunc Eu-
ropæ, Indiæ illum, vtrumq; Eccle-
siæ conspicuos. Tum deinde alij
super alios accessere; Alphonsus
Salmieron Toletus oriundus; Simon
Rode-

Rodericus è Lusitaniâ , & Nicolaus Bobadilla Palentiâ profecti. Paulò post secuti tres alij, præclara priorum appendix : Claudius Iaius Allobrox ; Ioannes Codurius Delphinus ; Paschasius Broëttus Ambianensis : Prima Sociorum decas , tot propediem chiliadas paritura. In quibus quâ sanguine, quâ gente diuersissimis , mirum erat , nihil diuersi apparere : amorum ea fuere vincula. Et quo tempore Hispania Galliâque hostilibus odiis dissidebant, Hispani Galliâque iuvenes æternam societatem coiëre. Hi erant omnes artium bonarum Magistri, & literis diuinis omnibus iuxtà docti. Igitur postea quàm in me- 98
dium consuluerunt ; placuit consensu , ad xviii. Calendas Septemb. aliqua legibus inter se sancire. Templum in suburbano visitur

(Montem Martyrum dicunt) illie
 in secessu animis confessione atque
 Eucharistia lustratis, incipiunt vo-
 ti sacramento paupertatem æter-
 nam singuli nuncupare; seseque
 defendendis animorum periculis
 impendere: tum in Palestinam, quâ
 primâ posset expeditione, ducere;
 aut si amplius annum vel traicere,
 vel ibi degere prohiberentur, in
 Pontificis Romani arbitrium de-
 nique ac potestatem, pro nâuan-
 dâ Ecclesiæ operâ, transire. Voto
 rite signato, conuenit, IGNATIVM
 in Hispanias proficisci; & quædam
 ibi sociorum momenta, resque
 alias, in Dei cultum cessuras, accu-
 rare: confecto post negotio Vene-
 tias repetere, & id locorum socios,
 quorum studia propediem finiis-
 sent, præstolari.

99 Cum huiuscemodi manda-
 tis discedit IGNATIVS, & breui
 post

pōst in patriam ingreditur: sed ad
fratrem, domūs illustris princi-
pem, noluit neque divertere, ne-
que ab eo rerum necessariarum
quicquam petere. Xenodochio
receptus, perseuerauit more suo
stipem propalam rogare. Hic pue- 100
ris Christianæ rei rudimenta tra-
dere; p̄rque hebdomadem ter in-
stituit pro concione cum populo
agere. At ille omnibus viis ac-
currere, & frequens adesse; adeo
vt in camporum aperta fuerint e-
ducendi, quòd templorum angu-
stis arcerentur. Vbi non pauci fuē-
re, qui inscensis arboribus, oppor-
tunum eius audiendi locum cap-
tarent. Quæ verò res miraculi spe-
ciem non obscuram habuit; cum 104
febri conflictabatur IGNATIVS, &
cetera mirè debilis, languebat; cō-
cionantis tamen oratio ultra pas-
sus trecentos syllabatim ac clarè
acci-

accipiebatur. Valuerunt illiusmodi orationes aduersus crebra vitia, quæ vulgò inuaserant, Denique rebus pluribus cum pauperum adiutorioque bono constitutis, patriam rursus excedit. Secuta cum est admiratio apud ciues ingens; & mirificæ virtutis superstes fama. Quippe satis constat, in ijs partibus, hominem comitali peste annos multos ægrum, malo liberaſſe. Ibi foeminam præterea honestam, quæ lentâ phthisi tabescebat, viribus restituit: & aliam malo dæmone agitatam obsessione exemit. Hæc omnia vsque infamam miraculi percrebuerunt, vt certatim multi in vestem IGNATII inuadere, tactûque religioso ceu sanctum colere laborârint. Discessit nullo nec socio, nec viatico subleuatus; & mendicitate, quam nunquam desierat, velut à lon-

à longis deliciis reuocatâ, Pompeiopolim peruenit, inde Almazanum; post Seguntum Toletumque petiit, vbi data sociorum mandata exequeretur. Conscenso prope Valentiam nauigio, in Italiam intendit, ac multis iterum tempestatibus iactatus, postremo ad conditum Venetias appellitur; ibi socios praestolaturus. Verum is dudum inferis pro hoste habitus, res Venetiis inquietas nanciscitur. Nam odio agitati quidam luculentis illum calumniis de integro incessunt. Profugum ex Hispaniis esse, & deserto utique vadiumo poenas mali facinoris metuisse: certè statuam, tollenni cum deuotione combustam, succidaneam pro ipso hostiam arsisse. Quaeque alia hoc genus, animus malus, & pessimi semper consilij auctor, mendaci linguâ effutiebatur. Sed

ea ex vano hausta, eodem rediēre; post quā eius integritas grauiſſimo teste Hieronymo Veralo defensa est: quem virum ex Romano Antistite, & Pontificis legato, demum Purpuratorum Patrum Collegium cooptauit. Interim donec Socij eodem cogerentur, institit IGNATIVS viros sibi doctos piōsque adiungere. atque primariis eius Reipub. senatoribus se infinuare; quibus ad virtutem documenta relinqueret. Eō effecit, vt breui apud plerosque omnes gratissimi nominis memoriam consequeretur.

104 Septimus & trigessimus annus, ultra millesimum quingentesimum cæperat, cū ante VI. Idus Ianuar. expectati ad IGNATIVM socii peruenēre: incommodo anni tempore vsi; simul viæ malignitate, simul longinquitate
exer-

exerciti. Ad primum adspectum omnes in complexus mutuos iêre, suauissimo sensu delibuti; ac mox in ædes hospitales alij alias dimissi, sui in pauperum obsequijs experiundi: tantisper, dum dies Romanæ profectiōni constitueretur. Ea vbi 105 appetiit, accinxerunt sese, cum extremâ rursus inopiâ congressuri. Nam pedestris itineris difficultas, tum quærendâ stipe, tum perpetuo ieiunio (vernum id erat) haud modicè crescebat. Romæ apud Pontificem Paullum III. oratâ in Palæstinam transmittendî copiâ, eâq; datâ; cum lætis apprecationibus digressi, denuo inter vltimam egestatē Venetias reuertuntur; vbi eos IGNATIVS opperiebatur. Hic ad natalem B. Baptistæ sacerdotes facti, qui nondum fuerant; & corporis prius castimoniam, vitæq; paupertatem, votis apud Legatū Pontifici-

E

tifici-

tificium professi. Sed quòd nulla id
temporis, in Palæstinam navis sol-
uebat, coguntur anni spatium mo-
rari, pro vt sacramēto receperant:
illud ne qua defidia otioſe conte-
rerent, per oppida Prouinciæ Ve-
106 netiæ in ſtatiua diſceſſere. Ac ce-
teris, quò quemque viſum eſt, di-
miſſis, IGNATIVS cum Fabro & Lai-
ne Vicentiam optauit. Ibi dies XL.
in ſuburbano incoluit; repertâ æ-
diculâ malè ſartâ, vndis ventisſque
obnoxiâ; & deſertâ prorſum ac va-
ſtâ; quam denique veterem capu-
lum dicere, quàm domum, malleſ.
In ijs poſtea veſtigijs Capuccini
Patres ſuum ſibi cænobium condi-
dere. Ceterùm ſub illo tunc domi-
cilio, noctes ſuas degebāt, ſolo pa-
leis conſtrato: lautitias habuerunt
panem mucidum ac durum; cuius
frutilla ægrè collecta, erant aquâ
prius aliquamdiu domanda, quàm
mandi

mandi possent. Post ergo quam nulla se nauigandi spes ostenderat, abiecto tandē expeditionis transmarinæ consilio, ad Italiæ frequentissimas quasq; Acadēmiās conuertuntur. In eā sortitione obuenit IGNATIO, cū duobus, quos dixi, sociis, Roma prouincia. Nimirū huc ducebat Deus, vbi opportunè nascēti Societati cunabula ponerentur. Neq; enim fortuitum fuit, quod ex annis haud minus triginta tribus, illo tūc vno, nulla decerneretur in Palæstinā nauigatio, quo illi excedere terrā Italiā cogitabant. At IGNATIVS Sacerdos inauguratus, dū diu molitur, quī sese ad primam litationē apparet, anni spatium consumit: id interea vnū contentē precatus, vt sum̃æ Virginis patrociniō iuuaretur: illam cælestioris vitæ ianuam esse; illam inter DEVM hominēsq; sequestrā. Curaret proin,

167

ut filiū, pro eo quā sanè mereretur, diligere coleréq; posset: porro eadē pergeret in difficillimo negotio sibi animū virésq; addere. Inter hæc ferme studia duravit, donec Romā proficisceretur, itinere pedestri, & cum mēdicantis fortunæ apparatu. Quotidie autē epulum Eucharisticū ab operāte socio repetebat; manātibus copiosè gaudiis, & cælo vberes delicias affundēte. Proximè vrbē subsistētibus fortè sociis, vsuuenit ut solus in ædiculā desertā secederet: Ibi sensit inter maiores precum æstus, præcordia sibi mirabiliter immutari: ac repentē cōspicatus, hinc patrem æternum, inde Christum filium cum cruce in humeros iniectā; ut cui Pater IGNATIVM sociosq; suavissimè commendaret, eique velut singulatim emancipatos vellet. Annuit parenti filius, atq; eos se in clientelā recipere

pere

pere ostendit: mox vnà cum cruce
cōuersus ad IGNATIVM, & ore sua-
uitatis amorisq; pleno, EGO VOBIS,
inquit, ROMÆ PROPITIUS ERO.
Attulit id ostentum IGNATIO haud
dubiam vim gaudiorum: quo etiā
Sociis commemorato, illis ad peri-
cula laborésq; obeūdos noua, quod
par erat, alacritas incessit.

Ex eo die, mirum est, quā
hæserit animo illius, nomen IESV! 109
Illuc sic vt in ducem vitæ; illuc in
exemplum ferendæ crucis aspice-
re; indidem Religioni suæ consti-
tuit titulum figere. Nec pugna-
uit iusto desiderio Pontifex; sed
eam breuì pòst SOCIETATEM IESV
inscripsit. Prius tamen superanda 110.
IGNATIO ingens tempestas erat,
quæ Romæ illum odijs & iniuri-
is iuxtà atq; atrocissimè vexabat.
Eam conciuerat homo impostor,
qui in vrbe Concionator agebat;

iam scitis hæresion corruptus, ali-
osque secum in præceps trahere
frandulenter ingressus. Ceterum
huic hominis vesaniæ pugnare no-
stri, ac stationem tenere ausi, pro-
ximè vltimū discrimen adducun-
tur: & nisi in tempore Iudices ij ip-
si prodiissent, quibus & alibi accu-
sata IGNATII innocentia, absoluta-
que fuerat; Societas in suis etiam-
dum cunabulis luculentam pla-
gam accepisset. Sed horum aucto-
ritas, & deprehensa hostium ca-
lumnia perpulere Magistratum,
vti ex decreto Pontificis contra ad-
III uersarios pronunciaret. Interim
negotium tribus Cardinalibus da-
tur; viderent, an tollere nascentem
IGNATII partum placeret, & ad
tot religionum familias vnus ac-
cessionem fieri? Causâ inter il-
los relatâ, principiò Societas ple-
rûsque aduersos habuit. Ac Bar-
tholo-

tholomæus præsertim Guidicio-
nus, id laborandum impensius
contendebat, non quæ nouæ iam
familia conderentur, sed quibus
fulcris veteres, mox in ruinam
ituræ, substruerentur. Ita III.
quondam Innocentium, in Con-
cilio ad Lateranum coacto decre-
se; ita Gregorium X. in Lugdu-
nensi. Nempe, quam in suis cæ-
ptis difficultatem Dominicus olim
ac Franciscus reppererant, eandem
oportebat & I G N A T I I principiis
occurrere. At rebus inter hos tri-
umuiros, diu agitatjs, flecti tan-
dem se vincique Cardinalis con-
fessus; Mihi verò, tametsi nouæ, in-
quit, copiae, haud quæuis proban-
tur; in hac tamen Religione sciscē-
dā, lōgè mihi diuersa mens est. Per-
cellit animum vis insolens & oc-
cultā: & quò nulle rationes pertra-
xere, illuc diuino me ductu ferri

aduerto ; iàmque animo volente
cōplector, quidquid humano con-
silio præceps damnâram. Inde ad
Pontificem retulit ; ac societate ve-
hementer laudatâ, pro eius insti-
tuto honorificè dixit. Quo ipso de-
in Pontifex perlecto, gauisus, DI-
GITVM DEI inibi ESSE exclamauit:
& se vtique ex modico ortu, quan-
tum mox fructũ Ecclesia esset per-
II3 ceptura , præsentire. Nec longè
distulit , quin Societatis leges ra-
tas esse æternâsq; edicto sanciret.
Quod quidem Natalibus SS. Cos-
mæ ac Damiani factum , v. Cal.
Octob. anno c15.15.XL. Et triennio
pòst, finibus, quibus suum decretũ
circumscripserat , prolatatis , So-
cietatem integrè rursus stabiliiuit.
Idq; ipsum c15.15.L. Iulius III. Pau-
lo huic tertio Successor datus ; a-
liiq; deinceps Pōtifices ad nostram
memoriam fecêre : insuper raris
cam

eam prærogatiuis auctam voluerunt; quibus testandis diplomata retinentur, hodiéq; monstranda.

In hunc ferè modum constituta **II4**
Societas, nondum habebat, quem summo sibi imperio præfectum spectaret. Igitur Comitibus ad anni **CLIO. IO. XLI.** vernum ieiunium indictis, qui Socij in Italiâ remanserant, ad designandum **GENERALEM** euocantur: quibus adesse ex negotio non licebat, ij verò litteris, quid fieri vellent, aperuere. Omnium consensu **IGNATIVS** renuntiatur. Sed nimirum ea viri **II5** modestia fuit, vt inducere animum non posset, quò in eorum potestate se fore promitteret. Cæpit magnis proinde precibus fatigare Socios; vellent, iuberent, eo se onere liberum esse, cui ferendo se imparem sciret; néue committerent, vti vix dum coalescens So-
E s cietas

cietas detrimentum ab se caperet. Impulit grauib; hoc genus querelis socios, vt, quod modò iusserant, ad quatrimum comperendiparent. Interea temporis, rursus ad preces itur, & quid Numini videatur, solerter inquiritur. Ibi
116 nihilo paucioribus suffragijs in IGNATIVM spectantibus denuo vniuersis præficitur. Hic ille, cetera minimè pertinax, iuxta repugnare; atque, vt serium scires, secessu capto, ad recognoscenda vitæ totius acta incumbere: iisq; sacerdoti expositis, quid facto opus esset, consulere. Theophilus is erat, vir inter S. Francisci posteros, egregiè sanctus; apud quem, in S. Petri promontorio, expiare se prius insuêrat, quàm Societas plac
117 hè coiretur. Hic talis, cognito, quid fieret, eum vtique Deo ait pugnaturum, si porro abnuere perseue-

seueraret. Tum deniq; manus datæ
IGNATIVS, & decretam sibi prouin-
ciam adire: Idq; vt auspicatò fieret,
ante diem X. Calendas Maias cum
sociis, tribusq; adolescentibus eô-
dem adlectis, (quos inter & ego me
esse memini) ad septem vrbis Tem-
pla visere. Ibi in S. Pauli æde o- 118
peratus, sollennem votorum for-
mulam sociis præit; iisdem porro
consequentibus, Eucharistiam im-
pertit. Interim exuberare lacrimis
omnium ora, & præ gaudio vix se
ipsi capere; dum gratas Numini
gratias identidē agunt; cuius con-
silio res cæpta, euentum habuisset.
Obtestati, vt æternos sibi posteris-
que successus secundaret. Ità ab eo
die cæpit & institutis suis Societas,
& capite valere.

Inito Magistratu, nihil cun-
ctatus est optimi parentis munere
fungi. Primum omnium habuit in

diem pòsterum diluculo surgere, atq; viritim omnes excitare: rem præsidi necessariam ratus, vigi-
lias; & posse illius exemplo eti-
am reliquos facilè expergisci, at-
que ad suos quemque labores adi-
gi. Tum deinde, vt quanto maxi-
mè alios præstabat, tanto vilissi-
mus appareret, sumsit sibi in culi-
nâ curare: & per dies compluscu-
los pro mediastino facere, quid-
quid vix tironem, sui vincendi
119 causâ, decuisset. Pòst etiam per-
rexit Christianæ rei elementa pue-
ris tradere, diebus continuis XLVI.
120 Et quamuis, homo Hispanus, haud
satis pro Italo, neque concinnè
differebat; is tamen emicabat o-
ris ardor, inerátque linguæ vis
tanta, vt auditores oppidò com-
moti, mox damnatis noxijs ad sa-
cerdotum pedes abijcerentur; ac
subinde inter eluctantes gemitus,
ani-

animæque singultientis lamenta,
loquendi copiam ægrè inuenirent.
Quam ego rem non ambiguis te-
stibus compertam, oculis meis
habui arbitrari: quippe qui ad-
modum adolescens quotidie soli-
tabam, quicquid ille docuisset,
accuratè repetere. Secundum hæc
nullam operam omittebat, quo
familiam nascentem propagare;
& omnibus bono, quàm latissi-
mè traducere liceret: Eam uni-
uersam ipse suarum precum ful-
cris firmare; & ingenio pruden-
tiæque regere; & ingenti spiritûs
magnitudine defendere; atque
exemplis edoctam, ad optimas
virtutes nitebatur inflammare. Ac 138
profectò credi potuit, neutiquam
humanâ ope factum, vt sub ipsa
initia, tantula sociorum manus,
per plerumque omnem orbem dis-
palata, vbique sedem, intra anni

vnus spatia nancisceretur. Nam & in proninciam Galliam coloniæ ductæ; & Italia Germaniâq; Societatem accēpere. Quin per Hispaniam quoq; ac Lusitaniam increbuit Sociorum nomen, ac mox ciuitate accepti. In Hiberniam deniq; Indiâmq; transportatæ exiguæ eorundem copiæ, mirabili incremento auctuq; valuerunt. Itâ, quod IGNATII votum fuerat, breui effectum eo superstite vidimus. Et nimirum hanc â Deo gratiam inierat, vt cuicunq; consilio animum applicuisset, id ferme omne, præpitio euentu expediretur.

122

Gessit autem Rempub. summô cum imperio IGNATIVS, annos xv. & menses præterea iiii. dies omnino ix. exante diem xi. Calendas Maias, cio. io. xli. ad vltimum Iulium anni lvi. quo ex humanis abiit. Et eo quidem toto
tem-

tempore, ita assiduus in fungendo munere fuit, vt sibi Româ exeundi copiam nunquam fecerit; nisi cûm ex negotio in agrum semel Neapolitanum, atque iterum in Oropitanum venit, apud Pontificem Paulum III. dicturus. Nos verò vnum hîc in locû coniiciemus, quicquid gerendarum rerum variè per eos annos illum exercuit. Primæ illius 123 curæ fuerunt domum Romanam constituere, quæ deinde velut parens tantam sobolem orbi parturiret: indidem alumnos suos quaqua versum emittere, eosq; optimis legibus formare, quò in concionibus operam se dignam facerët. Nec fefellit illû hic suorum labor. Passim ita se bonis omnibus insinuauêre, vt desiderio accensi multi identidem Collegia flagitare, & sociis ciuitatem offerre properarent. Quibus ille, quæ visum est, opportunissi-
ma

ma auxilia submittebat. Indéque modicam familiam , cum bono Deo , ad hanc amplitudinem breui perduxit. Sed quando haud obscurum erat, id studere in alium demonem, vti, pro suo in IGNATIVM sociósq; odio, magnas vndiq; turbas conciret, quibus cæpta eorum consilia eluderet: occupandum sibi illius conatum duxit IGNATIVS; vtróque in aciem prodire, ac bellum ei facere maturavit: & quantum ille mentiendo niti; tantum ipse pro vero ac bono propugnare. Igitur præter multarum rerum onera, quibus succumbere quantiuis humerí potuissent; insuper ad hoc serio incubuit, vt flagitia, si quæ irroborârant, vrbe pellerentur: curavitque illorum vicem præclara scita virtutibus inferendis fieri. Quemadmodum fuit, ne quis medicinam egris prius face-

124

faceret, quàm piaculari se confessione lustrassent; ex edicto Innocentij III. Tum præterea, ut ædes 125 conderentur, quò receptum haberent, si qui de Iudæis aut barbaris ad Christum transcribi vellent. Nec non & Collegium illi se debet, quod S. Mariæ, à gratiâ dictæ, 126 dedicatum, iis fæminis bono est, quas vel à viris diuertentes libido traxit; vel quibus corpora quaestum fecêre: donec in fidem à maritis receptæ, aut nuptui datæ, periculum pudoris mutassent. Illámque rem tanti esse censuit, ut hoc genus mulierculas, iam è probro assertas, ipsæmet in omnium ore, ad illud Castitatis asylum perductaret; oblitus ætatis atque auctoritatis suæ, neque quam provinciam gereret attentus. Aiebant hanc eum aliqui operam perdere; quando illiusmodi mulierculis

lis promptum foret , in consuetudinem relabi , & è quorum scelerum peste vix dum eductæ essent, eodem mox præcipitari. Quibus ille , placidè renidens , nequaquam actum se agere , respondit. Nam vbi hoc me , inquit , labore fregero , idque solùm denique profecero , vt ex omnibus vna aliqua sit , quæ noctem vel vnicam spurcæ libidinis immunem ducat ; operæ ego illius magnum me præ-
127- cium tulisse iudicabo. Igitur vt huic hominum generi satis prospectum vidit ; egit postmodum , vt orphanotrophia per urbem duo construerentur ; quorum possent altero puellis necessaria suppetere ; pueris alterum pupillis relinque-
128 retur. Sed vehementius aliquanto laboravit , pro excitando S. Catharinæ cœnobio ; vbi castitas earum præsertim virginum in tuto esset.

esset, quas videbatur siue negligentia parentum, siue nequitia in discrimen honestatis coniectura; siue quas ipsa egestas, non optimi semper consilij mater, erat expositura. Ita nunquam destitit ea agere, quæ vsui alijs commodoque fore autumabat. Inter eiusmodi tamen studia, quo LIGNATI charitas animique vis apertior haberetur, non intercessit DEVS, quin atroces odiorum turbines rursus in illum incurrerent. Quorum tamen excitati fluctus, velut scopulo illusi fractique brevè elanguerunt; & illum quidem orbi notiozem; cæptaque eius validiora reddidêre. His atque talibus, suprâ quàm credi facile possit, assiduè exercebatur: quamquam ipse corporis vires longè impares, ceterùm animum multo superiorem gerebat. Et accedebant

bant litteræ aliæ super alias, reddendæ aut cognoscendæ. quibus undique ferme, atq; quotidie creberrimis sollicitabatur. Sæpe viri principes illius vota deprecari: sæpe consiliis iuvare, & prudentiâ eius doceri cupere: modò, ut in negotiis curandis suam operam addiceret, rogare: tum verò alij gratiam pro eius erga se meritis dicere; & labores, quos fructuosissimos illius alumni passim obirent: tum denique alij aliud velle. Videres peculiarem utique, ad res tam diuersas, vim adesse; & suppetiis illum diuinis niti, cùm in affecto corpore, alacrior seipso fortiorque appareret.

Igitur defluere corpus virisque in dies cæptabant; cùm vigor tamen animi, morbis adhuc omnibus imperare; neque senium ipse, quamuis senex, accusare audiebatur.

batur. Ad hæc, etsi longas vitæ ¹³⁰
molestias ita perferebat, vt, eti-
am diuturniores non abnueret;
tamen ingenti desiderio ad cæle-
stem patriam ferebatur, vbi cupito
Numinis aspectu potiretur. Neq;
cogitare aliquando suum obitum
potuit, quin exuberantes gaudio
lacrimas funditaret. Quare annis
iam, & morborum laborumque
ærumnis haustus, cùm magnis
identidem præliis Ecclesia quate-
retur; DEVM cæpit multis lacri-
mis rogare, iuberet se statione ex-
cedere, & quietem demum ali-
quam capere; quâ æstuantî animo,
atq; in DEVM spectandum inten-
to, fieri posset satis. Haud irri- ¹³¹
tum id votum esse, sed audiri se,
facto indicio sensit. Ac mox Leo-
noræ Mascarenia, nobili sæminæ,
Philippi quondam Regis nutrici
scribens, supremum saluere eam
iussit;

iussit; quippe, (quod ipsa mihi post
 narrauit,) extremas eas litteras
 fore: ceterum, quæ preces in ter-
 râ porro omitterentur, eas in cælo
 132 vberiores pro illâ facturum. In
 vltima dein ægritudine, etsi nihil
 præter ceterorum dierum consue-
 tudinem dolebat, ipse tamen diem
 imminere sensit, quem summus
 illi prætor dixisset. Itaque con-
 fessione piaculari ac Christiano e-
 pulo reficitur; (quod assolebat,
 quoties facere æger ipse non po-
 terat) & sub vesperum eius diēi,
 qui iiii. ante Kal. sextiles numera-
 tur, Patrem ad se Polancum, ar-
 cessi iubet; quem virum Societas
 à secretis habebat. Hic ei alia o-
 mnia suspicanti, placidè quietèquè
 summam appetere horam ostēdit:
 133 Iret proinde, ac Pontificem Ma-
 ximum veneratus, sollemnem ap-
 precationem morituro & piaculo-
 rum

rum veniam postularet: quò libe-
rior excessus esset. Quæ quamuis
insperata accepit Polaneus, nau-
ter tamen abit; inuenitq; Pontifi-
cem ad eiusinodi quidem postula-
ta facilem, sed ægritudine I G N A-
TII vehementer commotum. In-
terim ad Medicos curritur: ij ca-
ptis experimentis, nihil vllius pe-
riculi timendum, pronuntiant.
Quos ille quidem longè falli sen- 134
tiens, nullo tamen verbulo admo-
nendos censuit; neq; pro eo, quod
clam sciebat, contendere; sed in
eorum auctoritate esse decreuit:
modestè veritus, ne quid diuinitus
scire se declararet. Ita nemine me- 135
tuate, die postero (is erat Lunæ)
horâ post ortû solem, cûm manus
cælo sublatas, eodémq; oculos de-
fixisset, & quâ ore, quâ animo I E-
S V M vocasset, denique inter sereni
vultus indicia excessit, animâmq;
auctori,

auctori, à quo conditam acceperat, feliciter transmisit, pridie Kalend. Sextiles, anno cico, id. lvi. Cum annos vitæ numeraret v. omnino & lx: sed vitæ melioris xxxv. Quos ille omnes traduxit in ultimâ egestate; voluntarijs rigoribus assiduè, & vel peregrinationi, vel litterarum disciplinæ intētus; præterea multorum odijs petitus; ac postremò cū carcere, vinculis, ærumnis creberrimè conflictatus. Quibus tamen rebus omnibus fuit superandis. Nam animus ei erat, secundarū contemptor, aduersarum victor; amore in IESVM eximius: qui & hostes illi inferos, ceterosq; in eius ruinam laborantes nouissimè prostravit. Vir ingenio planè modesto, & demissionis, quoad vixit, vnicè studioso: qui adeò cū decessurum se sciret, noluerit neq; Vicarium sibi Generalem sufficere; neq;

neque familiares accire, vt ijs saluere iussis bene diceret; neque aliud quicquam ostendere, quo magni se æstimasse; aut aliquid ad iaciendum Societatis fundamentum contulisse, crederetur. Secundum institutam firmatamque Societatem superstes annos egit xvi. viditque hanc Sociorum Collegiorumque frequentiam, vt prouincias xii. decedens relinqueret. Quarum nomina hinc posuisse, precium mihi est. Nam per Hispanias, prouinciæ formam habuere Lusitania, Castellana, Arragonia, Bætica. In Italiâ Insubres ac Tusci vnam; Neapolis & Sicilia singulas fecere; Germania in Superiorem & inferiorem tributa: Galliam quoque & Brasiliam, atque Indiam singuli iure prouinciali tenuerunt. Censebantur iam tum ex prouinciæ partim Collegiis, partim

tim domicilijs centum : Incremento cum per se magno, tum ob temporis breuitatem admirando.

Affecit hæc IGNATII mors grauius multos, ac domesticos præcipuè omnes. Quibus tamen confestim suppeteret solatia crebriora cæperunt; quæ Pater illis cælo suppetiaturum impetrabat. Inde lacrimæ alijs affectuum speique plenæ decurrere; nouum animi robur in alijs videri; aliqui in labores resque aduersas, pro Christo, fortius ruere: non ignari, cui nouus hic se imperus deberet. Ductum funus, sepultumque humili primum conditorio, Kalendis sextilibus; propter aram Maximam eius Templi, quod Mariæ ad viam inscribebatur. Sed anno deinde circ. 12. LXXIX. die funeris anniuersario, quod aram contigerat mutari, in alteram eiusdem ædis partem transporta-

portatum est. Donec sub annum
deniq; c10. 12. LXXXVII ante XIII.
Kal. Decembres, in nouum Profes-
sæ Societatis templum, ab Alexan-
dro Farnesio Cardinale constru-
ctum, placuit traducere lipsana;
& tumulo plumbeo inclusa, præter
dexterum aræ maioris latus, col-
locare. Impositum supernè saxum; 138
leue illud, neque cælo laboratum;
sed iuxtim in pariete marmor ad-
stituitur, nigro colore ac relucens
cum hac scripturâ.

D. O. M.

Ignatio Societatis I. E. S. V. fundatori.

Obdormiuit in Domino, Aetatis sue

anno LXV: Confirmati à Sede Apo-

stolicâ Ordinis, XVI. Salutis huma-

ne c10. 12. LVI. Kal. Aug.

Eius in Christo filij Pa-

renti optimo.

Poss.

F 2 EO

139

Eo in loco situm B. Parentis auctorisque nostri corpus, apud omnes in præcipuâ veneratione est; & à Nobilitate populóque Rom. impensè colitur; ceteris multis, religionis causâ, eodem accurrentibus. Quos certum est, exciratum magnâ vitæ, nec vulgaris sanctitatis, opinione: tum admiratione earum rerum, quas mirificas, illius precibus confieri quotidie vident. Capiuntur & magnitudine fructûs, quem suis illum suorumque laboribus peperisse intelligunt. Rati, haud facile posse, eam ramorum fecunditatem, nisi ab optimæ stirpis indole protuberare: neque tam vberes aquas, nisi à fonte salubri & abundo scaturire. Ceterum statura IGNATIO fuit, infra proceram: Matura in ore gravitas; frons passa, & explicata: Oculis recedenti-

140

dentibus palpebræ incumbebant,
quas videres assiduo fletu irruga-
tas. Aures erant mediocriter par-
uæ, nasus aquilinus: color albo at-
que æneo dubius: vultus ex æquo
hilaris ac seuerus: qui facile, in
vtrumque mouere intuentes pos-
set: vertex caluitio honestus: ti-
biarum altera de vulnere bre-
uior; sed cruris vitium,
incedentis modestiâ
tegebatur.

*

*

*

F 3

RES

B. IGNATIVS

profanâ militiâ

se abdicat.

QUâ nuper patrijs coruscus armis
Miles fulmineos rotabat enses;
Idem Virgineis propinquus aris,
Nec tela latus asperat; nec hastâ
In magnas ruit arduus phalangas.
Sed Vultu querulis fluente limphis,
Et crebros gemitu mouente luctus,
Celo supplicat, & fatigat Astra.
ARMATVS tamē antè quos nequibat
Hostes Vincere, INERMIS hîc triūphas.

Ioan. Sadeler fecit.

Virgineæ LOIOLA solet dum flebilis Aræ
Peruigiles altâ fundere Noctæ preces:
Palladij siccetur, ait, modò lampas olivæ!
Hanc meus, ex OCVLIS qui fuit, HVMOR alet.

RES à B. IGNATIO
GESTÆ.

VIRTUTES.

I.

QVÆ de Vitâ Rebûsque IG-
NATII comperta sunt,
priori commentario, quàm
breuissimè potuit, tradidimus.
Virtutes, ceteramque eius indo-
lem, deinceps persequemur.
Sed in rerum optimarum copiâ,
incredibile sibi negotium capiat,
qui singulas stilo complecti velit.
Nobis sat erit, aliquarum dunta-
xat syllabum texuisse; & quas ille
prolixè habuit, multò hîc angu-
stius denarrare.

Familiam ducat **MODESTIA**
quam

quam Submissionem Latini; Religiosi HUMILITATEM appellamus. Ab hac IGNATIVS, disciplinam exteriorum plerumque formavit; & exemplis ferme quid de illâ sentiret, ostendit. Lacer, ac tuniculâ malè sartâ, vix dimidiûm textus, orbem perambulabat. Pauperum diuersoria, quàm loca lautiora male; semperq; inter plebem pro ignoto mendiculo, contemni affectabat: tum denique lætitijs perfundi se ratus, quoties conuitijs ludibrijsque aspergeretur. Addidit exemplo præceptum: Longè in infima terræ ei descendendum, qui eniti in sublime olim vellet: tum deinde; ad corrigendos quæ mores, salutemq; animorum administrandam, maius ab hac Modestiâ momentum haberi; quàm si auctoritas intempestiva se ostenderet. Dicere illû interim memini; familia-

res sibi omnes documento, ad virtutem esse; seseque, ad quosvis pæne comparatum, erubescere; neque ab alio, quàm à semet offendì. Scio & alicubi fallunt, se, quoties divina etiam cum facinorosis loqueretur, semper lucrum aliquid fecisse; quod duceret seipsum longè utique improbiorem. Cui rei dicere identidem solitabar; Neminem alium esse mortalem, qui pluribus assidue beneficiis occupatus, ceterum tam exiles Deo gratias habuisset, eiùsque obsequij perinde secors viueret. Mihi familiarius aperuit aliquando, id precibus se à Deo flagitare, ut mortui cadaver in canum pro- uolueretur, ferisq; & volucribus pabulum esset. Nam quid nego, me, inquit, hac deuotione dignum censeam, qui pars ultima sum canis! Certe verò, nisi aliis consulere-
nudum

puerum iturum se, aiebat fuisse, & compita foraque percursum, ubi luto perlitus, pro stulto infanoque rideretur. Sed in harum rerum sermonibus rarus audiebatur; nisi grauibz momentis traheretur. Et, si quando alii de ipso benignius coram loquerentur; repente colligere animum & oris ruborem lacrimis confundere visebatur.

Erat à sacris ei confessionibus P. 144

Iacobus de Eguia, patria Nauarrus, vir magno iam natu, ac cetera mirifice sanctus: de quo IGNATIUS mihi; cum in celo nos, inquit, erimus, Iacobus hic tanto nobis conspicietur superior, vt ægre etiam conspiciatur. Is, inquam, huiusmodi vir, multa olim & miramemorabat super IGNATII virtutibus & sanctitate; velut, cuius arcana studiâq; animi penitissimè percalleret. Ea res tandem comper-

ta; ve-

ta; vehementer IGNATIO est displicita: quare supremis illi obedientię legibus interdixit, ne quid se superstitie porro auderet. Quod ille cū ægre se cauturum ostenderet; IGNATIVS, ne qua inuito elaberentur, desiit ad eum redire. Interim senex sæpe optabat, paucos dies IGNATIO superstes esse, ut, legibus solutus, quæ de ipsius virtute nosset, evulgaret. Verū DEO visum, triduo quā IGNATIVS oppetebat, Iacobum præripere. Quod factum IGNATII precibus esse, non absurdè est creditum. Comparavit verò tantam sui ipsius cognitionem, ut annis compluribus, nullā inanis gloriæ cogitatione turbaretur: nec erat alia animi pestis, à quā minùs timere se diceret. Etsi alioqn palàm est, eā luc afflari bonos subinde viros, & non è vulgo sanctos. Hac
tali

tali demissione res ceteras omnes
cōdiebat : Hinc illa vestitûs, quam-
uis mundi, vilitas ; hinc pauper le-
ctulus ; indidem victus tenuis, itaq;
modicus, vt cænam esse negares.
Operam libens ponebat in abiecti-
oribus obsequiis ; ægrorum præ-
sertim lectulos sternere ; & quoties
de controuersia non planè lique-
bat, facilis in alterius sententiam
abire. Ita quamuis supra ceteros
esset, omnibus tamen æquare se,
infrâque infimos ducere, non si-
mulatâ mansuetudine solebat.
Tradentem pueris Christiana for-
tè rudimenta, obseruârat ado-
lescentulus, minùs Italicè loqui:
confestim admonet, cautiùs puri-
ûsque assuescat. Ille intempestiuo
adolescentis officio nihil offensus,
laudare studium, atque ordine
id eum fecisse dicere ; pergeret
verò, suâsque in Italâ linguâ
G men.

147 mendas obseruatè numeraret; se
ea, quæ moneretur, sedulò corre-
cturum. Magnum in primis mo-
destiæ argumentum fuit, cùm tan-
to opere desiderauit Societatem à
IESV nominari; idque cum eam
ob causam, de qua suprà docui-
mus; tum verò etiam, vt ne suum
illi Nomen præfigeretur; néue sui
aliqua haberi mentio posset. Qua-
re & familiam hanc MINIMAM ap-
pellari; & tales sibi ipsis videri so-
cios cupiebat. Quo eódem spectat,
cùm toties, tamque seriò pugna-
uit, vt ne vniuersæ Societati præ-
ficeretur: donec tandem iniecta
religione ad prouinciam fuit acci-
piendam coactus. Quanquam ne-
tum quidem ambitiosè retinuit.
Nam vocato Patrum grauiorum
coetu, in annum c. 15. L. ingres-
sus de se cónqueri; indubiè explo-
ratũ haberi, nulli se parti eius mu-
neris

neris, quod gereret, parem esse. Atque in eam rem, Deum testatus, laboravit provinciâ abire. Nos verò quibus familiariter utebatur, ita omnibus eum rebus pollere sciebamus; ut magnis Religionum ductoribus documentum esse crederemus. Ita nihil adeò tum, ac ne postea quidem, te læpius tentatâ profecit: quòd obstinato consilio Patres responderent, nulli alteri, donec viueret IGNATIVS, vniuersam rem permissuros. Ibi factus est mihi, se, cum nulli rei idoneus sit, impedimento tamen esse, ne quis melior provinciam administret. Ab hac IGNATII Modestia, multæ aliæ primi nominis virtutes pullulant. Qualis erat, quâ se ipse; resque hominum fluxas despiciere; tû quâ fortiter laboribus occurrere; ac patientiæ laudem, inter tam aduersa infestâque

tempora, ferre conspiciebatur.
Nimirum animi hæc demissio est,
solatiis indignum se esse reputare;
nec ullis immerito æumnis laces-
si; sed quanto plura perpetitur,
tanto plurima commeruisse cre-
dere. Nam & ipsum hoc illi gau-
dium est, videre mortalia quæuis
in se ruere, & pænas neglecti Nu-
minis repetere.

149

Singulare deinde studium ad-
hibuit IGNATIVS, ad motus ani-
mi componendos: quo eam ille
tranquillitatem est consecutus,
quantam nulla propemodum
euenta perturbarent. Homo na-
turâ ceteroquin vehemens, & in-
genio erat præferuido: verum ita
se tamen triumphauerat, ut mira
in vultu verbisque comitas, nihil
usquam nativi ignis proderet;
frigorique potius ac languori obno-
xium corpus trahere crederetur.

Eufi

Et si autem bilis impetum, qui in vitium ferret, à se prorsus abdicârat; vim tamen eius, in rebus arduis necessariam, apprimè retinebat. Corpore sæpe à morbis iniuriisquè malè affecto, eandem illi esse constantiam vidimus; neq; si exteriora verterentur omnia, intus quicquam mutabatur. Eâq; re tandem & corpus assuefecit, vt, quoad eius fieri posset, traheret colorẽ, quem ratio, non impetus, suafisset. Ægrè olim in lectulo iacebat; cùm monuit fortè Medicus, ne tristi se cogitatione confunderet. Collegit 150 animũ; subductisq; calculis, considerare cæpit, vllâne re inquietari posset? Reperit vnicam: &, quid, si quo, inquit, infortunio Societas labe lacta corrueret? Eâ se vnâ clade hæctenus sensit commotum iri; vt inter quartam horę partẽ, si precari cõtigisset, ad animi quietem rediturus

G 3 diturus

diturus sibi videretur ; etiamsi in
vibræ modum ea vaneſceret ; dum
ne quàm ipſe cauſſam præbuiſſet.
Quod quàm moderati animi ſit,
in promptu eſt cuius cognoscere.

151 Neq; ſtérilis hæc I G N A T I I vir-
tus fuit. Nam ſui deſpicientia
profuit ad D E I amorem parien-
dum : cuius ille ſingularem perfe-
ctionem obtinuit ; eamque ibi ma-
ximè prodidit, vbi maxima quæq;
eius amore erant perpetienda ; ſci-
ens, hoc olim Romanum inſigne,
iam eſſe Chriſtianum, E T F A C E R E
F O R T I A , E T P A T I. Sed ea, quæ
quantâq; fuerint, ſuprà licuit vide-
re. Certè verò prædicabat, ſi viſu ve-
niret, delicata omnia, quæq; pri-
ma mortalibus habentur, eſtimari;
tanti ea ſibi non fore, quanti car-
cer iniuriæq; fuiſſent, in D E I gra-
tiam exanclatæ : Nec aliunde acci-
dere tantum animo gaudiū poſſe,
quod

quod eam æquaret voluptatem,
quam in perferendis pro Christo
conuitiis hausisset. Idem à So-
cio rogatus, Ecquam duceret o-
mnium expeditissimam simul &
breuissimam viam, quâ ad optimæ
vitæ conditionem euaderetur?
Quâ aduersis, inquit, exercemur;
Christiq; causâ iugibus ærumnis
fluctuamur. Et stude hanc, ait, tu
gratiam inire: quam vbi accepe-
ris, non solam habebis, sed multis
aliis opibus comitatam. Hæc talia
facere diceréq; IGNATIVS assolebat.
Nobis interim pluria charitatis,
quâ in DEVM, quâ in mortales, ar-
gumenta paruerunt. Illuc enim
referendum, hoc eius scitum; quo
dicta factaq; omnia in DEI maio-
rem gloriam vertebat: non con-
tētus, si nihil eius ingratis faceret;
nisi id etiam consequeretur, vt illi
maiorib. obsequiis gerere morem

posset. Quare duarum rerum optimarum, eam semper complectebatur, quæ propius ad supremum
153 Numinis honorē pertineret. Iam, ab eodem fonte extitit, illud, de quo supra memorauimus, videndi DEI desiderium: ut quoties in mentem esset, mortem cogitare, gaudius lacrimas non teneret: Neque id eò solum, quò summum sibi bonū fruendū acciperet; sed ut gloriam Christi, tantopere amati, coram in-
tueretur. Sub annum CIO. IO. XLI. mense Quintili, pro re natā dicentem audiui; factā duarum rerum optione, ut vel confestim excederet, cæli securus; vel superstes aliquamdiu, sed non proinde certus degeret; in hanc se partem iturum esse, dum præclarū aliquod operæ præcium Deo facere interim liceret; periculo præ obsequiis contempto. Nam quis nostrorum, inquit, est princi-

principum; qui, oblata vidēs stipendia tantisper à milite differri, quoad pluribus illa titulis promeretur; non obstrictum se credat, ad eadem illi vel conseruanda, vel etiam duplicanda? Et principes igitur nostri hoc soleant; negliget DEVS? aut beatitudinem vtique, suâ causâ dilatam, patietur amitti? Alius hæc, inquit, deliria somni-
et: animum ego inducere, vt hæc de Deo, principe tam facili, credā, non possum. Subierat fortè repu- 154
tare, ecquis sibi sensus foret, si quā infernis ignibus addiceretur. Iu-
uat autem in hanc rem, ea ex-
scribere, quæ in membranâ ipsē-
met subnotârat. Duabus, inquit,
rebus defixus hærebam: alterâ, quæ
ibi supplicia mihi forent, luenda:
alterâ, quibus inibi DEI nomen
conuitiis peteretur. Ac priori qui-
dem, nihilo moueri me, neq; ter-

rerī sentiebam : ceterū , audire illas diuinissimi Numinis iniurias, id demum magno me opere sauciabat. E quibus verbis haud obscurum est arbitrari, quanto amore arserit, qui pænarum inter pænas oblitus, solius DEI iniuriā percelleretur.

155 Huic eius virtuti proximus erat AMOR, erga ceteros mortales ; in quibus DEVM ille assidue spectabat ; & , si j bono esset, per publicum decurrere nudis pedibus, ludibriūque onerari nihil cunctaturum se aiebat : Nec tam obsoletum corporis deformemq; habitū fingi posse, quē vel vnius homuncionis
156 causā recuseret. Parisijs hominē compertæ libidinis, quā mulierculam deperibat, sic post multa, quæ frustra fuerant, aggressus est corrigere. Quā transeundū infelici amasio erat, insidias opportunè struit.

Locum

Locum occupat, vndeque gelidissimæ vadum: vbi collo tenus emer-
sus, aduentorem expectet. Sequi-
tur demum ille, & pessimi consilij
certus, transire properat. Hic in-
speratò ab undis vox, & cum voce
terror: Iret miser, fædissq; volupta-
tibus litaret, si aspernari porrò mi-
nas cælestes vellet: Se interim sibi
pænas daturū, quas ille commere-
retur: donec exorato Numine im-
minentem, ab eius capite, cladem
auertisset. Ad illud tonitru, conti-
nuò hæere miser & fulminatum se
credere: deinde profusæ charitatis
miraculo captus, animum mutare,
itérque malè captū protinus desiste-
re, & veterem cum Sirene consue-
tudinē abolere. Quàm quisque pluri-
mis illum maleficiis petiit, tam ma-
ximè beneficiis IGNATIUS se vin-
dicabat. Contubernalē Parisiis ha-
buit, cui stipem alicunde sibi sup-

peditatam, reique literariae necessariam commendarat; malo quaestori. Is cum peculio ærariòq; furtim elapsus, Rhotomagi grauiter laborare, capitísq; discrimen, morbo carnifice, adire cæperat. Desertus, ad patrem, cuius inuictum animum pernoisset, litteras remittit; rogat, ad se properè inuisat. IGNATIVUS, vt si ab amicissimo inuitaretur, repentè se itineri accingere, Rhotomagũ properare: Nullã neq; cibi micã, neque potûs guttã refectus, totum triduum hilariter currere, & milliaria octo ac viginti, nudis pedibus, inter preces, pro prædonis sui incolumitate contendere. Alium quoq; familiarẽ haud modico beneficio sibi Lutetiæ deuinxerat; qui deinde malè redditã gratiã, iræ impotens, IGNATIVUM occidere moliebatur. Ei facinori patrando attentus, iamq; per scalas

las irrumperens; dum terrifica voce,
quorsum infelix rueret, appella-
tur; plenus formidinis à nefariâ cæ-
de se abstinere; atque ad pedes abie-
ctus, & consilij sui rationes expo-
nere ingressus, benignè ab IGNATIO
amicèq; accipitur. Verùm ea fuit
insuper ingrati animi pestis, quam
crederes in præsens ideo repressam,
vt sæpius cum illâ IGNATII vir-
tus dimicaret. Nam in eâ tempe-
state, quam antè stabilita Societatis
decreta coörtâ scripsimus, hic ip-
se haud leue ad inuidiam nostram
momentum attulit; calumnijs &
commentis aduersus IGNATIVUM
grassando. Quanquam idem po-
stea quæstionibus habitis, Calum-
niator compertus, atque à iudice
multatus est. Sed retinuit tantam,
siue ille de IGNATIO, opinio-
nem, vt speraret; siue IGNATIVUS,
charitatem, vt rogatus ab hostibus

cum inter socios demū suos coōp-
taret. Vbi malus hominis animus
rursum erupit, atq; à Societate mis-
sionē accepit. Hæc amoris exempla
ad exteros pertinuere. Suos multò
etiā maioribus vinctulis complexus
159 est. Documentū fuit primorum So-
ciorum vnus; qui Parisiis allectus,
gravi mentis æstu agitabatur, vt
proximè suam perniciem abesset.
Recognitâ, IGNATIVS triduū totū
impransus & incenatus, quin eti-
am impotus, flere, Deoq; continen-
ter perstitit supplicare; donec eum
periculo exemptum, quieti restituit.
160 Et alio item tempore animaduer-
tens socium immodicâ libertate
suetum, sibi que parum esse mori-
gerum; vehementi dolore discru-
ciabatur: secum reputando, dam-
num, quo Socius pessum ibat. Inist
verò hanc sui vlciscendi rationem;
vt prece atque vbere fletu DEVM
illi

illi placare niteretur : tum etiam
inter Sacra, magnis eum gemitibus excusaret ; caussatus, mentis
bonæ impotem in præceps ferri.
Resciuerat alium adolescentem, 161
de Societate deferendâ consilium
cepisse ; & causam subodoratus,
quòd de noxiis olim patratis con-
fiteri erubesceret : adiit familia-
riter ; suamque illi priorem vitam
liberè recensere exorsus, narrauit,
quàm inanibus studiis ætatem tra-
duxisset ; quâsque res quâmq̃
perniciosè amasset. Quâ illum nar-
ratione expugnatum cupiebat,
vt posito rubore, in DEI clemen-
tiâ niti adolescens inciperet. Cete-
ros deinde singulos curiosâ sedu-
litate obseruabat. Inde tenuiores
fulcire, ærumnolis solatia suggere-
re : si quos pusillo esse animo vide-
bat, eos verò surrigere ; & pro ægris
præcipuo studio excubare. Ea
pro-

propter, benè secum agi, dicebat, quòd valetudine non optimâ vteretur: tali enim magisterio doceri se, quemadmodum aliis consilere oporteret. Vicentiæ quondam feбри languebat IGNATIVS; cum fortè affertur, Simonem Rodericum in Bassanis extremè decumbere, & capitali morbo attineri. IGNATIVS illicò sui oblitus, surgit socium inuisere: persecutus diale iter, tantâ eum alacritate, vt ægrum comitem, P. Faber, vegetus valensque, non consequeretur. In illo præterea itinere, quod cum P. Iacobo Laine, faciebat, comitem maximis doloribus oppressum, anxie fouit. Pecuniâ primùm, quantulam in stipe acceperant, iumentum conducit. Socio deinde vehenti, ac paupere tuniculâ inuoluto, anteambulonem se dedit, mirè hilarem; itaq;

eccle

celerem, vt Lainefio teste, currentē equus difficulter æquaret. Longè tamen eum vidimus acriorem in sociorū nomine tuendo; inq; animi bonis procurandis. Tum deinde, si quos humanus etiam error tranſuerſos egisset, aut alius neglectus impedisset, quàm primùm eos pœnitudine duci, & factum corrigere velle ſenſit; ità continuo omnem delicti memoriā ſepeliit, vt ſi nunquam aduertisset. Quò fiebat, vt ſuauiſſimis affectibus ſocios ſibi omnes delinitos, ad quoduis imperium nutumque alacres haberet; atque ad profectionis ardua promptos facilēsque duceret. 164

Verùm non ità ſe comem ſuis præbebat; quin vſu interim poſcente, ſeuerus eſſe inciperet. Artificio enim mirabili, ad cuiusque indolem, ſuauius modò ſe vehementius ſuē agebat: illud modetiſ; hoc con- 165

con-

contumacibus opportunū ratus;
cum neutris tamen non amanter.
Etsi autem in primis socios sibi cu-
piebat, quos in vtrumque liberos
iuxtā pronosque haberet: dabat
tamen operam, vt explorato eo-
rum ingenio, id aliis aliisque impe-
raret, quò spontè animi propemo-
dum ferebantur: gnarus, difficile
in paucis esse, quicquid reluctan-
tibus animis tentaretur; nec vio-
lenta ad senium peruenire. Sed
nimirum longā, suprā quā me-
morari possit, oratione sic opus, ad
hanc optimi parentis virtutem
germanè depingendam: quando
& cetera hoc genus ornamenta sic
vnus omnia habuit, vt si singulis
studuisset; itaque singulis perfectè
claruit, yt palmam virtus alteri al-
166 tera dubiam fecerit. Nam & pru-
dentia quædam singularis, ac pæ-
nè diuinā, in legibus Societati fe-
rendis

rendis emicuit: & suam animus
fortitudinem duabus in rebus præ-
cipuè ostendit; siue cùm aduersa
superare, siue cùm arduis interri-
tus niteretur occurrere. Iam hu- 167
manitas illi inerat ea, quâ pleros-
que sibi omnes, & vel hostes suos
obstringebat; fractâque illorum
peruicaciâ, quò quemque vellet,
impellebat. Si qua etiam laudabi- 168
liter incepisset, nullis difficultati-
bus tardari se sinebat, quin perfe-
cta daret: Solitus eum in finem
modos sedulò ac prospicièter quæ-
rere, quibus negotium expediret;
atq; inuentis constanter vti. Fidu- 169
cia aduersus Deum incredibili ere-
ctus, nunquam aliam, neq; in car-
cere defensionem, neque ærumnis
circumuentus, opem sollicitabat.
Inde inter supremæ egestatis in-
iurias, cùm præsertim fociis alen-
dis omnia deficerent, cælo fretus,
inspe-

- insperatò omnia suppetere vidit.
170 Linguae non vim maiorem, quàm
moderationem ostendit. Et in ali-
is diiudicandis, aduigilabat gna-
uiter, ne quem damnaret; néue de
vitijs, etsi palàm peruulgatis, aut
loqueretur temerè, aut loquantibus
auscultaret. Nam prudēti qua-
dam digressionē, ab iis sermonibus
diuertebat, qui obtrectare vel vilis-
simorum famam videbātur. Hæc
taliāq; IGNATIVM plurima cōmen-
dabant, quæ in aliis etiam singulā
admirationem habuissent. Cete-
rū in studio precandi, necesse ha-
beo morari; quippe in eā virtute,
quā princeps quædam DEVM inter
atq; hominem necessitudo coitur;
& quā vnā pleraque cæli dona in
mortales corriuantur.
171 Inundari se deliciis inter pre-
ces cū dissimulare non posset IG-
NATIVS; modestè id sibi donum
dicti-

dictitabat concessum, miseriis suis
leuandis; velut, quem anni mor-
bique; ad cetera fractum adepti, solis
precibus idoneum reliquerint. Sacris
inauguratus, cum statas Ecclesie
preces diceret, vberrimis lacrima-
rum gaudiis captus, ad verba pæne
singula consistere, atque ex interval-
lo interiungere cogeбatur. Eoque 172
lacrimandi usu iacturam pæne ocu-
lorum fecit. Sed pluris tamen cen-
suit, delicias celestes retinere, quam
oculorum commodis parcere. Do-
nec medicorum consilio, ne vale-
tudinem planè pessum daret, obti-
nuit à Numine ius in lacrimas cum
laxandas, tum coercendas; nullo
dispendio suauitatis. Quoties gra-
uius rei momentum suberat, nun-
quam est solitus decernere, quibus-
vis rationibus duceretur; nisi de
summa re ad Deum prius retulisset.
Horis interdiu singulis, animum 173
con-

consuêrat colligere ; ac sepositis
curis, examine cōscientiam urgere.
Tum, si vis afferretur, quæ horam
ei consuetudini negasset, proximâ
confestim resarcire : Etsi nunquam
ille quidē externis laboribus adeo
se impendit, vt interioris gaudij
sensa amitterentur. Quin potius
assuefecit se, præsens numen qui-
busuis in rebus spectare ; atque ibi,
velut in commentario, cælestia le-
gere ; & inde se aliòsque optimis
præceptionibus erudire. Quem
precandi modum vtilissimū reba-
tur ; ijs præcipuè, quos pia quidē,
ceterùm humana negotia inten-
174 tos haberent. Prius autem, quàm
ad diuina meditanda accederet,
solebat parare seipse, atq; omnem
animum componere : eo cum ar-
dore, qui per faciem diffusus, ex-
tima quoque inflāmaret. Et quan-
tulacunque ea essent, quæ ad hanc
DE

Dæi familiaritatem valebant; principe studio persequeretur; ut crederes eum DEO præfenti assistere. Quod tum videre omnibus licebat; quoties discumbendum, aut à mensâ recedendum cum precibus erat. Interea nullo strepitu quies precantis turbabatur, nisi cuius ipse causam præbuiſſet. A Iacobo quondam Lainefio interrogatus, super modo precandi; respondit; In cælestibus meditandis AGI se verius quàm AGERE. Quod absolutissimæ virtutis fastigium esse Theorici ascetæ tradunt. Nam in eû modum, Dionysius olim Hierotheum ait DIVINA PATI solitasse.

Sed præter alia inuitabatur 175
ad hoc studium, magnis cælestium rerum ostentis. Nam in primo morbi discrimine, S. Petrum iucundissimi spectaculi proœmium habuit; quod suprà docuimus:
atque

atq; indidem conualuit. Nec mul-
 tò pòst vigili, ac, nescio quid, de ca-
 stimoniâ tuendâ sollicito, Cæli-
 tum Regina cum filiolo, inter mi-
 rificum splendorem se obiecit; ac
 gaudiis omnibus imbutum, timo-
 re statim fædarúmque rerum ille-
 cebrâ liberauit. Præterea Manre-
 fæ grauibus ac velut assiduis ani-
 mi scrupulis compunctus; postea
 quàm Panicum metum debella-
 uit, sublimium deinde voluptatum
 communicatione recreabatur. Et
 stabat fortè in gradibus ædis S.
 Dominici, pièque diurnas preces
 176 magnæ Virgini numerabat: cùm
 repentè animus illi diuinâ luce
 collustratus, in sanctissimam Tria-
 dem cæpit aspectare; & quandam
 eius rei imaginem felicibus etiam
 oculis impertire. Quare immodi-
 cis solationum imbribus perfusus,
 non singultus temperare, non la-
 crimas

crimas potuit erumpentes abstinere: & lingua diu aliud loqui; & aliud cogitare mens nequirit, quàm quod insperatò vidisset. Conatus aliis interim aliisque similitudinum vmbreis, rei prodigium explicare, audientes in stuporem rapiebat. Certè confestim super illo argumento commentari incepit; ab eo tempore nunquam visus perspicuis cognitionibus, de natura, deque illo Triadis arcano destitui. Quin scriptum in tabulis diurnis reliquit; plurium annorum studio, se ad luculentiorē scientiam non fuisse euasurum; neq; maioris lucis in hac mortalitate capacem, quàm quantam ab eo viso hausisset. Alio quoque tempore, repræsentatus illi est modus, quo DEVS orbem ex nihilo quondam procreârat. Tum in S. Dominici cœnobio, cùm Sacris litaretur, ipsaq; demum 177

H hostia 78

hostia attolleretur, claro mentis
obtutu, Christum vidit, sub illo
panis velo latitantem. Quem eun-
dem & alibi sæpè ac diu, exteriori-
bus oculis; vti & beatissimam eius
Matrem Virginem habuit intueri.
Neque Manresæ id solum, sed in
suburbano etiam Patauij, ac Hiero-
solymæ, locisq; compluribus. Olim
Manresâ egressus, templum pete-
bat, quarto inde lapide distitum.
179 Ibi interiuncto itinere, consedit
propter amnem in crepidine, ac,
defixis in vudas oculis, irradiari
cepit insolenti luce; neque vllâ
imagine occupatus, fidei quædam
arcana, disciplinarumque scita
penitissimè cognoscere; vt proinde
quæ antè vidisset, tunc ei longè di-
180 uersissima viderentur. Sed illud
fuit haud paullo memorabilius,
quod itidem Manresæ contigit.
Die quodam Sabbato, sub horam
vlti-

ultimarum precum cunctis destitui sensibus cæpit; & exanimis per dies octo continuos iacere; nihilo ab sepulto diuersus, quàm quod cordis leuiuscula quædam pauitatio deprehendebatur. Ceterùm omnibus in rei euentum erectis, altero deinde Sabbato, circiter eandem horam, recludit oculos; vt si placidissimo somno solueretur; & inter suauißimos affectus IESVM leniter appellat. Quod compertum nos ex ijs habemus, qui testimoniũ in eam rem dixerũt; qui ué de præsentibus accepere. Non fuit infra 181 hanc nobilis illa ostensio, de qua olim memorauimus: cùm sacram ædiculã ingresso, DEVS se Pater, obiecit; Christúsque in humeris crucem gestans, blandissimè, Socijs Romæ propitium fore, promisit. In 182 Casinati monte, vbi S. olim Benedictus vidisse proditur animam

- Si Germani, inter cœlites euchi; vidit & IGNATIVS Baccalaureum Hozium cælum petere; qui nuper se ei Socium Venetiis adiunxerat, ac tunc Patauij cum Patre Ioanne
183 Codurio curabat. Pro ipso item Codurio operaturus ibat IGNATIVS ad S. Petri; quod cænobium in Promontorio dictum, atque in transtiberina regione situm visitur. Iam Sixti pontem insistebat, cum hunc vidit, quem dixi, Codurium refulgentem in cælum abire: & conuersus ad Baptistam Violam, suum tunc comitem; iam excessisse Codurium, asseuerauit. Rem mihi post ipse Baptista retulit.
184 Pater fuit quidam Leonardus Kesselius, gente Belga, vir in Societate veteranus, ac diuinis impensè deditus; quem ego memini Coloniae videre: in qua vrbe, prima is posuit Collegij fundamenta, sociisq̃ue

isq̄ue diu Præfectus, magnæ sanctitatis famâ inclaruit. Hunc talem virum vetus vrgebat cupido IGNATII videndi. Eam in rem litteras exarat, copiâmq̄ue flagitat Romam proficiscendi, eiûsq̄ue visendi ac colloquendi. Abest Vbiorum Colonia passuû plus millia nō-genta. Ad quæ postulata IGNATIVS sic rescripsit, vt expedire Collegio non putaret, si quâ Rector illinc decederet. Et hanc esse DEI siue providentiâ, siue gratiam, vt absq̄; longinqui itineris molestia inter se possent videre. Quieuit Leonardus: & tandē, ecce, vigilantī sentientīq̄ue, Beatus se illi IGNATIVS Coloniae improvīsō stitit; atq̄; aliquandiu commoratus, ex oculis rursus discessit; eo adhuc tempore, quo Romæ vitam degebat. Affecit huiusmodi spectaculum haud leuibus gaudiis P. Leonardus

dum, cuius desiderio ita nouè sa-
185 tisfactum esset. Adhæc, Barcinone
quondam Ioannes Pasqualis, Agnæ
Fribat more, vt Sacris ad S. Eula-
liæ interesset: Ei tunc idem IGNA-
TIVS, sed ante annos iam aliquot
functus, pro summo altari se osten-
dit. Ioannes repentè, vt ad familia-
rem, AH PATER MI, exclamare;
iámq; adeò, ceu complexurus ac-
currere: Verùm ei IGNA TIVS manu
abnuere; néue accederet, prohibe-
re. Simul videri desiit. Alia tali-
búsque haud absimilia, possent
commemorari multa: sed nos pro-
lixiora exosi, plerísque supersedere
186 decreuimus. Nam ijs etiam ipse,
adeò nihil tribuebat, vt, quamuis
circumflueret his cæli deliciis, in-
ter Sanctitatis tamen testimonia,
eas nunquã numeraret. Magis ani-
mi Modestiam mirari; patientiam
suique despectionem laudare: tum
precandi

precandi studium, & sui domandi
solertiam; taliâque inter veras vir-
tutes ducere solebat. Alia in ho-
minum ore illustra esse; quæ Deo
non perinde æstimarentur.

Ab hac IG N A T I luce, etiam 187
radij in partem corporis exunda-
runt; quos sæpenumero arbitri
conspexêre. Id quod de Isabella su-
prâ narratum voluimus; quæ eum
inter puerulos pro arâ summâ con-
fidentem, radiare viderat. Idem 188
alio tempore Ioanni Pasquali vi-
sum; cuius mater domicilium IG-
N A T I O præbuerat. Loiolæ idem
alij viderunt; cùm illuc ex Gallia
regressus, ad hospitalem domum
diuertisset. Romæ deinde Philip- 189
pus Nereus, auctor Oratorij, ma-
gnâ, & notâ sanctitate vir, sæpius
spectasse eum se aiebat, fulgenti-
bus radiis, multoque capitis splen-
dore coruscantē. Quo teste liben-

tius hic utimur, quanto maiorem illum, & sanctiorē scimus; quodq; nobis eum familiariter notum habuimus; & à quo denique tantos Roma fructus reportauit. Is verò additissimum se B. IGNATIO filium gerebat: solitus ad ipsum consilij petendi recurrere; & in aduersis indidem solatia quærere. Quæ ipsi abundè, simul illum intuebatur, suppetebant. Decessit hîc DEI seruus, CIO. ID. XCV. VII. Kal. Iun. coluntq; eius memoriam festis gaudiis posterî. At multò illud est memorabilius, quod Alexandro Petro-
nio contigit, Medico Romæ celebri, & inter IGNATII amicos singulari. Decumbebat olim graui valetudine impeditus; inque cubili, ob valuas obseratas, obscuro. Hûc postquam inuisit IGNATIUS; relucere diæta nouis splendoribus visa, obstupescit ægrum; vt scitari subigeretur;

retur; ecquānā, & vnde illiusmodi
lux existeret, quam conspiceretur?
Inter quæ cōfestim æger conualu-
it: idq; IGNATIO præsentī acceptum
tulit; etsi clam habere voluit donec
viueret IGNATIVS. Pōst deniq; rem
vniuersam detexit, magnā cum de-
functi existimatione. Nec alibi ali-
ud factū. Nam & Ioannes Pasqua- 191
lis, eū Barcinone inter preces sæpe
sublimē vidit, atq; tres amplius aut
quatuor dodrātes ab humo elatū,
in aëre ferri; & identidē hæc secum
quiritātem; O DEVS MI, O MI DOMI-
NE; SI HOMINES TE AGNOSCERENT!

Vaticinio insuper clarus, præ- 192
sensit prædixitq; res multas, quā
fierent. Iturum fore ē Hierosolymā
adolescens annos natus xviii. Io-
annes Pasqualis conuitabatur. Quē
ille reuerti iussū, admonuit, ma-
tri vt inserviret; tum fore, vt vxo-
re ductā, liberos procrearet, mul-

usque ea propter laboribus exer-
ceretur. Meminisset solum, forti-
animo constantique perferret Ad-
didit deinde alia; quæ omnia haud
aliter, quam ostenderat, euenere.
193 In Belgas aliquando è Gallis trans-
ierat; stipem ibi à gentilibus Hispa-
nis coactum, quæcepta litterarum
191 studia persequereur. Antuerpiæ
tunc inuitatus, cum apud instito-
rem pranderet, conspexit in ce-
teris vnum; defixisque oculis ali-
quamdiu hæsit. Is iuuenis erat,
& Petrus Quadratus Medina vo-
cabatur. Hunc iussit iuuenem
ad se accedere; docuitque, magna
olim ab eo beneficia in Societatem
manatura: Idcirco ineundam tan-
to antè tempore cum eo necessitu-
dinem. Sciret quippe ille, haud
nihil DEO se debere, quem con-
dendo olim Societatis Collegio,
designasset. At nondum coalita
dupli erat

erat Societas : nec tamen fefellit.
Nam longè post ipse, eiùq; vxor
Francisca Magna, Collegium Me-
dinæ Campi fundarunt. Quo tem- 194
pore abiisse eum Vicentiâ diximus,
vt M. Simonem in morbo fluctu-
antem inuideret; secessit in preces
aliquamdiu; comite propter viam
relictò. Atque ibi diuinitus de
Simonis valetudine edoctus; Fabro
comiti suo; æger iam, inquit, non
moriatur. Ità in oppidum ingres-
sus, ægrum amplectitur; intèrque
eos complexus, bonam habere
mentem iubet. Nam hac tu, in-
quit, ægritudine non moriêre.
Et cum dicto conuauit repentè
Simon: Quod hic alijs est ipse fas-
sus; & ex Fabro postea Laines ac-
cepit; qui rem denique mihi ape-
ruit. Eo ipso in loco fluctuaba- 195
tur Sociorum vnus, deque mu-
tando vitæ genere secum delibe-
rabat;

rabat, anceps, vtrum duorum præ-
staret, apud anachoretē, qui in
suburbano incolebat, degere; an
161 cum IGNATIO plurium salutē con-
sulere. Iam eius consilij capiendi,
ad hominē adibat; cū ex itinere,
monstris, ac nescio quibus spe-
ctrorū laruis exterritus, ad IGNA-
TIVM continuō recurrit. Qui, arca-
no socij diuinitus perspecto; sub-
intranti MODICÆ, inquit, fidei QUA-
RE DVBITASTI? Atque iis illi ver-
bis, omnis fuit dubitatio exempta.
Nam propositū deinde tenuit, atq;
ad extremum spiritum perseuera-
169 uit. Romæ Stephanus etiam Baro-
ellus homo Italus, recēns in Socie-
tatem adscitus, vitæ iam suæ despe-
rabat, ob pertinaciam infesti mor-
bi, medicis adeo ipsis conclaman-
171 tibus. Abit IGNATIVS, & pro eo li-
tare ad S. Petri in Promontorio fe-
stinat. Comitabar tum, vt sæpe,
& fa

& facienti ministrabam. Omnibus
peractis, gratiisq; more habitis, ille
mihi; Stephanus, inquit, noster nō
occumbet. Vidimus confestim æ-
gro melius esse; eumq; dein' con-
ualescere; pōst in terram Lusitani-
am pōst in Italiam redire, multos-
que annos in Societate superstitem
sanctē degere. Doctorem Arroui-
ram nobilem virum, & Barcinone
clarum, paucisq; ab hinc annis Ca-
tholici Regis legatum, narrare mi-
hi memini, quā familiariter I G-
NATIO vsus fuerit. Et obuiam
eum, inquit, Romæ ab Arâ Cæli ha-
bui, manu litteras gestantem (quas
Franciscus Borgia dederat, Gan-
diæ dux, & pro Rege Catalauniæ,
pérq; id tempus matrimonio vin-
ctus) Ibi in me intuens, quis cre-
deret, inquit, hunc principem,
qui hâsce scripsit, Romam olim
venturum, nostramque familiam
ductu-

197

ducturum? Id quod deinde functâ
coniuge, factum. Quippe Socie-
tatem ingressus, longè post Gene-
198 ralis renunciatur. Idem hic Mi-
chaël Arroira, iuratus pro testi-
monio dixit; adolescentem se, ac
de instituenda vitâ dubium, deniq;
uxorem ducere decreuisse; Idque
consilium etsi omnibus clam ha-
buerit, ad IGNATIVUM emanasse.
Qui ei, scire se illius arcanū, osten-
dens; atque, ô quomodo flebis, in-
quit, quâque in misérias te videbis
præcipitem isse! Quæ examussim
199 omnia contigere. Aliàs Agnam
quoque Pasqualem è viuis exiisse,
IGNATIO Romæ nunciabatur. Et
rogatus, pro eâ preces nuncuparet;
prius id se comperisse, quàm litte-
ræ resignarentur, respondit; eamq;
de cetero sui securam inter cælites
200 iam incolere. Paulus deinde
Pontifex tertius, Collegio Pata-
uino

uino addixerat reditus à Coenobio S. Magdalensæ annuos. Eo in negotio curabat fortè Venetijs Laines, & compertis vndique difficultatibus, magnique nominis aduersarijs absterritus, dedit ad IGNATIVM litteras; monuitque vt pro re desperatâ sacrificaret: nam humanæ opis reliquum nihil videri. Gessit morem roganti Pater; ipsoque Magnæ Virginis natali fecit; & bonum animum habere iussit, rescripsit: nam id pro certo, quod vellet, impetrasse. Octauâ dein' luce, cum omnium admiratione, quos Rei illius publicæ consuetudo non fugeret, res habuit euentum. Huic eidem Laini fore prædixit, vt sibi successor, in summâ Societatis prouinciâ, daretur. Hieronymum quoque Natalem cum Ludouico Consalo in tergam Hispaniam iturum, iusserat

208

quàm primùm conscensâ naui sol-
uere ; habituros expeditam navi-
gationem. Nec aliter accidit ; &
hieme ipsâ feliciter traiecêre .
202 Haud minor difficultas Collegi-
um Germanicum premebat ; sed
idem de euentu vaticinium. Quip-
pe laborabat vltimâ penuriâ , nec
allucebat vsquam subsidii spes.
Quare de purpurato senatu aliqui
monere patrem , cæpta omitteret ;
nullo consilio rem tam difficilem
continuaturum. Negare interim
ille , atque in proposito perseuera-
re : quin etiam breui futurum dice-
re , vt Collegio rebus omnibus ab-
undè prospiceretur , neque egestati
locus esset. Secutus est inde Gre-
gorius x i i i . qui ijs opibus locu-
pletauit Collegium , vt nullâ re ho-
203 die videatur indigere. In alte-
ro item Collegio , quod Roma-
num appellamus , istis haud diissi-
m. l. a

milia contigere. Nam necessitati-
bus tenebatur, quantis ut humani-
tus liberaretur, fieri posse vix cre-
deres. Sed abiexit se in preces Pater;
iussitque otiosos ab hoc metu nos
esse; DEVM paucis post mensibus
prouisurum. Id quod copiosè, nec
aliquando sine miraculi specie fa-
ctum. Donec nouissimè idem Pon-
tifex redditibus suis illud stabilivit.

Talia præsensit compluria, præ-
dixitq; ita, ut futuris IGNA-
TIVS nunquam fal-
leretur.

* *

*

B. IGNATIVS.

Ægros miraculo
fanat.

Extento pede saucius propinquum
Iam LOIOLA ruebat in sepulchrū;
Cum PETRI manus ita probā remouit
Asserto procul à Cliente PARCAM.
Hic ager simulacrevixit, egros
Secum surgere iussit; Et malarum
Quosuis cedere FEBRIVM calores,
Et cæcas OCVLIS abire noctes:
CANCROS serpere; livida sçq; tabo
LETHALI vetuit nocere PESTES.
Quid morbus docuit? Inberet ÆGROS
Nullos surgere, ni fuisset ÆGER.

Terga premit Stygij Victor LOIOLA Draconis;
Terga sed armato vindicat ORE Draco.
Nam vomit iratas fecundo e gutture RANAS:
Quis non FACUNDAM crederet esse Stygem?

RES à B. IGNATIO GESTÆ.

MIRACVLA.

EXIMIIS IGNATIVS quâ
in vitâ , quâ post mortem,
miraculis inclaruit. De qui-
bus partim scripturi, monemus,
omnia narrari haud facile posse;
nî prolixi esse, nimio studeremus.
Ceterum, quod memini in postre-
ma eius vitâ, quàm anno cio. io.
LXXII. latinè vulgavi, breuiter me
hæc miranda attingere; aut ea san-
ctitati declarandæ necessaria non
esse dicere: hîc mihi consilium est,
illa nunc, etsi non sanè omnia, cum
curâ persequi. Quippe quæ patra-
ta tunc priuatim compereram; ea
instru-

instrumento iam publico testibus-
que firmata, rectius conscriben-
tur. Iis igitur omissis, quæ suprâ
sunt perscripta: illa etiam, quæ in-
ter ostenta, aut vaticinia, idq; ge-
nus alia habentur, hîc nihilo magis
memorabuntur.

✱ Principio magnum eius impe-
rium in Genios valuit: qui de odio 204
in IGNATIVUM non obscure con-
fessi, magnis sæpe tempestatibus
nequicquâ detonuere. Nam Man-
resæ in venustiori schemate certa-
tim illudere parabât incauto: quos
tamen agnitos prior ipse dexteri-
or que eludebat. Post in itinere, ac
tum Parisiis, tû Romæ mutatis lu-
dibrijs deformes oppidò, & fœdis-
simi spectri imagines induerunt:
quibus ille ita nihil territabatur, vt
scipione contemptim eos peteret;
veluti canes exarmatos, aut sordi-
das feles abacturus Compluti dein

inter pauperum centones assidentem suis illū terroribus frustra adorti, semper succubuere.

205 Eundem & Romæ dormientem institerunt strangulare, faucibusq; interceptis spiritum elidere; mox profligati, cū suauissimum IESU nomen eluctātibus ille syllabis expressisset. A quā cōtentione dies deinde multos vehemēter irraucuit. Cubabat olim in lectulo domi, cū repentē irruere Orci legio, flagrisq; ac plagis circumstrepere, eūque pessimis cæpit modis habere. Inaudit Ioannes Paulus, qui pro eius cubiculo in viciniā iacebat; is, qui mihi rem narrauit. Matinat proinde surgere, atque laboranti suppetias ire. Verū illū aliā iam ope defensum, neq; telis aut furori stygio penetrabilem inuenit.

206

Anno CIO. IO. XLI. ipsēmet audi Romæ Cacodamonem ad nomen

men IGNATIi impotentius furentem. Vexabat is crudeliter Matthæum quendam adolescentem; veteratque, ne quis IGNATIVM sibi appellaret; illum se principem in hostium numero ducere. At cum IGNATIVS iuvenem allocutus, secum in intimas ædes abduxit, inclusumq; mox libertati confirmavit; quem vidimus nos denique in familiam Camaldulensium rescriptum. Hoc ipsum Drepani in mulieris obsidione Dæmon; hoc & Patavij ex militis hospitio respondit. Adduxerant olim fœminam inquilino huiusmodi quadriennium habitatam; obtestati, vellet iuberetq; monstrum excedere. Negavit sacris se inauguratum, ut cælesti carmine hostem evocaret; nec iis hominem virtutibus esse, ut tantum sibi sumeret. Preces tamen, quod vnum posset, suscipiam.

Fudit; & fæminam exinde liberam dimisit.

207 Anno CIO. IO. LIV. sub Lauretani Collegij initia, Oliuerius Manareus loci Rector, vir religione ac famâ notus, hodiéque in Belgis superstes; magnos ibi memorat motus interdiu noctûque ab eiusmodi hostibus excitos; quibus studuerint, iam ingenti strepitu incolas confundere; mox formis alijs aliisque se vestire, ac iam Æthiopum atrore formidabiles occurrere; iam canum feliûmque habitus ementiri; tum cuiusvis belluæ fæditatem repræsentare. Quo fiebat ut nullum sociis tempus ad quietem relinqueretur. Omnibus igitur tentatis, quæ Collegio lustrando essent; minus nihilo profectum est. Sed & sacrificia & piacularis vnda, & diuinorum carminum vires, & Lipsana Cælitum, ac mille talia,

alia, frustra fuere. Coactus importunitate Oliuerius, IGNATIVM rei certiore per litteras fecit. Cui ille ita rescripsit, vt cum preces in eam rem polliceretur; tum animo erectum, expectare iuberet obsequii solutionem. Oliuerius receptis litteris, familiam cogit, & palam, in quæ verba IGNATIVS rescripserit, ostendit. Res mira dictu! vt si omnis inferorum vis elanguisset, ita post recitatam epistolam omnia momento placata, nullius turbæ vestigia reliquere.

Hæc IGNATIO viuentē etiamnum ac sentiente facta: ab eius excessu plura. Nam Drepani mulierem distinebat insolens hospes. Eum inter euocationes legitimas rogari Ioannes Vega Siciliae Prorex iusserat, vbinam IGNATIVS noster degeret. Ac fortè is tum obierat, re ad externos nondum

208

vulgatâ. Nihil tergiuersatus, excessisse illum respondit; atque hostem quidem suū fuisse: ceterū in cælo locum inter Dominicos & Franciscos, Religionum conditores, inuenisse.

209 Anno postea cio. 15. LXI. virginem Senis adolescentulam noui, egregiè probam & candore animi, insignem: Iacobam Prati dixere. Ea nobili sæminæ ancillabatur, antistitis Senensis amitæ; atque interim afflictata, assiduis inferiorum spectris; & flagris subinde concisa, mirisq; modis crudeliter exercita, prodibat. Ipsos annos duodecim valuit intemperies: nec modus interim, qui malo pellen-
201 do esset, apparebat. Caput denique B. IGNATII iconem gestare. Enimuerò compertū est continuū quanta paruulæ rei vis inesset. Nam manus Tartarea redire quidem,
atq;

atq; oculis sese eminus ostendere;
hostémque illum suum clamare; &
icona proijcere iubere; aliáq; plu-
ria furere. Sed in ea tamen velitati-
one, nemo erat hostium qui pro-
pius accederet, pedémq; cum pu-
ellâ conferret. Ac ne prouocati qui-
dem, vt impetum facerent, quic-
quam potuêre. Obiectâ verò ima-
gine, ora deformia abdere, hancq;
oculorum iniuriam queruli depre-
cari audiebantur. Sed subegit
puellam cupiditas, experiri; istæc
sua immunitas, hostiúmque terror
ab imagine pronasceretur, an ali-
unde existeret? Ita positâ icone, se
temerè exarmat: confestim quan-
to id suo malo fecerit, sentura.
Nam irruere totæ in illam confe-
stim acies: ac plagis atrocibus sæ-
uire, puellámque instituerunt vs-
que immaniter cadere, vti po-
tuerit pro mortuâ conclamari. In-
de

de qua ope muniretur edocta, cautius, ne quâ vnquam destitueret imaginem, obseruauit. At illi vano fremitu circum parietes atque cistas errare; eâ semper intactâ, in quâ item eius idea asserbatur.

210

Nec multo aliud ludi Ancōnitani Magister, & malum habuit, & mali remedium inuenit. Nam anno c. 17. 18. xcix. pestilentē eius domum occulti lemures fecerant; ac velut iussi cubiculum verrere, lectulū componere, lucernam instituire, gnauius primò studuerāt: mox ijdē capta pænitudine omnia rursus euertere, ac conspurcare. Sed illatâ B. IGNATII icone, repentē exanimati omnes hoc genus vernæ; extrâ pro cubiculo strepere, quaterere fores, clauderēque valuas, & intempestiuē tympana ferire perseuerabant. Denique & hic defixâ
image,

image, omnis ædium inquires
conquieuit, hominique constans
otium mansit.

Romæ præterea viii. Id. Iulias 211
anni c13. 13. XLVII. quo tempore
Cacodæmon in sacrâ vrbis æde,
deuotionibus vrgebatur; ingres-
sus est eodem P. Baptista Peruscius
noster, vt precaretur. Is pro pecto-
re lipsanotheculam appensam ge-
stabat, quâ, præter ceteras Cæli-
tum reliquias, etiam IGNATIANÆ
ferebantur. Hic ad primum Patris
ingressum vociferatur Genius, se
verò vstulari ab eâ re, quam Pater
intulisset. Et pro imperio iussus e-
dicere, fatetur, cineres IGNATII es-
se, qui magnus Numinis seruus So-
cietatem IESV condidisset: additq;
Beatum illum inter Superos dege-
re; orbi ignotum adhuc, breui ta-
men in cælites palàm referendum.
Iniecit Peruscius Lipsanothecam
in

in collum mulieris : mox eiulare
hospes malus, & ab iis se cineribus
vri professus, ex humano corpore
excessit.

212

In maiori Balearicâ fæminam
vndecim non minus annos malus
item dæmon miserè infestârat, per-
petuûmque & ludibrium illam &
supplicium dederat. Manus illi
iam in parietem exercere solitus,
capûtq; muris illidere; iam in aëra
sublimem ferre: modò ita grauem
hami defigere, vt validissimi quiq;
digitum à terra leuare non possent.
Repentè cum canibus latrabat, aut
etiam in porcum grunniebat. Ad
hæc impòs sui fæmina, sæpe sæ-
pius spumas toto ore egerebat:
spectaculum lacrimis prosequen-
dum; & quod tristissimum erat,
deerat morbo medicina. Sub ex-
tremum denique Augustum anni
CIC. 12. XCVIII. Ioannes P. sacerdos,

IGNATII syngrapham intulit, mulierique sensibus iam omnibus destitutæ, imposuit. Quæ confestim cepit insolentius moueri, editisque toto corpore miræ rei indicibus, impotenter insanire; Sed mox inter eos gestus migravit obessor, & liberam incolumemque fæminam omisit. Hic illa de frequentia paulum seducta, gratias Numini persoluit pro libertate per IGNATIVM receptâ.

Puellam quoque in agro Senensi, Vlnam, Gratiano Galatio genitam, anno MCCCXCIX. eadem spectra vehementer perturbauerant. Nam crebra illi occurfabant, atq; ad flagitium infame cum percellere non possent, atrociter multabant: plagarum vibicibus in contuso corpore relictis. Petiit illa reperitque in IGNATII imagine tutelam.

Sed

Sed annus proximè secularis
cio. 15. c. tragicæ rei multò graui-
simum spectaculum præbuit. Se-
riem eius perscriptam, ego in com-
pendio hîc quàm verissimè potest,
commemorabo. Mutinæ quatuor
degebant sorores, nobili loco, &
claro genere puellæ: earum vna nu-
ptui data; reliquæ Virgines per-
stitère. Hæ omnes cum Virgine
consobrinâ, complures annos in-
fanda quædam ac deploranda sty-
gis ludibria perpetiebantur. Erat
hostium acies ingens, & assiduis
iniuriis intenta. Sed puellæ ple-
rumque ægræ decumbebant; à
morbo, medicis omnibus iuxtà
nouo ac desperato. Hæ interim
sublimes attollebantur, vt ab alto
præcipites agerentur; interim pe-
netralibus intimis inclusæ carpe-
bantur, lacerabanturque. Non ve-
stes illæ, non capillos, non corpora
integra

integra retinere ; neque adeò cauere poterant , quin terræ inter salutis capitisque discrimen affligerentur. Quin etiam vapulare prius non desinere , quàm excita strepitu familia ; suppetiatum innocentiae accurreret. Pollebant alioqui non exiguis virtutibus illæ , inque honestâ gente educatæ , optimis moribus formabantur. Tamen ea fuit hostium licentia , ut verba cogerentur impia , & tetra in Superos conuitia spargere : vimque eas oporteret sibi incredibilem afferre , si quando ad preces , Deique laudes aut dicendas aut audiendas accederent. Sacris verò assistere , ea demum res extremi supplicij credebatur. Ibi humi exanimis iacere ; ibi rursus immanè vociferari , nullisque prope consiliis retineri posse. Quoties super noxiis confiteri decretum esset , hinc
lingua

lingua titubare, verba hæerere, vires animûlque miseras deficere: ipsæ in iniuriam sacrorum linguas fædum egerere: & qua vnâ re præcipuè sollicitabantur, impuris facibus honestus virginum animus vstulari. Nec Cacodæmones sacro iure citati diffitebantur, id se vnum spectasse, vt puellas, erepta honestate, in animi corporis-que periculum impelleret: verum, quod crebro SACRAMENTORVM vsu consuessent, frustra se fuisse. Ad hæc parum habuere scelesti, solas illas turbare, nisi cæteram quoque familiam lacefferent. Nupta quippe filium alebat menses quatuordecim natum; quem se, ludibrio matris, occisuros minitabantur & diemq; cedi faciendæ constituerunt. Cetera mendaces, hîc solùm cum ingenti domûs luctu, in nullo fefellerunt, Dei occulta hæc & ab-
dita

data consilia fuere. Interea loci nihil cessatum est; & vndique opem caelestem accire multi laborarunt. Sacrificia, preces, lustralis vnda, Caelitum Lipsana, euocationes legitimæ, aliæque omnia religioni concessa, nihil profecerunt Denique Sacerdotum proborum, & ascetarum insignium cæptis diu fatigata; ad Lauretanæ ædis incunabula, aliæque loca, trophæis contra inferos inclyta, nequicquam deportantur: nempe DEVS alium huic morbo medicum destinârat. Audiit rem eius Collegij præses, & infelicitatē Virginum miseratus, constituit, re ad DEVM relatâ, illas accedere. Ità secum effigiem IGNA-
TII, quâ magnopere afficiebatur, defert: & cubiculum ingressus, vbi Sacerdotis imperio tum inferi exagitabantur, suspendit de pariete, quam dixi, imaginem; sup-
plex.

pléxque in preces incumbit. Ecce autem, nondum, quid ageretur, edixerat; cum stygij cæperunt inquilini cōclamare, & barbaro stridore, eam verò imaginem IGNATII esse, dicere: seque ab ea vehementissimè torqueri. Inde impatienter conuitiis illum carpere; & velut depilè claudúmque incessere. Causam conuitij aperire à Sacerdote coacti, responderunt; glabrionem & rariori barbitio fuisse: & inæqualibus tibiis; alteróque crure debilitatum incessisse: Cetera verò cæcutientem appellasse, ob vberes lacrimas, quibus oculorum aciem visus sit obtudisse. Malo deinde suo factū querebantur, quod ex vltimâ Hispaniâ ad cruciandos se viuens olim, iam etiam functus occurrisset. Inde ex vnius corpore multi simul exturbati, eam solo affligerunt. Secundum quæ visa est ceteris etiã sorori-

fororibus spes opis allucere. Quare
tota domus simul ad IGNATIVM
versa anniuersariū eius peruigilio
ieiunium nuncupat; & diem insu-
per natalem festum sibi fore. Eo
tempore Romā profectus Augu-
stinus Viuadus noster, Sacerdos,
Mutinæ pro Concionatore futu-
rus: attulit secum Lipsanothecam,
in quā cum aliis & IGNATIANÆ re-
liquiæ condebantur. Hæc proin-
clanculò in cubile illatā, succla-
mant inferi, ea verò IGNATII Li-
psana esse: designant quis illa, atq;
vnde importarit: testati grauib;
se suppliciis tortos, sic tandem ex-
turbatum iri. Nempe decretū DEO
esse, hoc trophæo IGNATIVM illu-
strare. Alio postea die (nam pluri-
bus continuabantur hi ludi) prin-
cipum Geniorum vnus, antequām
emigraret, vbi in IGNATIVM aliquā-
diu procaciter illuserat, subactus à

Numine est, magno cum pudore
fateri, quantum ab vno illius esse
miser ambureretur; Capitque in
ipso eum excessu ter SANCTVM pro-
clamare: sanctique IGNATIUM
modestiam & potentiam, tum præci-
puo erga DEIPARAM studio in fugam
compelli se, dicere. Alias item cum vi-
ctos se illi sensere, hanc tamē IGNA-
TIO gloriam inuiderunt, ne ipsi ma-
gis, quam alius cessisse crederentur.
Quapropter eorum Cælitum præ-
cibus exigi se mentiebantur, quo-
rum maximè clientas easse Virgi-
nes prædicabant: Sed sub egressi
sunt adacti mendacium refellere,
IGNATIVVM Victorem fatebantur:
eumque vnius operam uti DEVM in sol-
uendâ obsidione constituisse. In-
ter hæc rabiosè vociferati, Orco su-
as vires opprobrabant, qui char-
tulæ picti Sacerdotis nequirit ob-
sistere. Totâ deinceps die euocati
cùm

cū pertinaciter cessuros negarēt,
ni prius **IGNATIO** supplicaretur;
DEVM id velle caussati: cæpit illis
Sacerdos, **PRO MERITIS IGNATII**,
fugā imperare. Hic enim uerò nul-
lā interpositā morā omnes excessē-
re. Interdum miserādis clamoribus
aduersus **DEVM** dequesti: qui quā
gloriā se priuasset, claudum utiq;
homuncionem honestaret. Menses
non minus duos ita dimicatum est,
dum prorsus de omnibus trium-
pharetur. Quam certē moram non
superorum imbecillitati tradit im-
putandam Bernardus; sed eò so-
lū fieri, quō planius cum Stygis
potentia, tūm exigentis Victo-
ria cognoscantur. Ita post alterum
cæpti belli mensem puellæ, quas
diximus, omnes omnibus molesti-
is obsidionis perfunctæ, ad se ipsæ
redierunt. Nec verò imagines solæ
cinerēsue **IGNATII** inferis diuer-

foribus terrori fuere: sed liber quoque super eius vitam conscriptus, cum capiti earum imponebatur, vel in sinum inditus palamque lectus aderat, hostes perdomabat.

215

Quantum IGNATIO contra inferos licuerit, haecenus est narratum. Nunc idem haud minori imperio hominum quoque animos regebat: adeo ut non volubili verborum copia, sed sanctioribus momentis contumaces facillime flecteret; pectorisque nubes serenare; & mentium ærumnas ægritudinesque pellere crederetur. Isaacus quidam gente Iudæus, domi nostræ tantisper attinebatur, dum appositis ad fidem præceptionibus erudiretur. Is repente ceu in furorem iactus, atque omnia alia malle professus, missionem postulabat. Sensere in eo retinendo, actum se agere ceteri: at consultus IGNATIVS, ad me prius, inquit,

inquit, adducitor. Factum. Ibi tribus ad eum verbis, ISAACE NOBISCUM MANE, hominem continuo in potestate habuit. Nam ille mutatus, ac longè iam alius, placidissimè, dum Christi lauacro tingere-
tur, permansit.

Ioannes deinde Paulus, IGNA- 216
TII Socius, aliquando vehemen-
tibus turbisangebatur, quas ob in-
anem peccati metum malus illi
Dæmon conciuerat. Nullum mi-
sero ne respirandi quidem spatium
suppetebat; & preces & corporis
afflictationes nihil expediêre: neq;
in sacrorum usu quies inuenieba-
tur. Eò accidit vt sollicitus se ipse
conficeret, & mortuo quàm viuo
propior mæreret. Communicauit
eam ille rem cum IGNATIO: qui
verbis non plus duobus otium mē-
ti omne reddidit, æstúmque fluctu-
antium curarum sedauit.

- 217 Alius adhuc adolescens (quem quod superstes est, nominare omitto) nescio quo metu perterritus, assidue formidabat, & ad suammet umbram de nihilo consternabatur. Sed is nimirum totidem **IGNATI** verbis omnem à se formidinem abegit. Idem hic aliis duabus in rebus nihilo minores **IGNATI** vires expertus est.
- 218 Olim enim quapiam in re obstinârat animû adolescens, seseq; consiliis eius planè aduersum ostendêrat. Tum autem ad verbulum vnû, quo contumacem **IGNATIUS** compellârat, cæpit elatâ voce clamare, ac se in eius auctoritate futurum promittere: quod aliter ob incredibilem animi sui motû, haud posset.
- 219 Rursum grauitè perturbatus, cæptâmq; religionem propemodum eiecturus, animum induxit, generalî noxarum confessione se
apud

apud IGATIVM purgare. Quem ille
monitum, ne Deo secundum tot
beneficia ingratus viueret, illicò
mutauit, itaq; stabilijt, vt ad hunc
diem, nullâ prioris mali cogitatio-
ne infestetur.

Compluria in hunc modum me-
morari mihi possent: vt de eo rectè
Franciscus Borgia, magno iudi-
cio ac religione vir, dixerit; LO-
QUEBATVR TANQVAM POTESTA-
TEM HABENS; quippe qui velut ma-
nu animos audientium verteret,
pœnèq; pro arbitrio suo moueret.
Quod quidem pluris esse meritò
Bernardus censuit, cùm Malachi-
as antistes fæminam immodicè fe-
roce composuisset, atque cùm à
funere in viuos reduceret. Verùm
nos ad alia eius admiranda, ab ex-
cessu præsertim patrata, atque his
ipsis fermè annis gesta, quibus de
IGNATIO consecrando laboratur;
diuertamus.

220

Quo temporis momento IGNATIVUS vivere desiit; eo apud Margaritam Liliam fæminam Bononię nobilem ac copiosam conspectus est; fulgentibus circum radiis: seq; ei decessisse significavit; addito, vt Societatem porro tueretur. Quæ illico ad Franciscum Palmam, Collegij Præsidentem, pro certo retulit, vixisse IGNATIVUM, sibiq; liquido visum esse. Quem & iis coloribus descripsit, vt si familiariter novisset; ceterà nunquam aspectum. Sed non habita narranti fides, donec allato nuncio, dies & hora docuere, verum dixisse.

221

Kalendis deinde Sextilibus, quo die funus elatum est, inter frequentiam accurrentium, visentiumque, Bernardina quædam, proba mulier, & Societati benigna, spectabatur. Cuius filiam annos natam quatuordecim, strumæ quædā periculosa

Iosæ deformaauerant. Et magnam partem facultates suas bona mater expenderat, vt valetudinem medici accuraret. Sed rebus in dies peioribus, adducit puellam, cupida beati funeris tangendi; & non dubiò certam inde salutem pollicita. Verùm extrema conanti, vt accederet, nihil successit; nempe ingens hominum turba se vndique obiecerat. Ad aliud igitur consiliũ versa, laborat aliquod functi Patris pignus capere. Id denique nacta, in collum puellæ iniicit, superque infesta vlcera ponit. Sic consecuta, quam sperarat, est sanitas; & mirantibus consensu, puella integrè conualescit.

Aliquot pòst annis, millesimo inquam, quingentesimo sexagesimo nono, cùm pridie Kalend. Augusti eius corpus primo exhumarum, alio in loco reponeretur; bi-
duo

duo toto frauissimarū vocum cōscentiones in conditorio sunt exauditaē : quas nonnemo diuinarum studiosior habuit arbitrari.

223

Drusilla etiam Torrellina, nobili loco femina, in febre grāuiter laborabat; quam capitis haud exigui dolores infestiores reddiderant. Multis consiliis adfrangendam morbi pertinaciam infelicer adhibitis, animaduersum est, malum prolixius interim crescere. Visum igitur, fronti cineres IGNATIANOS imponere. Nec fefellit euentus; & agra ex inualetudine mox respirauit.

224

Aliam ingens oculorum insolensq; dolor inuaserat; quæ Olympia Norina dicebatur. Iam aciem omnem vis morbi corruerat; cum ægram continua trium mensium febris excepit; quam ipsam deinde capitis dolores auxere tanti, vt
omnem

omnem ægræ quietem inuiderent.
 Huic tali autographū IGNATI, quō
 suum ille nomen expresserat, affec-
 tit; & quo tempore impatientius
 cruciabatur, fronti oculisq; appli-
 catur. Ecce tibi! cōtinuò & fæmina
 videre, & febris remittere, & dolo-
 res capere omnes elanguescere.

225

Eadem euenta Hieronymus ha-
 buit Gabriellus; puer ibidem nobi-
 lis ac tener: cui cum febrilium æstus,
 & lateris dolores atrociter insulta-
 rent, vix aliquid reliquere, quod sa-
 lutem ægro promitteret; Tamen &
 hūc IGNATI nomē ab interitu mor-
 bōq; vindicauit; anno CIO. IO. XC. VII.

226

Proximo post biennio Ioanna Vr-
 fina, puella etiamdū lactens, peri-
 culosè tussiebat; neq; iam lac duce-
 re, neq; adeò quibat animam reci-
 procare: cum Cornelia puellæ ma-
 ter, princeps femina, maturauit IG-
 NATIO infantis valetudinem com-
 mendare;

mendare; precata, ne qua rei mora
esset, quò planius omnes, ab IGNA-
TIO adiutam esse cognoscerent. Iam
puella noctem vnam diemque di-
midium infomnis duxerat: quæ
secundum vota, illicò dormire,
tussiq; post libera ad officiū redi-
re, atq; vbera cæpit reposcere. Fixa
est eam in rem pro IG NATII se-
pulcro tabella, opis rogatæ acce-
ptæque index.

227 Eodem tempore Anna fuit Rug-
giera; cui intestinus aurium stre-
pitus caput miserè obtundebat; is-
que tantus ac tam diuturnus (an-
num propè tulerat) vt auris dex-
teræ usum omnem illi corruperit.
Sed in eam partem cum quædam
IG NATII pignora immisisset; vo-
tòq;, anniuersarium ieiunium sub
eius natalē, ac postridie sacrā syn-
axin, decreuisset; pristinam vale-
tudinem, sedato aurium tinnitu,
recuperauit.

Dome-

Domesticum est, quod subiun-
gam. Michael Vasques, vir in So-
cietate quatuor Vota professus, ac-
tum in Romano Collegio studiis
præfectus, die quodam Lunæ, c13.
10. xcix. incredibili lateris renūq;
dolore vexari est cæptus, quanto
perferendo iam vix esset. Diffloe-
bat gelido sudore, omni que sensu
propemodum defectus, victurum
se desperabat: Multis Medicorum
suppetiis, quæ vndique arcesseban-
tur, id vnum visus proficere, vt va-
lescere dolor idētidem crederetur.
In eo discrimine Michael allatos
IGNATII pulveres piē deueneratus,
ei se commendat. Tunc reliquiis
illuc admotis, vbi vehemētissimus
dolor sæuiebat, sentit cruciatum
inde confestim refugere; etsi idem
in locis nondum cōtactis totus re-
staret. Igitur singillatim omnes
tentare insistit partes; omnesque,
L quo

quo ordine tetigit, deinceps perscrutatur : donec morbi indicium se nunquam vilius ostendit. Tum deinde post quartam quintamue horam, cum nullo doloris sensu, cruenta lapidum fragmina enititur. Ea, quod carnis velut tuniculis erant implexa, indicium medicis fecere lapidem occultam Lipsanorum viri ruptum quidem, sed, pro eo quam erat acutus, intimos meatus graviter sauciaffe. Verum inter hæc surrexit illico æger, secus ac multi futurum æstimarent; qui censuerunt idcirco IGNATII precibus rem, non humanam ope, perpetratam. Et forte negotium ei tunc Patriobuenerat, curandi apud Cardinales, de Beato Parente cælestibus honoribus donando. Ut alienum minimè sit suspicari, hac morbi violentiam, tam repentinam ac difficilem, eò Patrem illud laborasse, quo expertus per se ipse

ipse IGNATI vires, studiosius suam vicem in accurando negotio fungeretur.

Eodem anno matronam Romanam Cancer obsederat, & vber alterum malignâ peste populatus, iam haud diu à vitâ petendâ temperaturus credebatur. At illa se ad IGNATI sepulcrum abiicit: & aliquândiu opem precata, breui præstitam sensit. Nā paucis diebus, nullâ hominū manu correctâ mamilla est, & pestilens exinde carcinoma sublatum. Foemina eius rei indicium reliquit, appenditq; argumentum in mamillam factum atq; inauratum. Nec ingratus medico marit⁹, de telâ argenteâ, peristroma cōsecrauit.

Orintia denique Casalia vterum ferebat; sed infelix nec parum (quippe iam ante cunabula emortuum) nec vitam sperare ausa; ad Syngrapham IGNATI, conta-

Etiam, præmaturum funus eiecit;
ipsa incolumis euasit.

231 Dum hæc interim Romæ geruntur, reliquam Italiã paribus miraculis IGNATIVS compleuit. In agro Lauretano sexennem puerum medici in morbo deposuerant: cui de amiculo IGNATII centones iniecti, precēsque ei susceptæ medicam artem vicerunt. Quippe cæpit ocyus valescere puer: planēque à funere, quod timebatur, reuixit.

232 Iterum febris in mulierem, & cū feбри vehemens dolor in stomachum incubuēre. Quare gemino morbo festinare docta, ad IGNATIVM accurrit, eūmq̃ studet medicum exorare. Ille non difficilis, & febrim coëgit cedere; & stomachi iniurias tacere.

233 Sed & iuuenis sanguine per nares immodicè profuso, nec nostris artibus sistendo, periclitabatur.

Tactis

Tactis IGNATII nouissimè Lipsa-
nis, stetit contumax sanguis.

Mulier item cum vomicam in- 234
timis in mamillis aleret, insanis
doloribus miserè carpebatur. Teti-
gère sacri hi pulueres ægram, & ru-
pto apostemate morbus elanguit,
integritàsq; in locum successit.

Ibidem vir nobilis Horatius 235
Leopardus, per eiusdem anni O-
ctobrem, dysuriâ & calculi cruci-
atu enecabatur, vt iis iam malis ni-
hil remedij videretur superare. In
tali statu Magnam Virginem solli-
citatus, vt ob IGNATII merita despe-
rato opituletur; simul ipsum IGNA-
TIVM vt sibi patrocinetur, implo-
rat. Non intercessit diei momen-
tum, &, ecce tibi, dolor vndiq; re-
mittere: & aquam Horatius petere,
& arenæ glaream fundere, lapi-
dúmque fragmina incepit moliri.

Quibus omnibus egestis facile deinde ex morbo conuāluit.

836 Eodem & tempore & loco Lucandia, Pompeij Georgij vxor, mensibus quinque perpetuis, difficili ægritudine confictabatur. Inter cæteras pestes vehemens illam cordis palpitatio vrgebat. Sed omnem hanc dolorum aciem, amiculi lacinia, quā IGNATIVS vti sueruat, primo statim contactu examinavit.

837 Eadem Lucandia, nonum iam mensem grauida, libras sanguinis viginti de corpore profuderat: sed viribus iam, atq; ipsis propemodū sensibus defecta, quo potuit pacto B. IGNATIVM inuitat. Mirum creditu! Confestim subsistere sanguis, illa ad se redire, prorsumq; reuiuiscere. Tum autem in enixu cū natura succumberet, è cælo idem persistit auxilium vocare; idemque im-

impetrauit. Nam edito per indolentiam fætu, quanquam eo extincto, ipsa certè incolumis permansit.

Proximo deinde Nouembri matronæ cuidam Isabellæ, Maceraten-
sis Antistitis propinqua, cùm iam animam ageret, nihilq; vitæ sperari posset, inopinus adstitit IGNATIVS; eamq; breui conualituram pollicitus, manu prehendit, lectulòque surgere & DEO memores iussit gratias habere.

Paullo ante hanc, Iunius mensis
Ioannæ Arragonæ, fæminæ Principi, propemodum funestus fuit. Hæc Neapoli diu omnium medicorum ingeniis fatigatis, totos quatuor menses actum egerat: iamq; acerbissimis doloribus, intumescente mamillâ, natura mederi nequibat. Igitur salubriori consilio, iussit humanam opem valere; se-

seque ad IGNATIVUM precandum recepit. Et mox eius imagine papillis impositâ, affecto corpori consuluit. Quippe non dies, non nox intercessit; cum resedisse tumorem & valere mamillam persensit. Quæ anno deinde seculari Romam profecta, grati animi tabulam argenteam, cum quatuor cereis ad eius sepulcrum deposuit.

240 Item mense Nouembri Franciscus Blasius, vir Nolæ nobilis, quod præter grauiissimas capitis stomachique iniurias, feбри pestilente vreretur, metum imminentis periculi medicis incussit. Quem Zenobia Tolfia mater hortata est, capiti ægro ipsa IGNATIANI cineris iniiceret, eiusque subsidium postularet. Paruit monenti Blasius, seque facile omnibus morbi incommodis exemit.

241

Lecci in provinciâ Apuliâ, pleuritis

ritis cum acutissimo sensu ancillam inceserat: cui Patientia nomen & liberalis apud Antoninam Cubellā seruitus erat. Iā propè ceu morituræ funebria parari cæpta: cum interim reliquiæ inferuntur, quas dixi; & illa mox sopore corripitur, pertinaci prius insomniā vexata. Ibi per quietem IGNATIVS coram adstitit, sacerdotali ornatu conspicuus; atque ei, filia, inquit, fide DEO: & conualuisti. Inter quæ verba comperit fæmina egritudine se morboq; perfunctam.

Ibidem. improuida nutrix a-242
lumnulum sibi sinu excidere passa,
graue puerulo nocumentum attulit: quod deinde ipso rei silentio detrimentosius factum; metuente, si casum proderet, ancillā. Crus quippe dexteri pedis, vitiū fecerat. Quo denique patefacto, necesse habuit pater (is dynasta Beglibonis erat)

ex medicorum consilio, aliquoties
 pueruli genu incidere. Quod cum
 iteratò tentatum absq; profectu fu-
 isset; iamq; tertiam lanienam indi-
 ceret chirurgi, pater spectaculi im-
 patiens, quod trimulum infantem
 à vulneris febrisq; acerbitate defi-
 cere sentiebat; & mox peiorum
 metuës, recurrit ad Societatis Col-
 legium; quòdq; de ossibus IGNATII
 fragmentum impetrat, id festi-
 nus super infantem deponit. Sub
 hæc redeunt medici, facturi in æ-
 grum, quod fuerant minati. Sed re-
 periunt in eo statum puerum, qui se-
 ctione porro non egeret. Et osten-
 dit exiguo post intervallo puer se
 sospitem esse.

243

Turcæ piraticam facitantes,
 Natalem Masuccum de nostra fa-
 miliâ sacerdotem, ac fortè in Si-
 ciliam transmittentem, ceperant.
 Atrox non diu post tempestas ex-
 orta,

orta, quæ me uasurum se non crederet, vocare opem IGNATIÏ subigebat. Ex templo vocem accipit; ne quâ dubitaret; naufragio enim haud periturum; neq; verò ad Turcarum inhospitalem barbariæ peruenturum. Fregit proinde se tempestas; & nauigium ad Insulam Lampadusam intercepte Christiani. Ibi Pater iam vno discrimine defunctus, alterû quoq; discussit; cû, Ignatio patrocinate, vitam libertatemq; conseruauit.

Panormi Cosmus est Ferrerus, 244
medici haud incelebris, filius: quẽ trimum adhuc infantẽ gemina lucis febris ac dysenteria obfidebãt: Parente iã ipso in filij funus spectante. Verũ lacinia erat de sacrâ veste, quæ IGNATIVM olim in sacris operuerat. Hãc desperato admouet. Quod simul ac factũ est, puer à funere cepit reuerti: illoq; adhuc die inter omnium letitias mirabiliter cõualuit.

245

Ceterum quæ per terras Hispanias eo tempore patrata sunt miracula, hæc fermè accepimus. Toleti sub annum CIO. IO. LXX. aut LXXI. (nam id incertum habeo) Vegam, hoc nomine mulierem, atrox adorta pleuritis, paulò ante noctis crepusculum deiecit. Medici acciti, repentino & vehementi malo terrentur; rēq; perpāsā, seuerè pronunciant. Iubent eā ipsā nocte sacris animum procurare, ac testamentum condere; nam die postero haud victuram. Adest fortè, audit-que decretorium consultum, vir honesti nominis, Ioannes Mesa: qui DEVM rite precatus, applicat compuncto lateri, modicam telæ tramam, de vittâ IGNATII nocturnā; itémq; coriū, quod ille pectori consuērat prætexere. Quippe vtrumq; spolium Ioannes religionis causâ circumferebat. Et certè ab

eo consilio ità victus est dolor, vt erecta mulier, & seriò in Ioannem intenta, scitaretur, ecquid ille fecerit, quo tã facile omnẽ à se morbum deterfisset?

Francisca deinde Bernua haud 246
vulgari virtute virgo, & solitudinis apprimè retinens; Burgis in S. Dorothee asceterio, Religionẽ professã: cum à pleuritide calculoque malè habita, ancipiti periculo teneretur, ad IGNATIUM denique asy- lum refugit. Inderes accidit memorabilis; vt toto anno lapides amplius centum, cùm modicos tum maiusculos, vix vllò cum sensu, deiecerit.

Huic eidem, sub annum CIO. 247
IO. XCIII. pòst quàm sanguinem inhibere ars nequijt, quem rupta pectoris vena per os egerebat: venit in mentem, admouere centunculum de talari sacco; eo, quem supra

demonstrauimus, IGNATIVM principiò sumsisse. Imponit hoc malagma pectori; & confestim, ceu obice fixo, coërcetur impotens cruor, venæque suæ patiens quieuit.

248

Propè aberat, vt aliam quoque virginē, Ioannam Gangoram morbis miserè deformatam Romanus Pontifex, legibus eximeret; dum egressa Cænobium (Hulgas appellant) valetudinem instauraret. Quæ tamen prius ad IGNATII imaginem procubuit, corporisq; affecti curā ei commendauit. Plus sensit impetrasse, quam orauerat. Nam persanato iam corpore, egregiū præterea virgo non eguit; Neq; porro, vt legibus solueretur permisit.

249

Maria quædam Auala, legibus S. Francisci auctorata, ærumnis animi immodicè angebatur. Quæ docta opem IGNATII poscere, si malo inuenire medicum vellet; assen-

lit.

sit. Iamq; in preces quidem effusa, sed nominis utiq; oblita, Tuam inquit, opem Athanasi, precemq; aduoco; tu hanc animi perturbationem, quâ misera internicor, compone. Sub ea precantis verba, vox alicunde accidit, non Athanasium illum, sed verò **IGNATIUM** vocari. Interim neu dubitet, quin eo sit patrono ad cupitam quietem reditura. Nec dictum liquidius, quàm factum; & suam virgo tranquillitatem est adepta.

Erat homo Belga; Ruffinus Lantzarus; qui pestilenter febriebat; (petechias Itali; *febrim* aliqui *purpuram* nominarunt.) In eo periculo, ægrum omnis medicorum ars operaq; deseruere. Sed enim perrecto **IGNATI** autographo, salus ad desperatum rediit; & consecuta est sanitas. Quare de lectulo surgit Ruffinus; & medicis oppidò admirantibus reuiuiscit. Alium

251 Alium quoque Burgenſes medici, quique Valliſoleto acciti venere, depoſuerant. Lopeſius Caſtrius is erat; & Leonoram Gallam, virginum antiſtitam, propinquitate ſanguinis contingebat. Enim vero poſtea quàm ille decrevit ſe in IGNATII fidem committere, & aliquid ſtipis erogare: in fidem acceptus, morbi inſolentiam planiſſimè ablegavit.

252 Burgis Franciſcus Ortiz Sacerdos, ab exuberante humore genuum & articulorum, grauiter ægrotabat; iàmque ipſum quinquennium acerbis doloribus exercitus, poſtremo in B. IGNATII tutelam conceſſit; nec vllum ab eo die mali veſtigium aduertit.

253 Iam de familia S. Auguſtini Sacerdos grauis, cum per agrum fortè Burgenſem peſtilens lues inuaſſet, charitate inductus ſeſe ægris eman-

emancipârat ; vt cæleste viaticum
decessuris ministraret, & opem ani-
mis supremam afferret. Vsu venit
Pridie Idus Nouembr. anni cio. 15.
xcix. vt Mariam quandam paga-
nam virginem inuideret, natam an-
nos circiter duos & viginti. Huic
febris ac pestis hostiliter insulta-
bant. Sed eam hortatus sacerdos,
IGNATIO se permetteret; imponit
eiusdē icona supra pectus decum-
bentis. Quo quidem subsidio de-
pulsam vulgatæ luis venenum est:
& Virgo intra horæ spatia saluam
se vidit.

Atq; vt de pluribus in compen- 254
dio referā; Burgis post quā gra-
santi pestilentia humana remedia
defuere, cōplures memorat Fran-
ciscus Ortiz Curio, hāc nimirū arte
conualuisse; vt vndā, quæ I G N A-
T I A N O S cineres abluisset, cum
precibus haustā, integre restitue-
rentur.

rentur. Eamq; famam liquidò per
consciam urbem increbuisse.

255 Idem & sibi Sanctius Cantabra-
nensis; idem Abelus à Turri, vter-
que Curiones, euenisse contestan-
tur, cùm pestilenti contagione te-
neretur; eandemq; sibi aquam pro
medicamento fuisse. Et horum qui-
dem postremo ita præsentem inde
factam medelam, vt eodem tem-
poris puncto & laticem hauserit, &
ægritudinem propulsarit.

256 Madriti Pater quidam erat Mi-
chaël Garles, summa Societatis vo-
ta professus. Hic dextrum oculum
vehementi catarrho obsessum, vs-
que eò perdolebat, vt nullum neq;
in sanguinis deductione, neq; alijs
cæptis leuamentum caperet. Quin
potius ingrauescere identidē do-
lor visus, & necessariā corpori quie-
tem recusare. Nouissimè ad vespe-
rum quinti Idus Septembres

CIO. IO. XCVI. vt acutissimo crucia-
tu poene enectum P. Bartholome-
us Peres vidit ; miseratus hominē,
B. I G N A T I I syngrapham attulit ;
quidq; aliud fieri vellet. edixit, Mi-
chaël promptē in genua se submit-
tit ; applicatq; oculo autographū,
vbi dolor, vt maximē, sequebatur. Sed
enim is repentē omnis discessit.
Igitur cubitum Pater abit ; placide-
que acquiescit : manē integer ad
prouinciam rediturus. Admiran-
tur Collegam familiares, cum ocu-
lo prodire iam sanato, quem pridie
affectum & liuido cruore suffusum
conspexissent.

Tredecennis puella , Francisca ²⁵⁷
Vignola, cum añuum ferme dolo-
rem , sed eum acutum in tibiā per-
tulisset : inde claudicare , ac ne sic
quidem moliri se , absq; graui mo-
lestiā quibat. Ea sub annum secu-
larem , ipsis Ianuariis Kalend. ibat,

vt Sacris adfisteret: habitura hunc celeberrimo diei honorē; etsi cum haud exiguo labore. Sed ambulationis iuxta ac frigoris impatiēs, inter æstum crescentis doloris domū redierat. Ibi mater eam tutelæ IGNATII piē traditam, syngrophā, quam sæpe diximus, lustrat. Post-hæc illa subito valere, seseq; omni molestia solutam comperit; cæpit-que haud secus prompta ambulare, quàm si nunquam laborasset. Id pater professione Medicus ceterique miraculum conclamant. Et puella cum matre ad gratias IGNATIO soluendas postridie accurrit; inque templo, cerei anathematis monumentum ponit.

258 In eadem prouincia (Gandiam nominant) Iosepha Borgia quantos maximos dolores perpetiebatur, qui genu alterum infestum habebant: vt ægrè iam incederet, aut
vix

vix etiam moueretur. Huic desperatis naturæ subsidiis, in mentem venit, IGNATIVM sollicitare: cuius honori statas preculas quotidienu-meraret. Vix triduum fecerat, cùm nox insequens, grauitèr adhuc dolentem consopit. Tum in quiete vidit beatum ad se IGNATIVM accedere; hilarique & serena fronte, valetudinem polliceri: iniecta denique manu omnes morbi reliquias abstergere. Experrecta fœmina, prius valere se propemodùm sensit, quàm sperauit. Rectaque ad nostram ædem progressa, cereum signum, ad rei testandę memoriam, dedicauit.

Sed illustrius ibi facinus per mensem Nouembrem conperimus patratum. Iosepham Castellam, annorum XL. virginem, morbus comitialis obnoxiam trahebat: iamque adeo omnem eius valetudinem attriuerat, vt mentis impotem, se-
séque

seque crudeliter laniantem vix multis
inhiberent. Tum autem, ubi paro-
xysmus aliquando remisisset, into-
lerabiles cruciatus cor opprime-
bant; ipsa toto corpore fracta con-
tusaque, reliquo ac postero die, non
agere aliud, non mouere se posse
credebatur; merum funus. Cogno-
scit interim Iosepha de miris IGNA-
TII viribus: & noctu, cum recipro-
cante morbo, vehementius forte,
quam solito, concuteretur, ut ad se
non nihil rediit, capit consiliū opis
eius implorandæ. Ita precibus cum
illis, quas Christus tradidit, tum
quibus virginem Angelus saluta-
uit, vix quintum peractis, nullum
temporis punctum intercessit, &
iam conualuisse fœmina, neque se
vllis prioris fortunæ incommodis
obiectam deprehendit. Quare &
pernoctare in somno cæpit, quod
aliàs per morbum non licuerat; &
die

diluculo surgere, admirante familiâ; cui, quas res ageret, percontanti: Valetudinem IGNATIO se acceptam ferre respondit. Cum octauum inde decimumuè diem colicus ei dolor fatalem pæne effecisset; eodem cælite pro medico vsa, repentè omnem coli intemperiem extinxit. Duas igitur statuas de cerâ fictas, in templo destituit, quibus, quod sibi acciderat, aliis testaretur.

Hæc eadem quoque prouincia, 260
puellam septennem alebat; quæ febris & tumēte anginâ pertinaciter vexata, quod biduum binotiumq; nullā quietem sperare, neq; verò liquoris guttā sorbere posset; parentes eò iam tendere incipiebant, qui filiam sepelirent veriùs, quàm sanarēt. Sed conspexerat amita fortè IGNATIANAM tabulā, quæ tunc parenti (lignariā is fastitabat) affe-

afferebatur, vt subscudibus fabrē includeretur. Eam capiti puellæ amita admouet, spei plena; itidem iubens puellā vouere, si intra quartam horæ partē valesceret, tum se IGNATIO nouendiales preces facturam. Vix secum constituerat, cū matrem arcessit puella, clamātq; IGNATII beneficio se valere. Inde quam primum edere, atque in morem cuiusque aliū bibere perrexit. Postridie cum amita ad Collegium properat, gratias actura. Vbi & votum soluere auspicatæ, imaginē ceream posuerunt.

261

Insula est Balearica, cui Maioris nomen dedimus; ibi per annum CIO. IO. XCVII. mira etiam feruntur non ambiguis testibus patrata. Ioanna Clara, cognomento Nognera, primę virtutis vidua, oculis sensim ambobus defluentibus merebat: ac dextero prius, mox & sinistro

nistro amissis, quid porro ageret nesciebat. Placuit nouissimè syngrapham IGNATII poscere, eamq; super oculos, iam non oculos, deponere. Opportunū fæminæ consilium. Nam eo factō arcētur breui tenebræ, & oculis dies, quam amiserant, redditur. Cæpitque illa postridie opus facere, aciemq; fixam soli obuertere, tam constanter, ut nusquam allucinaretur.

262 Laborabat in partu Sureda nobilis matrona; & multis diebus infelicem nixum continuabat. Auxilio fuit eiusdem IGNATII autographum nomen: quo contacto, puerum mater incolumem enititur, familiā effusè gestiente.

263 Eodem apud alteram euenēre, quæ Salvatori cuidam nupta; & apud alteram, cui Magdalenæ Suauæ nomen erat. Quibus ambabus in partu impeditis mors pro-

pinquabat; nisi IGNATIVS temporē
 adfuisset. Et hæc quidem, sub alla-
 tum nominis IGNATIANI chirogra-
 phum, in lectulo reledit: atq; om-
 nibus IGNATIVM vocantibus, Secun-
 das rupit; fætumque, cui ceruix
 crurculis implexa hæsitabat, emi-
 sit. Ipsa incolumis; & infans benè
 habitus validusque euasere. His ta-
 libus rerum prodigijs excitati In-
 sulani, iam inter huiusmodi peri-
 cula passim IGNATI patrociniò se-
 tuentur.

264

Eodem anno post Christinata-
 lem cio. LXXXVIII. Hierony-
 mam Rebezam partûs difficultas
 per multos dies attinebat; nec lon-
 gè mulier ab interitu iam aberat.
 Magna quippe corporis debilitas,
 animiq; erebra defectio, nihil ad il-
 lius exitum reliqui fecerant. Ad-
 uertitur inter hæc, prolem in vtero
 extinctam, ceu funus viro tumulo

con-

contineri. Quamobrem censent,
matrem medicatâ quâdam buccâ
cogendam, vt infelix onus eijciat;
et si ne hoc quidem nullo cum pe-
riculo videbatur futurum. Hic ipsa
sibi mater, sit optimi consilij au-
ctor: & syngraphiam, qua de dixi-
mus, misit vt effectricem, iubet ap-
plicari. Paretur. Non plus quartam
horæ partem exspectatum est, cum
illa periculi omnino secura, incolu-
mem sobolem edit. Quæ autem res
in maiorem admirationem vertit;
infantis buccæ, medicamentis far-
tæ reperiuntur, ijs, quæ triduo ante
mater demiserat. Ea simul ex ore
fuerunt exempta, infans flere, ridere
gaudio ceteri inceperunt.

Aderat commodum spectacu- 263
lo Hieronyma Pia, Raphaëlis vxor;
annos iam xvi. continuos ma-
gnis faucium doloribus tentata:
cum glandes inibi enatæ omnem

medicinam recusarent. Iamq; adeo venerat in consuetudinem, non mali perferendi, sed opis desperandæ: cum novum accessit supplicium à dente, qui instabilis longam quotidie molestiā faceſſebat. Ea denique ubi vidit has IGNATIO vires esse, decrevit indidem suppetias rogare. Adhibet igitur ori osculóq; autographum, quod diximus; & cōſeſtim vanescere omnia, densq; in statione esse, nec minus, quàm alij perſtare cæpit. Conciliauit ea re IGNATIVS mirè sibi duos coniuges, gratóſq; ſenſit.

266 Quare & paullo pòſt altero illos beneficio hilaravit. Nam poſtridie quàm receperat valetudinē mater, filius eorum Ioannes amiſit. Tertianā quippe, eaq; non ſimplici, expugnatum, quarto pòſt die necesse fuit ultimis ſacris procurare. Inde violentia morbi men-

tem adorta, omnem eius vsum interceptit. Mox lingua ei increfcere, oculi recedere ac turbidi efle, alia omnia non nifi propinqui fumeris præfagia videri. Hic illi nomen, quod fua IGNATIVS manu exarauerat, allatum; precésq; inter lacrimas fuæ. Mirum ingens! ipfo illo tēporis puncto, febris exarmatur; mensq; & vox ab exilio reuerfæ, & oculi in priſtinam hilaritatem correcti, triftia funeris omina mutant. Atq; hæc circiter horam noctis octauam accidere. Diē poſtero tempeſtiuſ e lectulo ſurgit adoleſcens: medicôq; iam velut ad examinem redeunti, incolumis occurrit; nullo morbi veſtigio notatus.

Bartholomæus Conſtans, vir 267
chirurgiæ peritus, cum equo fortè prolabitur: quo illi caſu ſinciput eliſum infractumq;, ſæuos præter cetera oculorum dolores pepererat,

rerat, qui nusquam interquiescere
hominem siuere. Alterâ oculi acie
iam emortuâ, alterius modica vita
remanerat. Et ferre quâtulæcunq;
lucis radium, mors credebatur. In
20 eo statu hominem medici abicece-
rant, cum visum est ægroto, scriptû
IGNATII nomen flagitare. Quo
quidem apportato, sed nondû pla-
nè ad lectuli spondam perlato, (mi-
rum creditu) intermittit capitis
dolor, lenitur ophthalmia, & func-
sti frigoris horror, quo caput tie-
mabat, soluitur. Ille toto iam cor-
pore animoq; mirè quam lætus, o-
mnia capitis fomenta, oculorumq;
splenia reiecit. Tum valuas ad-
mittendæ diei recludi imperat, cla-
70 matq; bene habere se, ac prorsum
incolumem esse. Eodem dein' habi-
tu ad Collegium accurrit, gratusq;
memorat, quid pridie beneficâ IG-
NATII manu sit consecutus.

Huic

Huic non est dissimile, quod de ²⁶⁸
Coloniâ Vichâ, Ludouici coniuge,
compertum habemus. Ea post tri-
mestres capitis turbas, huc miseri-
arum est redacta, vt lusca, vnus o-
culi vsum lumenque amiserit; de-
lapsâ supernè palpebrâ, visumq; co-
operiente. Laborabant medici cer-
tatim atque chirurgi, ignaum o-
perculum excitare. Sed omnis eos
ars deficiebat. Ita ijs pro damnato
tunc oculus habitus. Igitur labo-
ranti nomen **IGNATII** imponitur;
& eodem simul momento, iniussa
palpebra se attolit; diemque oculo
non impeditum reducit.

Nec omissa **IGNATIO** Germania ²⁶⁹
est; sed in Septentriones quoq; eius
beneficia pertinere. Nam Eber-
spergæ, non procul Monachio,
(quæ Principû Boiorum sedes est)
mulier per noctes diesque binas
parturiuerat; prius occubitura,

quam eniteretur. Eam ob rem, accurrit maritus, Patrémq; de Societate vnum cōsulit. Is memor, quæ passim IGNATII merita ferrentur, ponit genua; eúmque orat supplex, ne fæminam in capitis discrimine desertam vellet. Non erant in manibus aliæ de eó reliquiae; quare nouam init medendi rationem; & legum earum volumen, quas IGNATIVS tulerat, cum quanto maximo potest sensu, chartis amicit: hominiqu; tradit, quo vxorem religiosè contingeret; deque successu bene speraret. Obtemperauit ille mōnenti. Sed mulier viribus restituta, quintâ post horâ, puerum edidit viuum; &c, quod mirata est cum ceteris obstetrix, iam in figuram coeuntis oui plicatum.

270 Etiam apud Hungaros IGNATII patrociniũ increbuit. Anno quippe c15. 15. xciv. apud Turosios
(loci

(loci id nomen est) matronam per triduum exercuere grauissimi dolores, quos in partu nequicquam tolerabat. Nec periculum aberat, ne moritura traheret infantem, & agnato tumulto sepeliret. In eo matris prolisq; discrimine, ad Lipsana **IGNATI** decurritur. Quibus vix etiam dum illatis, filium, salua mater enititur: duplicique beneficio ad gratiam soluendam provocatur.

Verum his nihilo minora fuerunt, 271
q̄ in vltimis Indiis facta memorantur. Bartholomeus Lupus, prouincię Nouę-Granatę Archiepiscopus, soluerat ex insula Cuba; de portu, cui à SS. Triade nomen indidēre. Ducebat secum è nostris duos; Alphonsum Medianum, & Franciscū Fogueronum; ad quos, etsi non maximum erat nauigium, alij se diuersi ordinis plures adiunxere.
Iam

iam in conspectu Iamaica se dede-
 rat anno c13. 13. xclix. ante ix. Kal.
 Octob. cum incubuit in nauim for-
 midolosi impetus procella; eamq;
 expugnatura, principem malum
 facile conuellit, & charchesia deie-
 cit; simul vela vndiq; perripit. Nec
 spatium dabatur nautis, dum sar-
 cini, aut integra reponi possent.
 Irruebant interim fluctus, & con-
 fertim omnia complebant. Ac ve-
 ctiores depressa naui (quippe quas
 sub vndis potius ferretur) omnes
 iam mortuos se duxere: & nauar-
 chus, Dominicus Rodriques, ar-
 tem omittere & quâ tempestas ra-
 piebat, sequi cogebatur; cum a-
 nima quæteret, nihil salutis reli-
 quum esse, quod à clauo peteretur.
 Diem solidum tenuit ea maris cæ-
 lique rabies, seniorq; in horas va-
 lescebat: cum placuit, omittis animis,
 diuinum Numen placare. Quare

Patres recordati, quàm validum in
IGNATI precibus præsidium alii
reperissent, eodem constituunt re-
fugere: ac magno clamore Antisti-
tem, ceterosq; hortantur: quando
cæpta omnia irrita haberentur,
idem facere. Impensè omnes inci-
piunt; & affusis vberim lacrimis,
IGNATIVM vocant, IGNATIVM in-
geminant. Repentè exitit ingens
miraculum. Nam illicò venti tur-
binesq; posuère, stetitq; rebel-
lis vnda; & inter omniũ gratulatio-
nes, qui sibi reuixisse ab inferis vi-
debantur, navis insperatò emerfit.
Antistes eius periculi securus, de-
crevit posthac Natalem IGNATIE
festo ac Pontificali ritu sacrum
habere, quàm primùm auctoritate
Romanâ concederetur. Alij vecto-
res, pro suo quisque studio, alij ali-
ud promisere.

Idem deinde Patres, cum ex²⁷²

Indi.

Indiarum Coloniâ Hispanias repererent, non leuius periculum adiungere. Nam Myoparonem vehementes vndiq; procellæ oppugnabant; aduersis ventis in proram puppimque dimicantibus; interim latera propinquis Syrtibus arctabantur. Hic duorum alter, iam experimento doctus, ad IGNATIVM vertitur, & quasdam eius reliquias in fluctus demergit. Nulla intercessit mora; & omnis vndarum ferocitas exarmatur.

273

Iam altero naufragio perfuncti, vt sæpius se IGNATIO deberent, in tertium discrimen seruabantur. Ad TERTIAS enim (id Insulæ est nomen) statim diluculo insana turbinum acies nauim adorta, momento huc illucque disjecit: vt omnium oculis mors certissima oberraret. In hac iterû desperatione, aliis humi deiectis, & liberè omnia

con-

confitentibus, Franciscus denuo sacros IGNATII cineres in vndas abiicit. Vix eas contigerant, iam vndique venti quiescere; subsidere fluctus; sol ipse discussa nubium nocte promicare. Crederes hinc maris iniurias, hinc IGNATII patrocinium certasse; non utique experiendum, nisi cogente periculo prouocaretur.

Neque verò corpora solum me-
dicatus est IGNATIVS; sed multo-
rum quoq; curas ærumnâsq; temperavit; eaque sæpe pericula depulit, quæ ad animorum cladem pertinuissent. Exemplo fæmina fuit Inda, quæ impuris olim ignibus conflagrabat; iisq; tam infeltis, ut extinguendis esse vix putaretur. Quæ postquam ad IGNATII cineres religiosè venerandos animum applicuit, omne illud libidinis incendium, quo miserrimè depascebatur, ac pænè insaniebat, velut frigida restinxit.

N

Hæc

275

Hæc omnia pluraque talia, quæ
sciens prætereo, etsi non in vulga-
ribus miraculis habentur; vnum
tamen ego præter cetera egregium
semper duxi; quod IGNATIVM vide-
bam à DEO principem eius con-
dendæ Religionis datum, cuius ta-
lis inter bonos iuxta ac improbos
opera esset futura. Nam ei utiq; in
rem tanti nominis audendam, pa-
rem DEVS animum indidit. Tum
deinde, si quis reputet, quantus il-
le, qualisque de profano milite, &
quemadmodum euaserit; quo vin-
culo diuersissima Sociorum inge-
nia iunxerit; quæ perpeffus, & quo-
ties periclitatus, supra humanam
fidem durârit, atque vicerit: is ni-
hil profectò nisi perpetuum vitæ
miraculum clamitabit. Præterea
consilium humano maius mirabi-
tur, quisquis leges ab eo nostræ Re-
ligionis latas perpenderit; quâ illas
tam

tam similes ceterarum, & quâ item voluit esse tã diuersas. Adhęc prodigii simile fuerit, familiam eius per vniuersum orbem videre propagatam; & prouinciis tribus ac viginti, Collegiis autem domiciliisque ccccl. circumscriptam: Idq; omne factum cogitare. annis non amplius sexaginta: nam tot, ab erecta Societate ad secularem annum cix. ix. c. pernumerantur. Iam si fructus bonis arbitris æstimetur, quem IGNATI ductu, eius posteritas edidit, facile apparebit rem admiratione dignissimam esse. Sentiant pridem & ringuntur hæretici: pii probique gratulantur. Ac nisi erubesceret calamus, promtū foret ostendere, Religionem, mores; Gymnasia, templa, cœnobia; vrbes, prouincias, regna; non postremam ab hac eius familia opem accepisse: solamque hæresin

& stygem ei bellum & indixisse & fecisse. Sed hæc talia scribere verecundia mea non sinit; vix permittat audire.

276

Corollarium attexam, & quàm præclarè de IGNATIO adhuc superstitie senserint multi, ostendā. Nam de familiaribus quidem, Franciscus illum Xaverius ità coluit, vt nomen eius autographum in sinu circumferret, ceu alexicacon vincendis quibusvis periculis factum. Qui ad eundem ex Indiis litteras daturus, in genua se demittere etiam consuevit; argumento, quāti apud Franciscum IGNATIVS esset. Porro qui primus est olim inter Socios adlectus, Petrus Faber, vir quem posset etiam IGNATIVS admirari; hic illum sibi aliisq; exemplum virtutis, & sanctitatis ideam constituēbat. Iacobus autem Laines, & Franciscus Borgias, quos
IGNA;

IGNATIO successores dedit Socie-
tas, multis egregiè testati sunt,
quanti parentem facerent. Horum
alter, ea dicebat DEVM in animo
IGNATII ornamenta cernere, qui-
bus mirificè capiatur; eaque pro-
pter tanta quotidie in socios illum
beneficia profūdere. Alter, eius vi-
sendi colloquendique gratiā, Ro-
mam contendere; & primis Sacris
operaturus, in domo Loiolæa fa-
cere; terrāque IGNATII natalem
deosculari gestiebat.

Externos autem eius admira- 277
tores, viros multos ac magnos no-
uimus. In his Pontifices maximos
Paullum III. & IV. Iulium III. Mar-
cellum II. cuius hoc fuit de IGNA-
TIO iudiciū, vt diceret, maius mo-
mentum apud se IGNATII auctori-
tatē habere, quā omnes rationes,
quæ in contrarium adducerentur.
Gregorius deinde XIII. & Pius IV.

ac v. ea de IGNATIO, eiúsq; posteris
testimonia reliquere, quæ (vt de-
nuo fatear) mea me modestia ne
exscribere quidem hic sinat.

278

Iam in eius laudes etiam Regum
sententiæ consensere; vt Ferdinan-
di Romanorum, vt Ioannis III. Lu-
sitianorum. Quorum iste P. Ludo-
uico Consale sub annū 1515, 15. LIII.
Romam proficiscenti in mandatis
dederat; seriò attentéq; IGNATIVUM
consideraret; deque singulis post-
modum ad se perscriberet. Quod
ille non segniter exsecutus, regi
deinde rescripsit, nullâ se neque di-
uinarum rerum lectione, neque
precibus, tantopere ad DEI amo-
rem accendi; quàm vnus IGNATIUS
diligenti aspectu.

279

De purpuratorum verò Patrum,
ceterorúmque Principum iudicio,
notius est, quàm quod scribi oport-
eat; sed & prolixius, quàm quod
memo-

memorari à me possit. De paucis duntaxat referam. Gaspari Quirogæ, amplissimo Cardinali, eidemque Toletano Antistiti, & per terram Hispaniam Quæsitori, visus eiusmodi vir est IGNATIVS; cui absolutissimam perfectionem tribueret: quémque non parcis laudibus, demissum iuxta prædicaret ac comem; patientiâ, & rerum mortalium contemptu insignem; diuinæ gloriæ, salutisque humanæ studiosum; nullis perturbationibus obnoxium; & qui neque lætis insolesceret, neque tristibus frangeretur. Gabriel item Cardinalis Pallæotus, IGNATIVM Ecclesiæ lumen appellat; virumque à Deo excitatum, ad societatem cogendam; quo velut reuiuisceret, nouéque sanciretur Rei Christianæ disciplina.

280

Ioannem Vegam, Castellæ præsidem idem IGNATIVS ita rapuit, vt

cum Romæ in Caroli Cæsaris legatione fungendâ, eo familiariter esset usus, ad Societatem postea scripserit; Beatum videri & Sanctum, & eiusmodi omnino ducem, cuius signa in cælo cū Dominici ac Francisci tropheis constituentur. At Albertus Boiorum Princeps, immortalis nominis heros, magno semper affectu in **IGNATIVM** ferebatur; scriptisq; ad eum sæpenumero literis, tanquam hominem sanctum, venerabatur. Ac propter illum, Societatem in prouinciâ & ciuitatem accepit; suâq; aduersus Calumniam tutelâ defendit. Quam optimi Principis voluntatem, Serenissima liberorum nepotumq; posteritas paribus exemplis æmuletur. Qui vnâ cum aliis iisque maximis Principibus pridem apud Romanum Pontificem contendunt, vt noster tandem **IGNATIVS** consuetis

suetis cælitum honoribus afficiatur. In hoc studio conspicui fuere Imperator Rudolphus: duo Philippi, Catholici Reges: Guilielmus, religiosissimus Boiorum Princeps. Eorundem consilia sunt æmulatæ principes fæminæ; Maria Imperatrix, augusta Caroli progenies; Margarita Hispaniarum regina; Maria Boiorum principum filia, & soror; Austriorum vxor, & parens. In idem certamen pro **IGNATIO** venere clarissima regna Castellæ, & Aragoniæ: in idem Catalauni & Cantabri consensere: Nihilo minoribus studiis Toletanus, Hispalensis, Granatensis amplissimi antistites exarserunt; & secundum hos qui Cæsaraugustæ quique Barcino-ne Rempub. rexere: non utique tam acriter postulaturi, nisi **IGNATI** sanitatem pro comperto habuissent.

Magnum præterea eorum ag-

men sequitur, qui etsi genere cum prioribus non sunt cōferendi; eximij tamen nominis, aut sanctitatis, non omiserunt quid sui iudicij esset, ostendere. Nam Ioannes Auila, Pontificius Ecclesiastes, (vir omnino talis, cuius vitam Ludouicus Granatensis conscribendam sibi duceret,) ita cum IGNATIO se contendebat; vt, (pro eo quā erat modestus,) sibi ceu pumilioni in IGNATIVM gigantem diceret suspi-ciendum. Ipse autem Granatensis, testis quantævis rei idoneus, obstupescere se fatetur, quoties in hoc virtutum prudentiaq; speculum intueatur, quod DEVS, cum incredibili mortalium bono, huic orbi temporique obiecerit. Iam nobiles scriptores. Laurentius Surius in Germania; iā Ioannes Molanus in Belgica; & è Gallis Genebrardus, & inter Anglos Sanderus, mirum

mirum est quàm honorificè de IG-
NATIO scribant! Certe beatissimum
alij virum, & ducem ad Lutheri
aciem profligandam creatum; alij
hominem diuinum appellant; &
deniq; eum, qui consilij sui aucto-
rem impulsorémque Deum habu-
erit. Nec tacuit eundem Italia;
quippe, quem laudatissimis Tho-
mæ Bozj, Pauli Morgi, Mambri-
ni Rosæ testimoniis ornauit. De
quo eodem, quid Hispania senti-
ret, Consalus Iglesus, Alphonsus
Villega, Stephanus Garibaus, hi-
storici aperuêre. Lusitania deni-
que laudatorem dedit Iacobũ Pa-
cuam; quem & Tridentino con-
cilio Theologum miserat. Nam hic
IGNATIVM variè, nunc sanctita-
tis exemplum vocat, nunc virum
illustrem, admirabilem, orbique
huic nostro singulari beneficio
cōcessum, exclamat. Sed nimirum

longiorem à me Catalogum hic nemo, opinor, exiget, qui meminerit non librum me, sed compendium promississe.

283

Hanc publicam eius famā non mediocriter auxerūt hæretici, aut si quis alios in vīrtutem furor armaruit. Qui, quod IGNATIVM soli omnium pessimè oderunt; nihil aliud proficiunt, quàm vt MAGNVM VIRVM, & eorum dissimillimum fuisse cogitemus: Nocere gravissimè poterant, si laudassent. Nunc argumentum boni est, MALIS

DISPLICVISSE.

*

*

*

Cum facultate Maiorum.

Index

INDEX VITÆ.

I GNATI <i>patria</i>	1
<i>Natalis</i>	2
<i>Genus</i>	3
<i>Indoles</i>	4
<i>Educatio</i>	5
<i>Exercitatio</i>	6
<i>Militia</i>	7
<i>Constantia</i>	8
<i>Strages</i>	9
<i>Aegritudo</i>	10
I GNATIVS à S. Petro <i>invisitur</i>	11
<i>Sanatur</i>	12
<i>Rursus decumbit</i>	13
<i>Mutatur</i>	14

Index.

<i>Secum ipse dimicat</i>	15
<i>Christo se emancipat</i>	16
<i>Castitatis donum impetrat</i>	17
<i>De genere Vitæ deliberat</i>	18
<i>E patria discedit</i>	19
<i>Famulos dimittit</i>	20
<i>Quotidie se cædit</i>	21
<i>Castitatem vouet</i>	22
<i>Ad paupertatem se preparat</i>	23
<i>De omni Vita conficitur</i>	24
<i>Dedicat sua arma</i>	25
<i>Donat Vestes mendico</i>	26
<i>Peruigilat in templo</i>	27
<i>Manresam proficiscitur</i>	28
<i>De Vestib. donatis interrogatur</i>	29
<i>Aegre fatetur</i>	30
<i>In Xenodochio degit</i>	31
<i>Rigidè Vivit</i>	32
<i>Ornatum corporis odit</i>	33
<i>Ter quotidie ipse se cædit</i>	34
<i>Parcissimè edit</i>	35
<i>Scrupulis mirè cruciatur</i>	36
<i>Ab omni se cibo abstinet</i>	37

Index.

<i>Liberatur scrupulis</i>	38
<i>Solatiis diuinis abundat</i>	39
<i>Cœlestiũ rerũ scientiã acquirit</i>	40
<i>Libellum Exercitiorum scribit</i>	41
<i>Aegrotat</i>	42
<i>Sublenatur omnium obsequiis</i>	43
<i>Lius memoria in pila lapidea</i>	44
<i>Relabitur in morbum</i>	45
<i>Barcinonem proficiscitur</i>	46
<i>Luce circumfunditur</i>	47
<i>Ab Isabella inuitatur</i>	48
<i>Naufragium inscius euadit</i>	49
<i>Difficultatib. itineris premitur</i>	50
<i>Romam Venit</i>	51
<i>Pecuniam reuicit</i>	52
<i>Christum Videt</i>	53
<i>Venetias peruenit</i>	54
<i>In publico pernoctat</i>	55
<i>Noctu à senatore queritur</i>	56
<i>Nauigium impetrat</i>	57
<i>Obiurgat licentiam Vēctorum</i>	58
<i>Christum sepe Videt</i>	59
<i>Hierosolymam ingreditur</i>	60
	<i>Cupit</i>

Index.

<i>Cupit Hierosolymis manere</i>	61
<i>Prohibetur</i>	62
<i>Redit solus in montem Oliueti</i>	63
<i>Obiurgatur</i>	64
<i>A Christo confirmatur</i>	65
<i>Reuehitur in Cyprum</i>	66
<i>Ananarcho illuditur</i>	67
<i>Diuinitus vindicatur</i>	68
<i>Tempestatem euadit</i>	69
<i>Ferrariam Genit</i>	70
<i>Ab Hispanis comprehenditur</i>	71
<i>A Gallis benigne habetur</i>	72
<i>Incipit studere litteris</i>	73
<i>Redit ad pristinum vite rigore</i>	74
<i>Ab adolescentibus male pulsatur</i>	75
<i>Creditur mortuum excitasse</i>	76
<i>Compluti studet</i>	77
<i>Benè de aliis meretur</i>	78
<i>Vocatur in questionem</i>	79
<i>Coniicitur in carcerem</i>	80
<i>Innocens renunciat</i>	81
<i>Contemnitur</i>	82
<i>Diuinitus vindicatur</i>	83
<i>Salman</i>	

Index,

<i>Salmanticam venit</i>	84
<i>Denuo capitur</i>	85
<i>Denuo absoluitur</i>	86
<i>Cogitat Parisios</i>	87
<i>Parisijs studet</i>	88
<i>Creatur Magister</i>	89
<i>Mouet alios exemplo</i>	90
<i>Vocatur in inuidiam</i>	91
<i>Supplicio scholastico destinatur</i>	92
<i>Innocens ostenditur</i>	93
<i>A Gouedano amatur</i>	94
<i>Novis calumniis petitur</i>	95
<i>Defenditur</i>	96
<i>Adsciscit socios</i>	97
<i>Vouet cum sociis paupertatem</i>	99
<i>Redit in patriam</i>	99
<i>Concionatur</i>	100
<i>Longissimè auditur</i>	101
<i>Miracula patrat</i>	102
<i>Calumniis petitur</i>	103
<i>Venetis cum sociis agit</i>	104
<i>Socios Romam mittit</i>	105
<i>Vicentia degit</i>	106
	ad

Index,

<i>Ad primum Sacrum sese apparat</i>	107
<i>Deum patrem & Christum videt</i>	108
<i>Mirè erga nomē IESV afficitur</i>	109
<i>Novis odiis iactatur</i>	110
<i>Societatis Leges examinantur</i>	111
<i>Laudantur</i>	112
<i>Confirmantur</i>	113
<i>IGNATIVS Generalis creatur</i>	114
<i>Recusat</i>	115
<i>Denuo eligitur</i>	116
<i>A Confessario adigitur</i>	117
<i>Vouet sollemniter cum Sociis</i>	118
<i>Docet Catechismum</i>	119
<i>Mouet populum</i>	120
<i>Constituit prouincias</i>	121
<i>Diu præest Societati</i>	122
<i>Et maximè domui Romanæ</i>	123
<i>Curat bonas leges ferri</i>	124
<i>Varia Collegia condit</i>	125
<i>pro Catechumenis & resipiscenti-</i> <i>bus</i>	126
<i>Pro pupillis</i>	127
<i>Pro Virginibus</i>	128
<i>Assidue</i>	

Index.

<i>Affidue occupatur</i>	129
<i>Rogat corpore solui</i>	130
<i>Auditur</i>	131
<i>Extremè agrotat</i>	132
<i>Ad pontificem mittit</i>	133
<i>Medicis errantibus obtemperat</i>	134
<i>Moritur</i>	135
<i>Quo in statu Societatem reliquit</i>	136
<i>Sepelitur</i>	137
<i>Eius sepulchri inscriptio</i>	138
<i>Eius Veneratio</i>	139
<i>Statuta & forma</i>	140

I N D E X V I R T V T V M.

<i>IGNATII demissio</i>	141
<i>De submissione præceptum</i>	142
<i>Submissionis studium</i>	143
<i>Apud Iac. Equiam existimatio</i>	144
<i>IGNATIVS ab inani gloria liber</i>	145
<i>Ab adolescente sustinet doceri</i>	146
<i>Cur Societatem IESV inscribi voluerit</i>	147
<i>Eius</i>	

Index.

<i>Eius contemptus rerum caduca- rum</i>	148
<i>Animi tranquillitas</i>	149
<i>Nulla re perturbata</i>	150
<i>In Deum amor</i>	151
<i>IGNATII symbolum</i>	152
<i>Desiderium Dei videndi</i>	153
<i>Eius de infernis pœnis iudicium</i>	154
<i>In homines amor</i>	155
<i>Vt alium corrigat, in aquam sese ge- lidam immergit</i>	156
<i>Triduum impotus & incenatus cur- rit.</i>	157
<i>Multiplex eius erga ingratum cha- ritas</i>	158
<i>Pro Socii salute triduum ieiunius</i>	159
<i>Pro alio corrigendo preces</i>	160
<i>Consilium de Socio erigendo</i>	161
<i>Rodericum ager inuisit</i>	162
<i>Eius alacritas in agro fouendo</i>	163
<i>Comitas in Socios</i>	164
<i>Seueritas in eosdem</i>	165
<i>Prudentia & fortitudo</i>	166

Finis

Index.

<i>Humanitas aduersus omnes</i>	167
<i>Constantia in captis</i>	168
<i>Fiducia erga Deum</i>	169
<i>In loquendo cautela</i>	170
<i>Precandi studium</i>	171
<i>Donum lacrimarum</i>	172
<i>Animi collectio</i>	173
<i>Preparatio ad preces</i>	174
<i>Multas res celestes spectat: Ut</i>	175
<i>S. Petrum. &c</i>	
<i>B. Virginem</i>	
<i>SS. Triadem</i>	176
<i>De qua &c librum conscribit</i>	177
<i>Christum in S. hostia, &c.</i>	178
<i>Alia arcana</i>	179
<i>Ectasin patitur oculiduum</i>	180
<i>Deum Patrem &c Christum</i>	181
<i>Anima Hoxii in calu crucis</i>	182
<i>Animam Codurij</i>	183
<i>Apparet Colonia adhuc viuis</i>	184
<i>&c Ioanni Pasquali iam fun-</i>	
<i>ctus.</i>	185
<i>Quanti fecerit hac ostentia</i>	186
	<i>Visus</i>

Index.

<i>Visus est radiare adhuc vivus apud</i>	
<i>Isabellam</i>	187
<i>Et Ioannem Pasqualem</i>	188
<i>Et Philippum Nereum</i>	189
<i>Et Alexandrum Petronium</i>	190
<i>Ab humo attollitur divinitus</i>	191
<i>Vaticinatur: Ioanni Pasquali</i>	192
<i>Petro Quadrato</i>	193
<i>Simoni Roderico</i>	194
<i>Socio</i>	195
<i>de Stephano Baroello</i>	196
<i>de Francisco Borgia</i>	197
<i>de Michaeli Arrouira</i>	198
<i>Et de Agna Pasquali</i>	199
<i>de Collegio Patavino</i>	200
<i>de PP. Laine, Et Natali</i>	201
<i>de Collegio Germanico</i>	202
<i>de Collegio Romano</i>	203

I N D E X

MIRACVLORVM.

<i>Ad demonibus pro hoste habetur</i>	
204	208

Index.

<i>Ab iisdem penè strangulatur</i>	205
<i>Homines obsessos liberat multos; Et</i>	
<i>Romæ Matthæū; alibi alios</i>	206
<i>Romæ mulierem</i>	211
<i>In Balearica feminam</i>	212
<i>Mutine quatuor sorores</i>	214
<i>Vexatione demonum liberat</i>	
<i>Collegium Lauretanum</i>	207
<i>Senensem Virginem</i>	209
<i>Anconitanū Ludimagistrū</i>	210
<i>Vnam puellam</i>	213
<i>Iud eum Verbulo mitigat</i>	215
<i>Ioannem Paullum scrupulis libe-</i>	
<i>rat</i>	216
<i>Adolescentis iam metum, iam per-</i>	
<i>tinaciam, iam inconstantiam</i>	
<i>corrigit</i>	217.218.219
<i>Bononiæ apud Margaritam Liliam</i>	
<i>comparet</i>	220
<i>Strumam puellæ curat</i>	221
<i>Ad eius tumulum celestis Musica</i>	
<i>biduo auditur</i>	222
	<i>Drus</i>

Index.

Drusillam Tursellinam liberat à febre	223
Olympiam Norinam ab ophthalmia Et febre	224
Hieronymum Gabrielum à febre	225
Ioannam Vrsinam à tussi	226
Annam Ruggieram ab aurium tin- nitie.	227
Michaelem Vasques, à calculo	228
Matronam Romanam à Cancro	229
Orintiam Casalianam	230
Puerum Lauretanum	231
Et alios	232. 233. 234.
Horatium Leopardum à dysuria	235
Lucandiam à gravi egritudine	236
Et	237
Isabellam animam agentem	238
Ioannam Arragonam à dolore ma- melle	239
Francisc. Blasium à pestilente fe- bre	240
Patientiam Et Vegam à pleuriti- de	241. Et 245
Puerum	

Index.

<i>Puerum incidendum</i>	242
<i>Natalem Masuccum à tempesta-</i> <i>te</i>	243
<i>Cosmū Ferrerum à dysenteria</i>	244
<i>Franciscam Bernuam à multis</i>	246
¶ 247	
<i>Ioannem Gangoram à morbo</i>	248
<i>Mariā Analam, ab erumnis</i>	249
<i>Ruffinum Lanzarottum à febre pe-</i> <i>stilente</i>	250
<i>Lopesium Castrum à desperato mor-</i> <i>bo</i>	251
<i>Franciscam Ortiz à dolore genu-</i> <i>um</i>	252
<i>A pestilentia multos</i>	253 254 245
<i>Michaelem Garses à Vehementi ca-</i> <i>tarrho</i>	256
<i>Franciscam Vignolam à doloribus</i> <i>tibiae</i>	257
<i>Iosepnam Borgiam à genuum dolo-</i> <i>re</i>	258
<i>Iosepnam Castellam à comitiali</i> <i>morbo</i>	259

Index.

Ab angina puellam septennem	260
Et Hieronymam Piam	261
Ioannam Claram à cecitate	261
Suredam in partu	262
Et alias duas	263
Et Hieronymam Rebezam	264
Et Lucandiam	238
Et aliam Ebersperga	269
Et aliam apud Vngaros	270
Ioannem Pium à tertiana	266
Bartholomeum Constantē ab opb- thalmia Et aliis morbis	267
Coloniam Vicham, ab oculo laboran- tem	268
Bartholomeum Lupum Et alios è naufragio	271. 272. 273.
Indam feminam ab impuris faci- bus	274
Alia IGNATII miracula	275
Auctoritas eius apud domesti- cos	276
Apud summos Pontifices	277
Apud Reges	278
Apud	

<i>Apud Cardinales</i>	279
<i>Apud principes</i>	280. 281.
<i>Apud alios</i>	282
<i>Apud Hereticos</i>	283

Ad maiorem Dei Deiparæque
Virginis gloriam.

Menda sic emenda.

*Tag. 41. & 15. ante Infanierunt, scribe
punctum. 110 & 17. lege, recusaret.
114. & 9. iniquæ, l. in quæ. 143. & 6. lt.
ante Compluti, scribe punctum. 182.
& 21. l. spoliū. 194. & 22. l. mærebat.*

**Bayerische
Staatsbibliothek
München**

MONACHI.

**Ex formis Annæ Bergiæ
viduæ.**

ANNO

cl. l. o. xv.

1783

Ex Libris Amos Rogers
Vidua

1783

1783

Bidermann, Jakob

Res a B. Ignatio Loiola ... gestae

Monachium 1615

V.ss. 384

urn:nbn:de:bvb:12-bsb10788212-8

VD17 23:651703B